

అపూర్వ వాఙ్మయ పరిశోధనము

II పూర్వ సంచికానుబంధము

నిశ్చయమున కొమ్మయ శ్రీనాథుని కాలమువాడు; తన జీవితాలిలాసమును పీఠభూతా రెడ్డి తమ్మున కంకిత మిచ్చి యున్నాడు. ఇతని కవిశ్యము చాల మధురముగా నుండును. ఇద్దఱు బసవన్నలును కవితాప్రాధియలో అల్లసాని పెద్ద నాయకును తీసిపో రని దృఢముగా చెప్పవచ్చును. సోమయ్య భరతము, ఉద్భృత పద్యములను బట్టి చూడఁగా, భారతీయ నాట్యశాస్త్రమునకు సరి యైన యనువాద మని తోచుచున్నది. సర్వదేవయ యాదిపురాణమును ప్రభావంద్రుని జీవేంద్ర పురాణమును మన భాషలోని జైన కావ్యములు. కవి జనాశ్రయకర్తలకు గురు మగు వామేంద్రమాదావణి జినసే నని యాదిపురాణమును తెనిగించినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. వామేంద్రమాదావణి పదము. కేవలము విరుదము గావున సర్వదేవయ్య యనునది అతని నిజనామ మేమో యని ఒక యూహ పొడకట్టుచున్నది. తక్కిన కవులను గూర్చి మన కేమియు తెలియరాదు. ఇటీవల సాహిత్యపరిషత్తువారికి ఇట్టి సంకలితగ్రంథ మొకటి లభించినది. దానికి తుఫి మొదలు లేకుండుటచే క్రోడీకరించినవాని నామము తెలియరాదు గాని, ఉద్భృత కావ్యనామములను చూడ, అదియు క్రీ.శ. 1550 ప్రాంతములలో కూర్చబడినట్లు తోచుచున్నది. ప్రబంధ రత్నాకరములోని పేర్లు మెక్కులు దానిలో కూడ నున్నవి. ఏదేమిది క్రొత్తనామములు కూడఁ గలవు. దీనికి సాహిత్యపరి షత్తువారు ఉదాహరణపద్యగ్రంథ మని పేరిడిరి; పద్యరత్నావళి సూక్తిరత్నావళి మొదలగు పేర్లు శ్రావణభగములుగా నుండవచ్చునేమో? వై చెప్పిన గ్రంథములు గాక ప్రబంధముని భూషణము ప్రబంధసారము, కావ్యసారము సారసంగ్రహము మొదలగు క్రోడీకృత పద్యగ్రంథములు ఏదేమిది కలవు. వానిలో కవి నామములను కావ్య నామములను పేర్కొనఁ బడనందునను ప్రబంధమునిభూషణము తక్కి తక్కినవి నా యొద్ద లేకుండుటవలనను పద్యము లేచ్చుచున్నట్లుండి గ్రహిం పఁబడినవో తెలియదు. ఈ సంకలితగ్రంథములు గాక పూర్వ కవుల మధ్యకవుల కాలములలోని గ్రంథములు కొన్ని కొన్ని నాకు లభించియున్నవి. అట్టివానిలో బృహత్సంధి కనువాద మగు సూరన యుదయనోదయ మొకటి. ఇది సంపూర్ణముగా రచింపక మునుపే గ్రంథకర్త చనిపోయినను, రచించినంతమ ట్టుకు అతిపురురచన కలిగియై ప్రాశముగా నున్నది. ఇటీవల తంజావూరుసంస్థాపత్ర గ్రంథభండారమును సంపూర్ణముగా కో ఢింపఁగా, అనేకాంధ్రకేశ పద్యగ్రంథములు సంస్కృతాంధ్రము లలో కావ్యాలంకార న్యాయ వ్యాకరణ మీమాంసాది శాస్త్ర ములలో బహుగ్రంథములు రచియించినట్లును వారెల్లరు మన దేశాభిమానమునకు హేతుభూతు లగు మహానీయు లనియు సంస్కృతభాషాగ్రంథకర్తలైనను మన కాదరణీయు లనియు మనము గమనింపవలసియున్నది. అట్టివారిలో, కావ్యప్రకాశ వ్యాఖ్యాతలు సరస్వతీతిరుగుడు భట్టగోపాలుడు, కాకల్య మల్లుడు, కోలచెలమ మల్లినాథుడు, అభివర్ధభట్టాచార్యుడు, వీరభట్టాచార్యుడు, అభినవమయూరుడు మొదలగువారు ప్రశస్తి లు. ఆంధ్రభారతి మఱు తెలిసినంతలో తూర్పు చాళుక్యుల కాకతీయుల నెల్లూరి తెలుగుచోళుల రెడ్డిరాజుల విద్యానగర నరపతుల తంజావూరు నాయకరాజుల మధురనాయకుల పురు కోట తొండమానురాజుల సామ్రాజ్యములతో వృద్ధిక్షీణములు చెందిక్రమముగా దక్షిణాభిముఖియై నేటికాలమున కేవలము ప్రజలచే నాదరింపఁబడుచున్నది. వై చెప్పిన రాజ్యపరంపరలో చాళుక్యకాకతీయుల కాలములనాటి గ్రంథ సహస్రములు నామములు కూడ నిలువక నష్టమయినవి. కాకతీయగణపతి యొక్క గజసేనాధిపతి యగు జాయదండాధినాథుడు స్మృత రత్నావళి యను నాట్యశాస్త్ర మొకటి రచియించియున్నా డు. అది కవిత్యమునందు కూడ చాల ప్రాశస్త్యమైనది. దానిని శ్రీరంగమునందు పరిపాలించుచుండిన చాళుక్యహరిపాలుని సంగీతసుధాకరమును వార్యుడేవుని సంగీతసమయసారమును చదివిచూడఁగా, ఆంధ్రకర్ణాటరాజ్యములలో కావ్యాలంకార సంగీతనాట్యశాస్త్రములందు చాల ప్రశస్తియును అభివృద్ధియు చేయఁబడె నని తేలుచున్నది.

ఈ స్మృత రత్నావళి కవిత్య మతిప్రాశముగా నున్నది. మొదటి నాలు గధ్యాయములు ప్రాచీన పద్ధతి యగు మాగ్గ నాట్య మనియు తర్వాత నాలు గధ్యాయములు సవీన పద్ధతి

యగు దేశ నాట్యమనియు విభాగ మేర్పఱపఁబడియున్నది. నాట్య సంగీతశాస్త్రములు కాశ్మీర, లాట (Guzerat) సా రాష్ట్ర, మాళక, కర్ణాట (కుంతల, చనవాప, యాదవ రాజ్య ములు), ఆంధ్రమండలములలో జాల ప్రసిద్ధికెక్కి యుండెను. ఆంధ్రులును కర్ణాటులును దేశమాగ్గములలో నన్నిటిని గని పెట్టిరి. ఈ నూతనపద్ధతు లన్నియు మానసోల్లాసమున ప్రజా సోమేశ్వరునిచేతను, స్మృతరత్నావళిలోను హరిపాలుని సంగీత సుధాకరములలోను విస్తరముగాఁ జెప్పఁబడినవి. జాయసేనాధి పతి గ్రంథాంధ్రములో గణపతి దేవుని గూర్చి “ప్రేక్ష్యప్రజ్ఞామతిశయతంత్రం స్వామిభక్తింనుహ్వా దాకామా రాధ్యవతస్సహో జాయనంయంసమర్చ శుంధ్యామాత్యేనకలమన సేన్యమామోజయంప్రం వాచాంపత్వహరికంలా క్లాసునీయంవ్యవైవత్. జిత్వాశోక్త్యణపప్రస్థంజలధిశనాం స్వస్థిరీకృత్యలోకం సంగీతసోపభోగంసకతుకమనస స్వామిసఃశాసన సన్యాభీష్టస్యభాస్వన్యమియమరనిధం స్మృతీలాయితస్య ప్రాక్షోలసాశాస్త్ర మేతద్రచయితచతురం స్మృతరత్నావళితి.” అనియు బంచమాధ్యాయ ప్రారంభమున “భవంతిభరణీపాలాః ప్రాయేణాభినవప్రియాః తస్మాత్ప్రేక్ష్యయేలవ్యాపి యద్యనుత్పన్నతేనకం ఇదానింభారతేవై కాతేవైవస్వతాంతరే కజాయాతేతువస్వే భూతవాజాన్ని సాగస్తే(435) మితేన్యనందసంక్షేపజ్ఞే జగదానందదాయినీ తత్వత్కులమోహ్లాసి యశఃప్రాతేయకోవిది. ప్రతాపతపనప్రాధి తాపితా రాతిమానసే శత్రుప్రాణానిలాహర క్షేపకాక్షేయకోవిదే విప్రాణంపయఃపూర నిర్ధారకలికల్యమే త్యాగిధిక్వతరాభేయ కామభేషసుప్రమే రూపలావణ్యభాభాగ్య సప్రదీపకరధ్వజే..... మాగ్గదేవిభాగ్య వివేచనవిదక్షతే మహారాజాధిరాజేలక్ష్మీగణపత్యనీశ్వరే సముద్రమేఖలామేనాం బాహునాంక్షుతిక్షమాం యాజ్ఞేకర్త తేలోకే సాలసాక్షిభిఃకభ్యతేన్యుటం.” అని చెప్పుచున్నాడు.

✓ దుదదేవుని కాలమున వీరభట్టాచార్యుడును వీరనారా ధ్యుడును, నాట్య సంగీత కామశాస్త్రజ్ఞులై యుండినట్లు తెలియుచున్నది. స్మృతరత్నావళిలో చాళుక్యచక్రవర్తియగు త్రిభువనమల్లుని పుత్రుడు సోమేశ్వరుడు (భూలోకమల్లు డు) అనేక నాట్య సంగీత నూతనపద్ధతులు కనిపెట్టినట్లు చెప్పఁబడినది. కుండలి యను చారివిశేషము పార్వతిచే నునా కన్యకకు ఉపదేశింపఁబడితమూలముగ సారాష్ట్రమహారాష్ట్ర దేశముల ప్రయగముకాఁగా, దానిని నర్తించి చూపుచున్న యొకానొక భిల్లస్త్రీకి సోమేశ్వరుడు గొండిలి యను నిండుక ణ్డయకల నారవిశేషమును నేర్పి, సామాజికమల మెప్పించె నని స్మృతరత్నావళిలోఁ జెప్పఁబడినది.

“కల్యాణకటకే పూర్వం భూత మాత్య మహాత్మనే స్వస్థంతి మథగాయంతీం స్వయంప్రేవ్య మనోహరం ప్రతీనిర్మితవాక్ భిత్రి గొండిలి విధమిత్యయం తతో భిల్లి మహారాష్ట్రీగొండిలి త్యభిధీయతే ”

అని యున్నది. “గొండిలి పరిపింప ” అను నొట్ట గొండిలిశబ్దము చారిత్రేదేవని గ్రహింపవలయు. ఇట్లే వాగ డము, చర్చర, చిందు, కంతుకము, కొల్లాటము అనునవి స్మృ త్యనిశేషములు. ప్రజాసోమేశ్వరుని మానసోల్లాసము (అభి లపి. తాగ్గ చింతామణి) తంజావూరు గ్రంథభండారమునఁ గలదు. దీనిలో నూ ఆ ధ్యాయ ము లకు అనువదినాలు గధ్యాయ ములు మాత్రమే గలవు. నగ్గ శాస్త్రము రాజ గృహనిర్మాణము, చిత్రలేఖనము, రాజోప భోగములు, కామశాస్త్రము, కావ్యవిసోదములు మాత్రమే లభించిన భాగములఁ గలవు. నష్టభాగములలో సంగీతనాట్య శాస్త్ర ప్రశంస యుండు నని తోచుచున్నది. ఈగ్రంథము మిక్కిలి యువయుక్తమైనది. దీనిలో రాజోపభోగ ప్రకరణ మున, వస్త్రములగుర్చి చెప్పుచుఁ గ్రింది పట్టణములు నేత త్తరఁ బ్రసిద్ధులు లని వర్ణింపఁబడినవి.

“పోహలపుర జాతాని చిరభట్టభవానిచ అవంతిశ్రేణజాతాని సువర్ణానిలభూనిచ నాగపట్టణ జాతాని పాండ్యదేశోద్భవానిచ అల్లికాకరజాతాని సింహాశ్వద్విపజాన్యసి గోపాకణ్ణాన జాతాని గజాక ప్రోద్భవానిచ

అజిలావాటజాతాని సురాపురభవానిచ గుంజణ్ణాన జాతాని మాలఘానోద్భవానిచ తొడ్డిదేశ సముత్థాని పంచపట్టణ జానిచ చీన జాతాని దివ్యాని మహాచీన భవానిచప్రక్షాలేలధిక రంగాని గంగితాని చ యంత్రకైః తంతుసంధ సురక్తాని నానావర్ణాకృతీనిచ పంజిస్తా రాగరక్తాని లాక్షాద్రవ యుతానిచ కొనుం భరస సిక్తాని సిందూరాయితానిచ హల్ద్రా రాగమిత్రాణి నీలరాగోత్పన్నానిచ అభయానిచ (?) కృష్ణాని నీలానీల మయానిచ కుంపింకసవర్ణాని కేకపింక భవీనిచ..... వీరపురక సేలాక ప్రచ్ఛదాపా దిరాజుచ (?) పట్టికాచ పట్టిపట్ట పట్టాస్య వివిధాః కుభాః అంగికాచ రక్తోష్ణేషు హాపికా వివిధాకృతీః”

అని. జోల శబ్దము ప్రాచీన మని తెలియుచున్నది. నాచనసోముడును “పిడుగు వేచిక తలతోవియాఁగు మెక్కొ” యని యుత్తర హరివంశములోఁ జెప్పెను. మానసోల్లాసము లోని చిత్రలేఖన విస్తారమే కాక శ్రీపురుసుభరణముల వర్ణ నము కూడ చరిత్రకారులకు కు పయోగిం చు ను. ఇట్లు బహుశాస్త్ర విషయములు గల గ్రంథములలో కళని బసవ భూపాల విరచితమగు శివ తత్వరత్నాకర మొకటి. వానినెవ్వ రెఱుంగకుండుట చాల శోచనీయును. ఇక నీ దినము మెక్కు గ్రంథములగుర్చి చెప్పట కవకాశము లేనందున విద్యానగర తంజావూరు సంస్థానములఁ బ్రసిద్ధికెక్కిన శ్రీకవులగుర్చి యిండుక చెప్పెదను. కంపరాయని భాగ్య యగు గంగాదేవి తనవెనిమిటి సాశ్వగుండ రాజుతో శ్రీరంగగురురాపురములను జయించిన ప్రశంసలకు మధురా విజయ మనుపేర నొక కావ్య ముగాఁగూర్చినది. ఈమె కవిత్యము చాల మధురమై ప్రతిపద్య రసాస్పదముగా, “సావైదర్భగిరాం వాసం కాలిదాసాద నంతరం”అని పొగడఁదగినట్లున్నది. అయ్యతరాయల ప్రియు రాలగు తిరుమలదేవి వరదాంబికాపరిణయ మను పేర నయ్యత రాయల వివాహమును వర్ణించుచు నొక చంపు కావ్యమును కూర్చెను. తంజావూరాధీశ్వరుఁ డగు మహాకవి రఘునాథుని ప్రియురాలగు రాయభద్రాంబ రఘునాథాభ్యుదయ మనుపేర నా రాజవిజయములను వర్ణించుచు బంగ్రెండు సర్గలలో నొక కావ్యమును రచించెను. తిరుమలాంబయు నాయభద్రాం బయు నయ్యతరాయ, రఘునాథ రాయలకు వలయు ప్రేమ పాత్రము లనియే తోచుచున్నది. దేవీపదమును జెందినవారు కారు తిరుమలాంబ శూద్రస్త్రీ అయ్యతుడు క్షత్రియుఁడట. ఈ రాయభద్రాంబయ, మధురవాణి, కృష్ణాజి, చంద్రచేఖ, రంగాజి మొదలగు విద్యావతులను రఘునాథ విజయ రాఘవ సభలలో వెలసి కనకరత్నాభిషేకములను గాంచినవారు. వీరలలోఁ బెక్కింద్రమఁ జెంగల్వకాళియ యనుకవిగురువై నట్లు తెలియుచున్నది. అతని రాజగోపాలవిలాసములోఁ గృతిపతి విజయరాఘవ భూపతి కవితో నిల్లుచెప్పుచున్నాడు.

“ఘటికాశతగ్రంథ ఘటనోత్పటనవీరపాండిత్య గరిమలు భ కి య నం గ | నోత్సర్గనోత్సాహికోదాచరసగచ్ఛందచ్ఛ మానని సమ్మతింప | మా కం ద మం జ తి ముఖ్యురమాగు ర్యరచనావిశేష మా రాయకుంగ | బరిహృతేతర యుక్తిభాగ మాతవకతాచాళుక్యగుర్యత సమ్మతింప నయ్య దినులు రామ భద్రమృదారు | నేడు కృష్ణాజి కవితల నేర్పుమొకటి | వినికి నేముట లెట్లు మీ ఘనతగాదె | కవినిమిత చక్ర్య చెంగల్వ కాళినాగ్య”

అనియు, చంద్రచేఖను గుటించి, “మొఱుగుల తీరున నిరుగడ నిలుచుచు మును బంగారుపా వడలు మెఱయఁ | బజపుగా వలగొన్న గౌను మండలముల హరువున నపరంజి యగలమర | మొగిలు మొత్తంబులు మోహ రించినరీతి పమ్మసాంత్రా”ని ఘాపములమర | విద్యావిశేష మల్ వేత్సోవివరించుహాసానిక బిరుగువాద్యములు మెఱయ | వీరవేంకట రాయ పుష్ప మహేంద్ర | దత్తవహునిధి డిరుద ముల్ దినురుండ | సముఖమున నిర్వియాముద్దుచంద్ర రేఖ వివిధవిద్యలువినిపెంచె వింతయఁగ.”

అనియుఁ గలదు. రంగాజి యువాపరిణయ మన్నాకు దాసనిలాసాని గ్రంథములను రచించెను. రఘునాథుండు విద్యాపక్ష, పాతముఁగ గృష్ణరాయల కంఠె నెక్కుడనియుఁ దానును మహాకవియనియుఁ దెలియు చున్నది. అతనియంత్రియగు గోవిందకీర్తిమని కుమారుఁడగు యజ్ఞ నారాయణ దీక్షితుండు; చతుఃస్తంత్రవేత్త తనసాహిత్య రత్నాకరములోను, రఘునాథ విలాసములోను పనప్రభువే తనకు విద్యాగురువైనట్లు చెప్పుచున్నాడు.

“కావ్యాంశువు నాటకానికిలా పాండిత్యమత్యస్సృతం సర్వజ్ఞోద్యమనాథ భూతమభ్యోయస్యో పదిత్యస్యయం ఆదానంగురు దక్షిణామభ్యుతా మహ్యోహోద త్తవాన్ కల్పాలంకరణం నిజంపదకం పాదాంగదంకంకం.”

ఈ పీఠికను మహాపండిత మంత్రిపుత్రుడు. శేవలయ రాజపుత్రుగాఁ జేపినట్లు తలఁపఁగూడదని చేరుకూరి వేంకట పతి, వేంకటచక్ర, కష్టాధ్వరి, కత్తు భేటపీఠిత రామభద్రాం బాప్తయ్యదీక్షిత ప్రముఖుల స్తుతి పద్యములచే నిశ్చయమగు చున్నది. ఇంకను ననేక గ్రంథములు లభించియున్నవి. తంజా పురసంస్థాపకులందును గలవు. వానినిగూర్చి చెప్పబడు వ్యవధి చాల నం దు న నింతటితో విరమించు చున్నాను. ఆ నియాతీతిగా ను ప న్యా స కు లు చెప్పిరి. ప్రతిభ కళముగా ను రేకెక్కరాది కవుల పద్యముల నుదాహరించిరి. అగ్రానాథి పతులు దేశభిమాను లెల్లరు దేశ మంతటను గ్రంథముల నన్నిటి నన్వేషించి సంపాదించి యుద్ధగ్రంథముల నాద్యంతయు పరిశీలించి వాని నెల్లఁ బ్రదు రించి యాంధ్రదేశమునకు మేలిమి తేవలయు ననుట ప్రథమ కర్తవ్యమున నుండును నూచించునట్లు కొంతనే ప్రవస్య సిందిరి. ఉపన్యాసములను అధ్యక్షులను మూలాలంకృతులై సత్కరింపబడిన యనంతరము, ఈ సమావేశమునకు మూలభూ తులగు నాంధ్రప్రదేశ్ వాచకులు, విశేషించి విద్యాభ్యాస కార్యదర్శి కాశ్యపాచార్యపాలరావుగారికిని అభినందనములు సమర్పించబడి సభ యంతటితో ముగిసినది.

ఆంధ్రవిద్యాధి మహాసభ.

I

ఆంధ్ర విద్యాధి మహాసభ ఆహ్వాన సంఘకార్యదర్శులు మాకులు వ్రాయుచున్నారు.

గత 9 వ తేదీన ఈ సంఘమువారు సమావేశమయి ఆంధ్రవిద్యాధి మహాసభ 31 వ తేదీని ప్రారంభింపబడవలయు నని తీర్మానింపబడినది. తెందన సమావేశదెయ్య కొలదికాలము ననే తెలుపవలెను.

మణిపల్లెణపు నోయర్ కళాశాలయందు ప్రాథమిక నున్న ఎం. కుబ్జారావుగారు ఎం. ఏ. వై సంఘాధిపత్య మును వహించ సమ్మతించిరి. ఎన్. క్రినివాసాచారి, ఎం. ఎస్. రామనాథ్, వై. హనుమంతరావు, ఎన్. అనంతరాాయణయ్య గారు కార్యదర్శులుగ నిర్ణయింపబడిరి.

మహాసభాధ్యక్షుని తరువాత తెలియజేసెదము. ఈ మహాసభ ఏదికైనా రాజకీయాలములను గాని వివాదపాత్ర కుములగు సంకతులను గాని తీర్చింపదు. ప్రతినిధుల చేర్చు కొనుటకు 8 అకాల నియమములు. తక్కిన సంకతులను కార్యదర్శులవలన తెలియనగును.

II

జానుమాసారంభమున, విక్రమసింహపురంబున జరుగ బోవు నాంధ్రమహాసభ కిందుకంత ముందుగనో వెనుకనో యాంధ్రవిద్యాధి మహాసభ జరుగవలయు నని యెల్లదేశీయే యున్నారు. అది నెట్లుగ జరుగవలసి యుండుటచే తత్కా ల్యభారదంతయు నీ వత్సము నెట్లారు విద్యార్థుల భజముల వై నున్నది. కాని వారా కార్యమున నంతగా శ్రద్ధతీసికొనుట తెదని చెప్పబడు జరించుచున్నాడ. నలు కైపులనుండివిద్యా ధులు మొఱకెట్టగా దీరంబు మానమున గాబోలు కార్య విద్యాధికరణము మొకటి యేర్పడినది. అప్పటినుండి నేటివరకా కథావేసు కార్యము చేసికో యెంతధనము వసూలుచేసికో, యెట్లయెట్లులు గావించికో, సభ యేతేదీల జరుగునటుల తీర్చించికో, సభాగ్రంథ పాఠరీక్ష నిచ్చించికో యీ విషయము తెలియు తెలియవయ్యెను. ఉత్తరసభాగము విద్యా ధులూ నెట్లారున కపరిచితులగు కొందరు నన్నుకుటచే నే నెన్ను నెట్లారున దియుండి కార్యవిద్యాధికరణ సభ్యుల లో నొకరి నొకరుగా వా రీ క్రిందివిషయముల తెలిసిరి. ఇతర వరుస ధన మేమాత్రము జను కారేదు. కనీదు పుస్తకము లు మాత్రము తయారు యున్నవి. కార్యవిద్యాధికరణ సభా కర్మలనుండియైన ధనము వసూలు చేయబడలేదు. 2-వ తేదీ సాయంత్రము నేనుచున్నటి కిరుదరూపాదులు/ చందా సర్వస్వ తీరనము మాత్రము యున్నది. మే నెల 30తేది పూర్ణముగను జూను 2 వ తేదీ యుదయమువన సభ జరి పిన పాగుండునని మోచించుచున్నారట. అధ్యక్షువరనికి శ్రీ కట్టచుంచి రానుచింగారెడ్డిగారిలో తేక శ్రీ కోపల్లి హను మంతరావుగారిలో యాహ్వానింతురట. వ్యాధిమామభాషావిష యిక పరీక్షల ప్రశంసయే లేదట. ఇంతకు కార్యదర్శిగారు

ఆంధ్ర గ్రంథభాండాగార సభ

(ప్రత్యక్ష సాక్షి)

ఈ గంజాము మండలమున బారువగ్రామములో జరు గుట తేర్పాటుచేయబడిన చతుర్థాంధ్ర గ్రంథాలయ మహా సభకు అధ్యక్షులయిన గౌ. భూపతిరాజు వేంకటపతిరాజు గారును గోవావరి కృష్ణా చెన్నపురి గుంటూరుమండలము లనుండి ప్రతినిధులును 200 మంది వఱకు 5 వ తేదీనాడు దనుచేసిరి. వారిని బహుకరించుటకు ఏ. పి. పాత్రోగా రును విచ్చి కనేకులును సన్మానసంఘ కార్యదర్శులును రైలు స్టేషనుకడకు పోయి ఉపాహారవిందులతో సేదదర్చి బారు వకు తీసికొనివచ్చిరి. గ్రామస్థులును సన్మానసంఘమువారును ఈ మహాసభలకు ఎరువచ్చి తూర్వారావములు చెలంగ కర్పూరహారతుల్యులై వ్యగ్రోత్సాహ పూరితులగు నందే మాతరాది ధ్యమలతో జాతీయగీతములు చెలరేగతండ్రి పతండ్ ములుగ జనులు వెంటరాక బసలకు జేర్చిరి.

6-వ తేదీ యుదయమున సభ సమావేశ మయ్యెను. ప్రథమమున సాంభట్ల వెంకయ్యగారు సమానావరతేత్యాది ఋక్సూలతో నుప్రకమణము జేసిరి. పిమ్మట పుల్లల నారా యణమూర్తిగారును కొందఱు బాలురును భారతమాతనుగూర్చి యు ఆంధ్రమాతను గూర్చియు జాతీయగీతములను బాడిరి. సన్మానసంఘాధ్యక్షులగు ఆమ్మై పపరకు రామదాసుపాత్రో గారు తమ స్వాగతోపన్యాసమును జదివిరి. సుమారు 400 మంది కళకు సభ్యులు సభ నలంకరించిరి. అందు బుట్టా శేషగిరి రావు, రావుసామెలు గిడుగు రామమూర్తి, వెలిదండ శ్రీని వాసరావు, అయ్యంగి వెంకటరమణయ్య, అద్దంకి సత్యనారా యణరెడ్డి, జగన్నాథం పాడిఖండంగ నెట్టి లక్ష్మీనరసింహం బులును రామకోగరావు, అయ్యగారి రాచుచంద్రారావురుట్లాది కృష్ణమూర్తి, పి. గోపాలరావుగారు, మున్నగువారుండెరి.

సభాధిపత్యమునకు గౌ. భూపతిరాజు వేంకటపతి రాజుగారిని ఉపపాదించుచు రావుసామెలు గిడుగురాచు మూర్తిపతులుగారు రాజుగారిని గొనియాడుచు నుపన్యసించిరి.

ఈ విషయమునే ఊటుకూరి గోపాలరావు అయ్యగారి రాచుచంద్రారావు గార్లును బలపఱచిరి. తరువాత సభ్యులు కర్పూరమూలాలంకృతులై పీఠ పలంకరించిరి. అధ్యక్షులు తమ యుపన్యాసమున వివరించిన అనేకముఖ్య విషయములను గూర్చి సాదరభావమున గతతాత ధ్యమలను సభ్యులు చేయు చునచ్చిరి. అధ్యక్షుల యుపన్యాసము చనువుటకు అజగంబు పట్టినది. పిమ్మట బాలకవి భోగరాజు నాగయణమూర్తి గారు అధ్యక్షులయిన గౌ. భూపతిరాజు వేంకటపతి రాజు గారి గుణగణములను ఆంధ్రపద్యములతోఁ బ్రశంసించిరి.

అనంతరము ఆంధ్రదేశ గ్రంథభాండాగార సంఘకార్య దర్శులగు అయ్యంగి వేంకట రమణయ్యగారు సంఘపు గత చరణత్సర నివేదికనుజదివిరి. అందు గ్రంథాలయ సర్వస్వ ప్రక టనాది కార్యక్రమమును గూర్చియు అది వ్యాపింప వలసిన పద్ధతులందుగల కొఠాతలను గూర్చియు అందువలన సంఘము నకు వచ్చియున్న నష్టమునుగూర్చియు ఉద్యమ వ్యాపనమును గూర్చి సంఘమువారుచేయుచున్న పనినిగూర్చియు జిల్లాభోక్తు లు మునిసిపాలిటీలు గ్రంథాలయములకు జేయుచున్న సహాయ మునుగూర్చియు స్థాపింప బడియున్న జిల్లా గ్రంథాలయ సంఘములు వాని సమావేశములు తాలూకా గ్రంథాలయ సంఘములు వాని సమావేశములు మున్నగు వానిని గూర్చియు బకోడా గ్రంథాలయ ప్రదర్శన సందర్శము ను గూర్చియు ఆంధ్రదేశమునం దట్టివాని యావశ్యకతను గూర్చియు ఆంధ్రగ్రంథ విభజన పట్టికను గూర్చియు ప్రసం గించిరి. రాబడి చాలక అప్పతెచ్చినది రు 56-13-9. ఈ గ్రంథాలయ సంఘసమక్షమున సంచార కార్యదర్శిగా కాకి

గ్రామాంతరమున శేరి యింతవరకు రాతేదట. వచ్చినతరువాత నివిషయము లన్నియు తీర్మానింతురట. మే నెల 30తేది నుండి యు నాంధ్రవిద్యాధి సభాప్రతినిధు లాదిగా గల వారికి భోజనమిచ్చుట కార్యమహాజన సభనా యోగ్యునిరట. తెలి సిన విషయమంతయు తెలిపితి. ఇట్టి స్వల్పప్రయత్నములతో సభ యేలాగున జరుగగలదో మోచించి తదనుగుణముగ వర్తిం ప నాంధ్ర విద్యాధులు ప్రార్థకులు.

తడ.
6-5-17.

మొనంపాటి హనుమంతరావు.

నాడ వాస్తవ్యులగు దువ్వూరిజగన్నాథ శర్మగారిని నియో గించినట్లు వారు తెలిపిరి. గ్రంథాలయముల భావికార్యక్రమము ను బోధించిరి.

పిమ్మట మహాసభకు రా. జా. ల. మి. కి. వ. గ. చు. చు బోలవరం జమిందారు, రావుబహద్రుర కందుకూరిపిరే శతీగంపంతులు, రావుబహద్రుర కిలాంబిరామానుజాచారి, విక్రమ దేవవర్మ, శ్రీపాద సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి, ఏ.వి. రామయ్య అమారి వెంకటస్వామిశెట్టి ఆంధ్రప్రచారిణీ గ్రంథనిలయము వరాహగిరి వెంకటజోగయ్యగార్లు వ్రాసినతేఖలు చదువబడెను

తరువాత గ్రంథాలయ ప్రదర్శనమునందలి కొన్ని విష యములను గూర్చి జయంతి జగన్నాథంగా రుపన్యసించిరి.

సభకు మంధసరాజువారు చదువజేసిరి. అధ్యక్షులు తిరిగి సభ మధ్యాహ్నము 4 గంటలకు ప్రారంభింపబడునని యు అందుకొందఱు ప్రముఖులు వ్రాసిన వ్యాసములు చదువఁ బడుననియు నెలవిచ్చిరి. ఉదయమున 9-30 గంటల కీ కార్య క్రమము ముగిసినది. పిమ్మట గ్రంథాలయ ప్రదర్శనమున సం దర్శించుటకును కార్యక్రమమును గూర్చి ముచ్చటించుటకును మహాజనులు వేటొకచోట గూడిరి.

ద్వితీయ దినచర్య

7-వ తేదీ యుదయమున 7-45 గంటలకు ద్వితీ యదినర కార్యక్రమము ప్రారంభింప బడినది. మొదటి వివిధపురముల గ్రంథాలయముల కార్య నివేదనములు చదువబడెను.

భాండాగారము వలన దేశభివృద్ధినిగూర్చి చింతింపట వేంకట రమణయ్యగారును, గ్రంథాలయములు సాంఘిక సేవను గూర్చి న్యాయతి నారాయణమూర్తిగారును, గ్రంథవిభ జనమునుగూర్చి పురాణం నూకశాస్త్రిగారును గ్రంథాలయము లను గూర్చి కుప్పా శ్రీరామ శర్మగారును గ్రంథాలయోద్యమ మును గూర్చి నూ. నరసింహ శాస్త్రిగారును విద్యాభివృద్ధిని గూర్చి ఓడ్రమున మహాంతు రాఘవానంద దాసుగారును భాండాగారాభివృద్ధిని గూర్చి ఓడ్రమున మహాంతు గారు నుపన్యసించిరి.

తరువాత క్షత్రింది తీర్మానములు గావించబడినవి.

ప్రకృతము యూరపులో జరుగుచున్న ఘోరకంఠా మమున మనదక్రవర్తిగారికి సంపూర్ణవిజయ సంప్రా ప్తిత్వతో కలిగించుటకు ఈ సభవారు పదమేళ్లయి ప్రార్థించుచున్నా రు. ప్రతిపాదకు లధ్యక్షులు.

రాజమహేంద్ర నివాసులును శ్రీకసురాయ పుస్తక భాండాగా రధ్యక్షులును, ద్వితీయాంధ్ర గ్రంథభాండాగార మహాసభ ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులును అగు బారు శ్రీరామ నరసింహరావుగారి అకాలమరణమువలన గ్రంథాలయోద్య మమునకు గలిగిన నష్టమునకు ఈ సభవారు చింతిల్చుచు వారి కుటుంబమునకు సానుభూతిని తెలుపుచున్నారు. ప్రతిపాద కులు: చింతింపట వెంకట రమణయ్యగారు, నూరి వెంకట నరసింహ శాస్త్రిగారు బలపరచిరి.

జనసామాన్యమందు విద్యాభివృద్ధి చేయుటకు గ్రంథా లయములు ముఖ్యసాధనములు గనుక:—

(క) ప్రస్తుతము ఆంధ్రదేశమున స్థాపింప బడినగ్రంథా లయములకును పఠనమందిరములకును ముఖ్యనిపాలిటి, డిస్ట్రి బ్లెటాలూకా బోర్డులయొక్క ప్రవ్యయమండియు ప్రావిన్షి య లు రివిన్యూమండియు ద్రవ్యసహాయమును చేయుటకు సగుపా యములు గలగల జేయవలసినదని ప్రభుత్వమువారిని ఈసభ వారు ప్రార్థించు చున్నారు. (చ) పుస్తకభాండాగారములకు పఠనమందిరములను 1860 సం॥ 21 నెంబరు ఆక్టను అనుసరించి రిజిస్టరును చేయుటకు చెల్లింపవలసిన రుసుము లేకుండగనే రిజిస్టరు చేయించుటకు ప్రభుత్వము వారిని సభవారు ప్రార్థించు చున్నారు. (ట) దొంగత్త నమువారిచే బ్రకటింపఁ బడు వ్యాసస్థాయిక పరి శ్రామిక ఆరోగ్య విషయక ప్రచురములన్నిటిని జిల్లాకలెటు లను ఆంధ్రభాషయందు ముద్రింపఁబడు గ్రంథముల పట్టికలను ఆంధ్రదేశమునందలి గ్రంథాలయముల కన్నిటికిని ఉచితము గాదయ చేయింపవలెనని ప్రభుత్వమువారిని సభవారు వేదకు చున్నారు. (ఠ) విద్యాభ్యాసకు సంబంధించిన ఉద్యోగిగ్గుల దగ్గఱ నుండు మాజిక్కులాంతరు మొదలగు పరికరములను జనసామాన్యపు ఉపయోగమునకు నొసగవలెనని ప్రభుత్వము వారిని ఈసభవారు ప్రార్థించుచున్నారు. ఉపసాదకులు సాంభట్ల వెంకయ్యగారు, బళ్ళెమ్మూడి వెంకటరమణ మూర్తి గారు బలపఱచిరి.

సమకాలికాభిప్రాయములు

(౧)

యావద్భారత మహిళా సంఘము:—జన రాజవాసు గారి సలీమజీ, యగు డొరొతి గారు ఆఖిలభారత నారీమణుల సమావేశము నేర్పలుపడలచి, తత్సంఘముయొక్క ప్రభు సమావేశమును అడయారులో ఈ నెల 8 వ తేది మంగళవార మునాడు గావించిరి. ఇది దిగ్విజ్ఞాన సమాజమువారికి మాత్రమే చెందినదిగాదు. ఇం దందఱును జేరవచ్చును. మన హైందవ స్వరాజ్య సమితి లిందుకు దోడ్పడి, మన సోదరీమణులందఱక మత్సయము గలుగజేయుట ముఖ్యము. (న్యాయిండియా)

స్కాట్లండు దేశీయుడును, 80 సం॥ముల వయసు గల వాడునగు డాక్టరు జేమ్సు పీరరు “ఆమనాతడు ఎత్తుకిరణముల” మించియుండు నూతనాంశము నొకదాని కనుగొనెను. చీకటిగదిలో యత్సుకిరణముల సహాయమున శరీరములోనుండు అవయవములు ఎముకలు ప్రతియుల తీయవచ్చును. కాని ఈతడు కనుగొనిన సాధనము మూలమున చీకటికొట్టు సహాయములేకనే పట్టపగలు బహిరంగ ప్రదేశమున పైని వివరింపబడిన ఫ్లోట్రా ఫుల తీయవచ్చును. శరీరమునుండి పుట్టు విద్యుచ్ఛక్తిని వినియోగించి యాతడిట్టి ఫ్లోట్రా ఫుల తీయుట. (అమృత బజారు పత్రిక.)

సామ్రాజ్యక యుద్ధసభవారు చేయవలసినవిలు గను నిశ్చయముగ గ్రహించుటకు హిందూదేశ ప్రతినిధిగ నవరు బోయెదరో ఆ ప్రతినిధి ఎట్లెన్నుకొనబడునో తెలిసికొనుట ముఖ్యము. హిందూదేశ కార్యదర్శియో లేక చరియో యుద్ధాగ్నియో హిందూదేశ ప్రతినిధిగ నుండుననుకొనిన ఆ ప్రాతినిధ్యపు హక్కు క్రమముగా వినియోగింపబడలేదని తేటపడుచున్నది. అట్టిది అపార్థకల్పనా ప్రాతినిధ్యముగ గూడ పరిణమింప గలదు. హైందవ ప్రతినిధులచే నెన్నుకొనబడిన హైందవులే హిందూదేశ ప్రతినిధులుగ నుండవలెను. —“మోడరను రివ్యూ” మాసపత్రిక.

“బొంబయి కోఆపరేటివు హాసింగు అసోసియేషను” అను సమాజమొకటి బొంబయి నగరమున కలదని విరివిగ తెలియకపోవచ్చును. సంఘమునకు సర్. పి. డి పట్టినిగా రధ్యక్షులు. గతసంవత్సరపురిపోర్టును సంఘమువారు ప్రచురించియున్నారు. అందుమూలమున బొంబయి నగరమున గృహనిర్మాణ సంబంధ మగు సహకారసంఘములు పెక్కున్నవని స్పష్టమగుచున్నది. ఈసంఘములు నిజేశనముల గొని తమసభ్యుల కొనగ చుండును. వారు తమస్వంత ధనముతో నాప్రదేశముల నిండ్లు గట్టుకొందురు. గృహనిర్మాణ విషయమున నీ సంఘములు వివిధములగు కార్యక్రమ విధానములు గలిగియున్నవి. మదరాసున ఇండ్లవిషయమున చాల యిబ్బందిగనున్నది. గిరిక యివట గూడ నట్టి సౌకర్యము లొనరించిన చాల బాగుండునని జప్తిసుపత్రిక వ్రాయుచున్నది.

మన దేశమునకు నిద్ర ముఖ్యము. మనలో కొందఱు 4 గంటలు నిద్ర చాలునను లేచి వాదమునకు ‘నెపోలియను’ను ఉదాహరణముగ జూపుదురు కాని, యిటీవల చరిత్రపరిశోధనవలన, ఆ ధీరుడు దినమునకు 6 మొదలు 8 గంటల కాలము నిద్రించెడి వాడనియు, రెండుమూడు దినములు మరుగ నిద్ర లేనప్పుడు 36 గంటలుగూడ నిద్రించెడివాడనియు తెలియుచున్నది. నిమగ్నమైనను కృష్ణపుచ్చు కంగీకంచని బెంజమిన్ ఫ్రాంక్లినును గూడ దినమున కధము 6 గంటల కాలమునకు తక్కువగాకుండ నిద్రపోయెడువాడు. దీనివలన వీరియెవరును నిద్రయందు గడవిన కాలము సామాన్యముగ మానవులు నిద్రలో గడపుటకు యుక్తకాల మని స్పష్టమగుచున్నది. మానవుడెక్కువకాలము పనిపాటులేక నిద్రించుటగూడ మంచిది కాదు. మనలో చాలచుండియున్నవారు నియమితకార్యములు లేక పాడగుచున్నారు. కాన సరియగు కాలమున నిద్రించి, సరియగు కాలమున తమదైనచర్యలను నడుపుకొనవలెను. అమిత నిద్రయు, అమిత కార్యచరణమును గూడ వర్జనీయములు. వేకువను నిదురలేచు నలవాటు చాల లాభకారి. అందులకు తగిన యావధిసేవ చేయదగును. మరియు 8.9 గంటల సేపు నిద్రపోవు నలవాటు గలవారు 4 గంటల సేపు మాత్రమే నిద్రించుట హానికగునని వైద్యపత్రిక వ్రాసినది. (హ్యూమనిటీ).

పారిశ్రామిక పంచాయతీ సభ

పారిశ్రామిక పంచాయతీ సభవారి కార్యక్రమ మంతయు నాకస్మికముగ ముగింపబడినది. దానివలన గలిగిన యథార్థ ఫలిత మేమియో యిదివర కెవరికిని తెలియదు. ఇట్టి పంచాయతీ సభలవలన నెట్టి లాభమును నేరదనియే మా యుద్దేశము. వినుమిక్కిలి ప్రస్తుతమున్న చెడుగులను కడపుటయే పాని పనిగా నున్నది. ఈ సందర్భమున దొరతనము వారును ప్రజలును చేయవలసిన పని స్పష్టముగ గుప్పించుచున్నది. మూడు సంగతులు ముఖ్యములు: ఈ దేశమున క్రొత్త పరిశ్రమల సభివృద్ధి చేయుటకు దొరతనమువా లేమియు చేయలేదు. ప్రస్తుతమున్న పరిశ్రమల కైవసవారు తగిన సహాయమును చేయలేదు. ప్రజలకు పారిశ్రామికవిద్య నేర్పుటకైన వా లేయోదవయు చేయలేదు. పై నానిలో 1, 2, 3 సంగతులకు యుద్ధాటంకము వలన నేమియు చేయలేక పోతిమని దొరతనమువారు వాదించవచ్చును కాని రెండవదాని చేయుటకు వారికి యాటంకమును గన్పించదు. కొనుబడి కాఖలములయిన దొంత నమువారిపైనున్న పరిశ్రమలకు చాలింత సహాయము చేయుచున్నారో? ఈ సంగతిని కాననసభలలో అవధికార సభ్యులు గట్టిగ ప్రస్తావించెదరుగాక! మే మెత్తిగియున్న తవర కిటుల జరిగి యుండలేదు. దొరతనమువారి కొనుబడి కాఖ కేవల నిరంతర కాధికారమయముగ నున్నది. అందలి సభికులందఱును హైందవ వాంఛల నేపించి యూరోపియనులుగ నున్నారు. హిందూదేశపు సురువల నతికఠినముగ పరీక్షించి వారు యూరోపియను వస్తువులకు విశేషాధిక్యత నొసగెదరు. ఇది మారవలెను. ఈవర్గమున హైందవులను ప్రవేశ పెట్టవలెను. యుద్ధమాలమున మన మీదేశమున నెంత స్వయంపూర్ణముగ నున్నారో, ఎంతవరకు యాదంబరమును గలిగియున్నారో మోకేట అవసర మెంతవరకో మనకు బాగుగబోధపడెను. బాగుగ నాలోచించుకొని మన కెంతవర కవసరమో అంతవరకే ఖర్చు చేయుచు యూరోపియను వస్త్రకాళి మంత్రమునకు వశిక్యమలముగా తృణీకరింతురుగాక:—మోడరను రివ్యూమాసపత్రిక,

సర్ వారెల్లెటైరు పిరోలుగారు.

సర్ వారెల్లెటైరు పిరోలుగారిని హిందూదేశమున నే నిలిపి యుంచుచున్న ఘనకార్యమేమి? ఇంతకాలము ఈదేశముందే వారు నిలిచియుండుట అనేకులకు ఉన్మాదకరమగు సమస్యగానున్నది. సామ్రాజ్యపు ప్రస్తుతవిషయా వస్థ యందు వారి ఆత్మాభ్యుప్రముఖత ఆంగ్లేషమునకు మిక్కిలి ఉపయోగకారిగా నుండగలుగునని ఎవ్వరైనను తప్పుక అనుకొందురు? వారు నాడుకొని ప్రభువుగారి లెప్పి నెంటుగా గాని ఇంకొక పై నికస్థానముననుండిగాని తమ బుద్ధి కుశలతలను, పట్టుదలను జాతీయ సేవనైపుణులకు మరలించి తమ యద్వితీ యానుభవముతో శత్రువులను దునుమాడి యుండగలరు. వారి సేవను గ్రహింపవలసినంత అదృష్టము ప్రస్తుతవిషయ కాలమున ఈస్వల్పభరతవర్షమున కేల నువసరము, సర్ వారెల్లెటైరు పిరోలుగారు ప్రస్తుత కాలమున సామ్రాజ్య సేవను విడువ జాల నంతటి దేశభక్తులు “వారు చేయు... సర్ వారెల్లెటైరు పిరోలుగారు సామ్రాజ్య సేవబుద్ధి నెరిగినవారు. అట్టివారి జాతీయసేవ రాష్ట్రీయ గవర్నరులకును, రాజప్రతినిధిగారికిని సహాయము చేయుటయేనా? వారు ప్రభుత్వమునకు వెతుకనుండి రహస్యాలోచనలు చేప్పుచుండుటయేనా వారిపని? వారి చర్యనుగూర్చి వివిధాలోచనలు చేయుచు సంధిగూఢ యందున్న హిందూదేశమును చూచి పిరోలుగారు చెయ్యి అడ్డము పెట్టుకొని ముసిముసి నవ్వులు నవ్వుచుందురు గాబోలు—“న్యూ ఇరా” పత్రిక

మహమ్మది మరణ లెక్కలు:—1917 సం॥ మే మాం 5-వ తేదీతో అంత్యము గు వారముగా 6508 మంది వ్యాధి గ్రస్తులైరి. 5416 మంది చనిపోయిరి. బొంబయి రాజధాని సంఘదేశము మరణములు 1067 చెన్నపురి రాజధాని 42 వంగ రాష్ట్రము 10 బీహారు 28 పాస్సా 790 సంయుక్త రాష్ట్రములు 181 పంజాబు 216 బర్మా 52 మధ్యపగళాలు 214 మైసూరు సంస్థానము 38 హైదరాబాదు (సింధు) 687 మధ్య హిందూ దేశము 79 రసపుత్రస్థానము 345 కాశ్మీర సంస్థానము 5.

వెవిజలను గాని చంపుటకు యత్నించుట లండన్, మే 10:—వెవిజలను గాని చంపుటకు కుట్రలు పన్నుచున్నట్లు సలూనికాలో తెలిసినదని వెవిజలనుపాపికులు తింటిననీ, 9 గునివి బంధించిరి. వీరు ఏదేముల్లో నున్న రహస్యముదాధికారుల ప్రేరేపణవలన ఇట్లు చేయుచున్నామని ఒప్పణతోనీ, విషయము దరియాల్తులో నున్నది.

రాష్ట్రీయ విద్యామహాసభ

(౧)

తిరుపాపురియుగండు ఈ నెల 10 వ తేది యుదయము 7½ గంటలకు రాజకీయ సభాశాలయందు మదరాసు విద్యామహాసభ సమావేశ మయ్యెను. గొ. వి. కె. రామానుజాచారి యరు, గొ. రామబహద్దరు మోదన్ రామచంద్ర గావు మున్నగు మహానీయులు విశ్వేశ్వరియుండిరి! ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులగు కె. నరేంద్రఅయ్యగారు ప్రేక్షకులకు ప్రతినిధులకు స్వాగత మొసగుచు, విద్యావిషయక సమస్యలకొన్నట్టి గూర్చిచక్కగ నుపన్యసించిరి. దేశభావలకు ఆంగ్లేషము యంతటి ప్రాముఖ్య మొసగ బడినది గాన దేశభాషాభ్యసనము నిష్పాద మొనర్చు బడినది గ బావింపవచ్చును. మైసూరు విశ్వవిద్యాలయము వారు తీర్మానించు కొనినటుల చునము నడచితిమేని విశ్వేశ్వరిప్రభుగారు. డి. ఎ. కోర్సున వంపబడిన ఆంగ్లేషాభివృద్ధియు విడిచిపెట్టవలయును. దేశభాషకుమారుగ విద్యాభ్యు సంగ్రహమును దీసికొనవచ్చును. విద్యాప్రతిస్థాపనల బోధనమునందు దేశభాషల సుపయోగించుటను గూర్చి విశ్వేశ్వరి ప్రవలించుచున్నది. తగిన పుస్తకములు లేకపోవుటచే దేశభాషల మూలముగ విద్యాభ్యుప భాషోపదేశ మొందింతు నీలు గావని కొందరు మన్నారు. ఈ యాటంకమంత గొప్పదికాదు. విద్యాధికుల నియమించి భాషాంతరీకరణ కార్యమును వారితేల వప్పనింపరాదు? అను నడిచి అనంతమున అయ్యగారు హాస్టలులు మున్నగునానిని స్థాపించవలసినదని చెప్పెను పాఠశాలలను విద్యాభ్యుప వైద్యులచే ప్రవృద్ధి చేయించుచుండవలెనని చెప్పిరి. ఇందు మూలమున ప్రస్తుతకాలమున గోదరించు బలహీనత మున్నగునవి విద్యాభ్యుపయంనుండి తొలగవలెను.

అనంతమున డి. ఎ. సుబ్రహ్మణ్య అయ్యగారి నూచనముపై కె.సి. రామనాథ అయ్యగారు వ్యభిక్తులుగ నెన్నుకొనబడిరి. దక్షిణఇండియా ఉపాధ్యాయ సంఘమువారికిని విద్యావిషయకములయందు చరించు దొంతపు టువ్యోగులకును బలవత్తెరచుగు సంబంధముండవలయును. విద్యాభ్యుప సమస్యలగు పౌరుల నొనర్చు బాధ్యత ఉపాధ్యాయులపై యున్నది గాన వారున్నానాధికుల సుందరలయును. రాజకీయ వ్యవహారములయందు వారు పాల్గొనవచ్చును. విద్యాభ్యుప రాజకీయములగూర్చి విచారించవలసి యున్నది. ప్రస్తుత రాజ్యాంగ వ్యవహారములకు గాని ప్రాచీన రాజ్యాంగ వ్యవహారములకు గాని సంబంధించిన వాద్యమును చదువకుండ విద్యాభి నాటించవలసినదెంతము? కాని విద్యాభ్యుప రాజకీయములయందు చరింపవచ్చును సమంజసముగావని చాలచుండిచాలకాల నుండి తలంచుచున్నారు. విద్యాభ్యుప రాజకీయసంబంధమగు సువన్యాసములు వివరగాడదను నుత్తరువున నీవేక మేమియు నొచరింపవచ్చును. అని రామనాథ అయ్యగారు చెప్పెను దేశభాషల యభివృద్ధిని గూర్చియు స్కూలు నైపుణుల పరీక్షను నుచ్చయు ముచ్చటిచిరి. స్కూలు నైపుణుల పరీక్ష అంగీకరించి కొందర, సంస్కరింపవలసినదనికొందరు పలువురు టులెనెనుగ నుచుచున్నారు. కొంత యత్నలోపయున్నది. ఈ పరీక్షయందు భాషావడవలసిన యంతమెద్దియులేను. పరీక్షకు లక్ష్యించునది. చిక్కని స్పృకుటగు వ్రాత, లేల వోడ పూర్తిమగుగాని భాషావర్ణక్రమము. ఇదియే కొరబడినది. కాని వ్రాత విషయమునపరీక్షాధికారి కెట్టి యధికారమున్నదనుచునవి విద్యాభ్యుప భాషమైస్ట్లు స్పష్టమగుచున్నది. ఈస్వల్పమున వైపువ్యము, సంస్కృత కాలమున విద్యాభ్యుప సువాసింప జాలరా? మరల మెట్టివ్య లేమను పరీక్ష నేర్చుచుట యుపాధ్యాయుల యద్వితీయ శంకించుట యగును. పరీక్షాప్రణాళిలను గంధించుటకు విద్యాభ్యుప లెక్కకు ప్రస్తుతముల నొకరించుట సమరణముగాను అని నడిచిరి. ఈసభ 11 వ మరల సమావేశమగును.

ఇండియా సభ నాటికి ముగిసెను.

కేశవస్వామి:—ఈ వర్ష మలవారుకు మన్న తల్లి పరచి ప్రదేశమున వైసభ 6 వ తేదిని జరిగిది. ముగ్గురూర వరకొచ్చి కొద్దిగు తిరుపాపూర్ రాష్ట్రమునందు (ప్రేక్షకులు నెక్కుండు సభ తేలివెరి. విద్యులు ఎవ్వరూజు గారు సభాధ్యక్షుడను వహించిరి. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుని ముఖస్వాగము రాజగోష్ఠిలోనే మై ముఖ్యముగముకకు విరివిగ చంపాల నీయాలసినదని నూదించుచున్నది. హకోమూరు, నంబూడి విద్యావిషయముల గూర్చి యుపస్థాపకులు చర్చించిన అనంతరమున తీర్మానము లొనర్పబడెను.

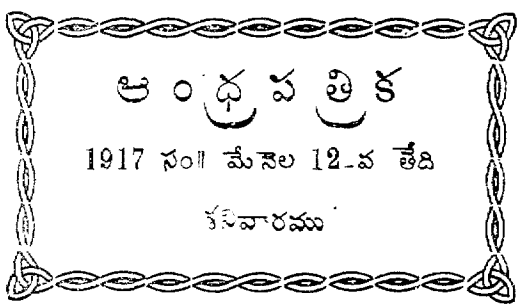
చందాదారులకు మనవి.

సంవత్సరాది సంచికలు సిద్ధమయి చాల దినములు అయినది. అయినను పోస్టాఫీసు వారివలన కొన్ని అసందర్భములు కలిగినందున పోస్టాఫీసు వంపుట నింకను మొదలు పెట్టలేదు. సిద్ధమయిన పుస్తకములను మేము త్వరలోనే పోస్టు చేయుచుము కావున తొందరపడి చందాదారులు సంచికలు పంపలేదని వ్రాయకుండ ప్రార్థితులు. ఇదివరకు వ్రాసియుండిన వారును దీనిని గమనింప ప్రార్థితులు.

వ్యవస్థాపకుడు.

విషయానుక్రమణిక.

ఆంధ్రవాఙ్మయ పరిశోధనము	3
ఆంధ్రప్రదేశ్ భాషాభివృద్ధికి సంబంధించిన పరిశోధన	4
ప్రాచీనవాఙ్మయము	5
ప్రధానవాఙ్మయము	
చెన్నపురి రాష్ట్రీయ సభ	6
వాస్తవవాఙ్మయము	7
విశేషవాఙ్మయము	8-9
ముఖ్యసమాచారములు	10
ఇంగ్లీషుభాషావాఙ్మయము	11-12
చరిత్రము	13
విద్యావిభాగములు	14

చెన్నపురి రాష్ట్రీయసభ.

గూడలూరునందు గూడిన రాష్ట్రీయ సభ యందు మొదటి దినమునందు చెన్నపురికి విషయములు వర్తమానకాలమున కనురూపముగ నున్నవి. వంగరాష్ట్రీయసభ కధ్యక్షతనవహించిన వాసుగారు వారి యవస్థాసమున వంగభాష యందు వ్రాయుటవలనను ప్రజాసామాన్యమునకు రాజకీయవిషయవిమర్శమునం దభిరుచిని గలిగించుట సాధ్యమైంది. వంగదేశము భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రముగ నుండటంజేసి సభాధిపతి తన యారంభిక వ్యాసమున వంగభాషయందు వ్రాయుట యను సభావ్యవహారములు వంగభాషాముఖమున జరుగుటయును సాధ్యమైనది. చెన్నపురి రాష్ట్రీయ భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రీయ గానందున సభాధిపతి యవస్థాసము సభా వ్యవహారములు ఆంగ్ల భాషాముఖమునజరుపుట సంభవించినది. గూడలూరునందు గూడిన సభయందు ప్రజాసామాన్యమునకు తాను హము విశేషముగ లేదని ప్రతినిధుల సంఖ్య నిర్ణయించుచున్నది. ఇరువదిమూడుజిల్లాలనుండియును 200 మంది ప్రతినిధులు వచ్చినట్లు తెలియుచున్నది. ఆంధ్రప్రదేశ్ లకు విశేషభాగము గూడ వాసుప్రాంతమునకు సంబంధించి యుండును. ఇది సహజము. కాని సభా వ్యవహారములు దేశభాషలో జరుపబడిన పెక్కుసందల ప్రతినిధులు వచ్చి యుండును. ఆంధ్రమహాసభ దీనికి నిదర్శనముగ నున్నది. బెజవాడ విశాఖపట్టణము కాకినాడల యందు గూడిన యాంధ్రమహాసభలకు గూడ

లూరునందు గూడినసభ కేడెనిమిది రెట్లు ప్రతి నిధులు వై యుండిరి. కారణము సామాన్యప్రజకు సభావ్యవహారములం దభిరుచి గలుగుట యై యున్నది. ఆంధ్రమహాసభయందు వ్యవహారక్రమ మంతయును వాంధ్రభాషయందు జరుపుటవలన సామాన్యజనులకు సయితము సభయం దభిరుచి గలుగుచున్నది స్వపరిపాలనాసక్తి ప్రజాసామాన్యమునందు వ్యాపించుటకు దేశమునందు భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రము లవసరములు. గూడలూరు నందు గూడిన రాష్ట్రీయ సభయందు స్వపరిపాలనమునకు సంబంధించిన తీర్మానమును గోవింద రాఘవయ్యగారు రుపపాదించిరి. ఆ తీర్మానమునం దీ భావములు గలవు.

“వర్తమాన పరిపాలనావిధానమునందు ప్రజాభిప్రాయమును వ్యక్తపరచుటకు వీలులేదుగానను, ప్రజాకాంతిత్వముల పరిపూర్ణమున కనుకూలముగాను గానను సత్వరముగ స్వపరిపాలనము స్థాపింపబడునని శ్రీమంచమహర్షి చక్రవర్తి ప్రకటించ వలయును. 2. సామ్రాజ్యసభయందలి ప్రజా ప్రతినిధులును జాతీయమహాసభ మహమ్మదీయ మహాసభలును, కోరిన రాజ్యాంగ సంస్కారములు చేశజేయునకు ముఖ్యవనములు. 3. సామ్రాజ్య పునర్నిర్మాణమునందు కరతఖండమును పరాధీనస్థితి నుండి తొలగించి వలసరాజ్యములకు గల స్వతంత్ర్యమును, ప్రతిపక్షిని గల్పించవలయును.

స్వరాజ్యతీర్మానమును మోచర్ల రామచంద్రరావు గారు బలపరచిరి. ఆ తీర్మానమును గురించి చలపతిరావు గారు ఆనిబెజంటు గారు నటేశనుగారు మొదలగు వారు బలపరచిరి.

భరతఖండమునందు గల రాజ్యాంగవిధానమును సంస్కరించుట యవసరమని అధికారాభిమానులు సయిత మంగీకరించుచున్నారు. పాలకులు సంస్కరణప్రణాళికను నిర్ణయించి హిందూ దేశమౌత్రికీ పంపియుండిరి. ఆ సంస్కరణప్రణాళికవలన గలుగగల ప్రయోజనమును ప్రజాభీష్టమున కనుకూలముగ నిర్ణయించుట ధర్మమని రాజనీతిజ్ఞులందరును నమ్ముచున్నారు. స్వపరిపాలనమును వెంటనే స్థాపింపకపోయినను స్వపరిపాలనము స్థాపింపబడు నని శ్రీమంచమహర్షి రాజేంద్రుడు ప్రకటించుట ధర్మము. చక్రవర్తి ప్రకటనవలన స్వరాజ్యము స్థాపింపబడు నను విశ్వాసము ప్రజాప్రతినిధులకు గలుగగలదు. స్వరాజ్యప్రధానమును చెన్నపురి రాష్ట్రీ వాస్తవ్యులే కాక జాతీయ మహాసభ మహమ్మదీయ మహాసభ కోరుచున్నవి. స్వపరిపాలనమును స్వప్రయోజన పరాయణులు స్వలాభమునకై కోరుటలేకు. స్వపరిపాలనము యుగధర్మము. భరతఖండమును సయితము యుగధర్మమన కనురూపముగ పరిపాలించుట ధర్మము. వలసరాజ్యముల నొక విధమునను భరతఖండము నొకవిధమునను పాలించుటవలన ససమ్మతి గలుగుట సహజము. సామ్రాజ్యరాజ్యాంగములందు మార్పు లవసరమని సామ్రాజ్యసభయందు నిర్ణయింపబడినది. ఆ నిర్ణయములను వలసరాజ్యములకు వలె భరతఖండమునకును సమానముగ నవ్వయింప జేయుట ధర్మము. రాజనీతి. ఇప్పుడు దేశమునందు గూడుచున్న రాజకీయ సభలయందు స్వరాజ్య తీర్మాన మంగీకృత మగుచున్నది. ఈ తీర్మానము అధికార వ్యభిచారులకు దిగ్భ్రమము గలుగ జేయవచ్చును. కాని వర్తమాన మహాసంగ్రామ విధర్మసంస్థాపనమును సాధ్యము చేసినది. లోక వ్యాప్తమైన ధర్మము భరతఖండమున కేల నర్తించదో తెలియకున్నది. ఎవరిని లోకమునందు వారికి భుక్తమగుచున్న స్వత్వములను పోగొట్టు కొనవలెనను తలంపు ఉండదు. అధికారులు వారికి గల స్వత్వములను రక్షించుకొన సమర్థులునున్నా

రు. ప్రజలు వారికి గల స్వత్వస్థాపనమును జేయుటకు సమర్థులునున్నారు. ఈ ద్వంద్వయుద్ధమునందు విజయము ప్రజలకు గలుగుట సహజము. దేశసంరక్షకభలము వార్తాపత్రికా శాసనసభాత్మిక స్వాతంత్ర్యము దేశసంరక్షక శాసనము మొదలగు విషయములను గురించిన తీర్మానము లామోదితములై సభయం దంగీకృతములైనవి.

మల్లాది సత్యలింగముగారి ధర్మములు.

మల్లాది సత్యలింగము నాయకరుగారి మరణ శాసన మాంగ్లమునందును వాంధ్రమునందును పత్రికాముఖమున ప్రచురింపబడినది. ఆ మరణ శాసనమును సావధానచిత్తులై చదివిన వారలకు వారి యుదారభావము విదితమగుచున్నది. సత్యలింగము గారు వారి మరణశాసనమును 1912 సెప్టెంబరు 20వ తేదీని వ్రాసిరి. ఆయన 1915 మార్చి 23వ తేదీని స్వర్గస్థుడయ్యెను. 1915 సంవత్సరము మొయి 4వ తేదీని ఎనిమిది లక్షల రూప్యములు ధర్మకర్తల వశము చేయబడినది. దురుశ్చేటి శేషగిరిరావు గారు కొవ్వూరి ఆద్యయ్యరెడ్డి గారు మల్లాది సుబ్రహ్మణ్యంగారు ధర్మకర్తలు. మరణ శాసనమునందు ద్రవ్యము ఈ క్రిందివిషయములకై వినియోగింపవలయు నని నిర్ణయింపబడినది. ఈ యెనిమిది లక్షలలోను లక్షరూప్యములను 1. పాఠశాల 2. దేవాలయము 3. సత్రము నిర్మించుటకై వినియోగపర్చవలయు ననియును, శేషించిన ఏడు లక్షల రూప్యముల వడ్డితోను నీ సంస్థాపనలను పోషింపవలయు ననియును సత్యలింగముగారు నిర్ణయించిరి. విద్యాలయము నందు చెన్నపురి రాష్ట్రీయనందలి విశ్వవిద్యాలయమునందలి ప్రైవేటు రిటరగతి వరకును బాలరుకును బాలికలకును నుచితముగ పై పాఠశాలయందు విద్య గఱపవలయును” అని శాసించెను. జాతిమత భేదము లేకునన్ని తరగతుల ప్రజలును పాఠశాలయందు జేర్చుకొనవలయును. కట్టులు చెక్కట, నేయుట, కుండలు చేయుట మొదలుగా గల పనుల నేర్పుటకు గూడ ఏర్పాటులు చేయవలయును. విద్య అందరకు నుచితముగ గరపవలయును. పైధర్మములు మాత్రమే గాక ధర్మకర్తలు ప్రతియేటను నొక మదరాసు హైందవుని ఉత్తమ సాంకేతిక విద్యాభ్యాసమునకై 4000 రూప్యములు వ్యయముచేసి యూరపు అమెరికా జపాను షాన్లగు పరదేశములకు పంపవలయునని శాసించెను. ధర్మము లీవరుసను నుండవలయు నని నిర్ణయించెను.

1. పాఠశాల పోషణము 2. ఉత్తమ సాంకేతిక విద్యాభ్యాసమునకు విద్యార్థుల సంపుట 3. దేవస్థాన పోషణము 4. పేదలకు భోజనము. ఆస్తియొక్క రాబడి పైధర్మముల నన్నిటిని నిర్వహించుటకు జాలనపుడు పైని వివరించిన వాని యందు వరుసనుబట్టి పూర్తిచేయవలయు నని నిర్ణయించెను. మరణ శాసనమునందలి విశేషములను గనుగొన దలచినవారు మొయి 8,9 తేదీలందు ప్రచురించిన మరణశాసనమును జదివిన విశేషము గాగలదు. సత్యలింగముగారి మరణ శాసనము ననుసరించి ధర్మసత్రము స్థాపింపబడినది. గతసంవత్సరమునందు 68,337 పేదల కన్నదానము చేయబడినది. సత్రమును పాఠశాలను నిర్మించుటకై జగన్నాయక పురమునందు పాలకులు 28 యకరముల భూమి నిచ్చియుండిరి. భవన నిర్మాణమునకై ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. పాఠశాలాది ధర్మములను నిర్వహించు విషయమై కొన్ని ధర్మ

సంజేహములు గలిగినందున సంజేహానివారణమునకై కాకినాడ మునసబుకొద్దనందు మరణశాసనవిషయములు విచారణయందున్నవి. జడ్జిగారు సురణ శాసనములోని విషయములను గురించి వార్తాపత్రికలయందు చర్చింపజనదనియును, సభలుచేసి చర్చింపవచ్చుననియును నుత్తరువుచేసిరిని తెలియుచున్నది. జడ్జిగారి యుత్తరువునందలి ధర్మాధర్మనిర్ణయమునకు బూనకొనుట ప్రస్తుత మన వసరము. ప్లయింటు సారాంశములను ముద్రించిన విదవ నీ విమర్శనమును జేయవచ్చును. ఆంధ్రదేశమున కంతకును మహాపాపకారమును జేయుచున్న యీ ధర్మనిర్ణయమును జేయుటకై ధర్మజ్ఞులు సభలను జేసి విషయమును నిర్ధారణ చేయుటయు క్తము. జడ్జిగారు చేసిన యుత్తరువు ననుసరించి ప్రస్తుత మీ విషయమును పత్రికా ముఖమున చర్చించుటకు వీలు లేనందులకు చింతిలుచున్నాము. ప్రజలకు తెలియుటకై మరణశాసనములోని విషయములను మాత్రము ప్రచురించితిమి.

శాసనసభలలో కార్యనిర్వాహకత్వము

మదరాసు శాసనసభ్యులు కొంతమంది బొబ్బిలి మహారాజుగారి బంగళాలో గూడి ఈమాసములో ఉదకమండలములో బరుగబోవు శాసనసభలో ఏమే తీర్మానముల నెరవేరవారింపవలసినదియు నేర్పాటు చేసికొనిరి. బొంబయి శాసనసభ్యులు గూడ నట్లే గూడి శాసనసభలో నెవరేపని చేయవలసినదియు నిశ్చయించుకొనిరిని నిన్న తంత్రివార్త వచ్చినది. శాసనసభ సమావేశముకాక పూర్వము ప్రతిపర్యాయము ఏ సభ్యుడేపనిని వెట్టుకొనవలసినదియు బొంబయిలో నిశ్చయించుకొనినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. ప్రస్తుతము శాసనసభలలో అధికారసభ్యులు గ్రుడ్డిమొద్దు చేసిలోబడినట్లు పనిని చేయుచున్నారు. ఒకరుచేయు ప్రశ్నల నలుగురయ్యును రుసుకుచున్నారు. ఒక రుపపాదించవలసిన తీర్మానమును నలుగురయ్యును రుపపాదించెదవని తెలియజేయుచున్నారు. కొంతమంది సభ్యులెప్పుడో అడుగుబడి సమాధానముజెప్పబడినప్రశ్నలను జ్ఞాపకములేకనో, లేక సభానిర్వాహక ప్రణాళికను చదువకయో తిరిగి అడుగుచున్నారు. ఈప్రశ్నకు అప్పుడు మే మెసగిన జవాబును చదువుకొన వలసినదని గవర్నరు వెంటువారు చెప్పటం సభ్యుని జాగరూకతను గాని చాకచక్యమును గాని సూచించదు. ప్రభుత్వమువారి రిపోర్టులలో సమాధానములు పరిపూర్ణముగా నొసగబడిన సంగతులను ప్రశ్నల రూపకముగ కొందరిడిగెదరు. అప్పుడు ఫలాని రిపోర్టు ఫలాని పేజీలో చదువుకొన వలసినదని ప్రత్యుత్తర మొసంగుదురు. ఇట్టి ప్రశ్నలకు గుటయు శాసన సభ్యునిపట్ల ఉపేక్షాభావమునే జూపించును. ఇక తీర్మానముల విషయములు జలుగు ఆభాసము తుంతవ్యము కాదు. ఒక తీర్మానము విషయము ప్రత్యేకముగా నొక సంవత్సరముల నుండియు ననుభవమున్నవారి కొక్కొక్కప్పుడు ఆ తీర్మాన ముపపాదించుట కే వీలుపడక ఏ త్రొత్త సభ్యుడో దాని నుపపాదించి రిపాభాసము చేయుటయు తటస్థించుచుండును. ఉపసంహరింపగూడ నటునంటి తీర్మానమునే కుంటి సమాధానము మీదనో ఉపసంహరించు కొనెదగు. ఒక తీర్మానము విషయమును చర్చపూర్తిగా జరిగినక పూర్వమే ఎవరో ఒకరు లేచి ఆసలు యుద్దేశమును పాడుచేయు ఏవోయొక సవరణ నుపపాదించెదరు. దానిమీద కొంత చర్చ జరిగి తగిన ఫలములేక అంతయు పాడగుట తటస్థించుచుండును. ఒకానొక సభ్యుడు పయికి ఛవ్వ ఛవ్వన రావలయునను పేరాశతో పదులకొలది ప్రశ్నలను, తీర్మానములను నుపపాదించెదనని నోటీసును పంపి, ఇతరులు సరుగలగు వారి కక కాళములేకుండ జేయుచుండును. ఈసభ్యులలో ఒకరు పెద్ద ఒకరు చిన్న ఆని, ఒకరు నాయకులు, రెండవవారు సహచరులు అని లేకపోవుటచే ప్రజలు వారిప్రముల వలన పొందవలసినంత లాభమును పొందుట లేదు. శ్రమయును వృధాయగుచున్నది. బొంబయిలో వలెనే ఒక కార్యదర్శియు, ఒక అధ్యక్షుడును అనధికార శాసననిర్వాహకుండవలయును. వీరుచేయు ప్రశ్నలు, ఉపపాదించ వలసిన తీర్మానములు ముందుగా కార్యదర్శికునికి పంపివో, ఎవరే పనిని చేయవలయునో నాయకు డగు అధ్యక్షుడు పరిష్కరించును. అంతట శాసనసభ్యులు తమ కొంగంటడిన పనిని గురింపముగాను, శ్రద్ధతోను పట్టుదలతోను, జేసి ప్రజలకిప్పటి

కంటె విశేషపాకారమును జేయగలరు. ఒక సభ్యునికి పనిస్వల్పముగా నుండుటయు, ఇంకొకరు అంతను తామే ముంగజాముటయు, వేరొకరుపరితే వోటుమాత్రమునిచ్చుచుండుటయు, మున్నగు విరుద్ధములు లేవలసినవి. ఎవరికి వారే యమునాతీరే అను పద్ధతి రూపుమాపవలసియున్నది. ఒక విద్యాలయములో వలెనే శాసనసభయందును క్రమశిక్ష స్వపరిపాలనమును గోరువారికుండుట కేవలము అవసరము. అందరును విశేషత జూపవలసిన నాయకు డుండనిది ఆ క్రమశిక్ష అలవడదు. బొంబయి, మదరాసు శాసన సభలలోని అనధికార సభ్యు లీమాత్రవాచారమును నిరంతరము అనుష్ఠించెదరు గాకయు, కోరుచున్నాము. వీరివలెనే ఇతర రాష్ట్రముల సభ్యులును జేయవలసియున్నారు.

దిగుమతినుంకములు - స్టేట్సుమన్వత్రిక

కలకత్తా స్టేట్సుమన్వత్రిక దిగుమతి బట్టలపయినిధించిన సుంకములవలన ఇండియా ప్రభుత్వము వారికి వచ్చుపన్ను 2,25,00,000 రూపాయలను ఇండియాలో ఆబట్టలను గొనుట ప్రజలకి భరింపవలసి వచ్చునని వ్రాయుచున్నది. మాంధ్రేష్టరు బట్టలధర ఈ విధముగా పెచ్చగుట వలన బొంబయి మిల్లుల అధిపతులును తమ బట్టలధరను పెంచి వారు 1 1/2 కోటి రూపాయలను లాభము తీయుదురట. మొత్తముమీద సేదలు 3 కోట్ల 75 లక్షల రూపాయలను తమ బట్టలకయి నధికముగా జెల్లింపవలసి యుండును. ప్రస్తుతము బట్టలధర అధికముగా వెరిగినను రక్షక వ్యాపారము చే ఇండియాలోనే కొంత కాలము నకు బట్టల మిల్లులు విశేషముగా వెరిగి, పోటీ యెక్కువయి, ధరలు పడి పోవునని అప్పురబజారు పత్రిక వ్రాయుచున్నది. ఏ యార్థిక నూత్రమును అప్పురబజారు పత్రికయొక్క సిద్ధాంతమున స్థిరీకరింతుట లేదని స్టేట్సుమన్వత్రిక వ్రాసినది. సంవత్సరమునకు లాంకవయరు నుండి 60 కోట్ల రూపాయల బట్టలీ దేశములో దిగువతియగుచున్నవి. ఈవ్యాపారము నెంత తగ్గించిన ఈదేశమున కంతమేలు. ఈ 60 కోట్ల రూపాయల వ్యాపారము లంకావయరు నైత్యవంతము జేయుచున్నది. మన దేశము అమితబీదస్థితిలో ముంచి నేయుచున్నది. పోవు సాములో ఒక్కపయిన తిరిగి మనదేశమునకు వచ్చునట్టిదికాదు. ఒక్కసారి పోయిన తరువాత ఎల్లప్పుటికిని పోయినట్లే. బట్టలధరలు వెరిగినను ఈ సాము మనదేశములోనే ఉన్నవో బోలెడు నూతన పరిశ్రమలను స్థాపించుకొనవచ్చును. మనదేశమును వదలక సాము చెల్లుచేయగుచున్నంతవఱకు కదిమన దేశభవమే. దేశోపయోగ కార్యములే కనియోగపడును ఒక సంవత్సరము బొంబయి బట్టలమిల్లుల అధిపతులు మూడు నాల్గు కోట్ల రూపాయల లాభము న్నాడిరి. ఆ సాము తాతా ఉక్కు కర్మాగారములకు, తాతా జలవిద్యుచ్ఛక్తి సంకల్పములకు వినియోగింపబడెను. ఈరెండు పరిశ్రమలును లాభదాయకముగా సాగుచున్నవి. ఆ లాభములు మూఁధైర్యులకు పోయినవో ఈ పరిశ్రమలగతి నున్న పరిశ్రమాధ్యక్షులను ప్రారంభమున పేదలు ధరలను మోపుగా నొసంగవలసియున్నను కొన్ని వత్సరములు జరిగిన తరువాత ఈ పద్ధతి మొత్తముమీద దేశమునకు లాభవంతమును శుభదాయకమును నగును.

జర్నలు - పెట్రోగ్రాము

జర్నలు పెట్రోగ్రాదు నగరమున వశముచేసికొనుట కయి గొప్పగొప్ప సన్నాహములను జేయుచున్నారని తంత్రి వార్తలు వచ్చుచున్నవి. రష్యా నూతన ప్రభుత్వముజారును ఈ విషయను తొలగించుటకయి ధగధగప్రయత్నములను జేయుచున్నారని వినుచున్నాము. ప్రస్తుతము పశ్చిమరంగమునందు ఇరువారులవారును గలవుచున్నపోరు చావుబ్రతుకులతో గూనుకొనినట్టిది. జర్మను లిప్పటికి రెండు మాసములనుండియు ఈ దిక్కున లక్షలకొలదిని హతులయి. మిత్రమండలియు చాల నష్టమును పొందినది. చావు బ్రతుకులతో గూడిన ఈ పోరునుండి నైత్యములను జర్మనులు పెట్రోగ్రాదుమీదికి తీసికొని వెల్లి ఆశ్రితాత్మ జేసికొనెదనని నమ్ముటకు వీలులేదు. పెట్రోగ్రాదు నగరమును పట్టుకొనిన తాత్కాలిక యశమును వారుగడించిన పశ్చిమమున అంగ్ల శ్రాంతి నైత్యములు జేయుచున్న యురిత్రాదు మరింతబిగిసి అపజయము వారికి తప్పదు గును. ఒక వేళ పెట్రోగ్రాదు నగరము జర్మనల కశయించునకొందము. రష్యనులకు ఇంతలో వచ్చిననష్టమేమి? ఏమివచ్చుమునలేదు. ఏమియు మునిగిపోదు. మాస్కోను ఒక శతాబ్దము క్రిందట పట్టుకొనిన సెపోలియను రష్యా నెట్లు జయింపలేకపోయెనో నట్లే పెట్రోగ్రాదును జర్మనులు వశముచేసికొనినను రష్యా మహాసామ్రాజ్యమును జయిం

చినవారు కాబాలరు. రష్యాప్రభుత్వము వారు రాజధానిని మార్చుకొని జయము లభించునవఱకు పోరునలుపు చుండురు. పశ్చిమరంగమున జర్మనీకిధరింప జాలనంతయు వ్రేడి కలుగుచుండగా, మూలబలములను సయితము హిందెకబద్ధ ఉపయోగించుచుండగా, రష్యాదండయాత్ర జర్మనులకు వీలు పడవనియు, అనుకూలముగ నుండవనియు నూహింపవచ్చును.

గాంధీగారి విచారణలు.

గాంధీగారి విచారణములను సాగనీయకుండ, వాటికే శ్వరుల ప్రతినిధులు, రయితుల ప్రతినిధులు గల యొక కూటము నేర్పాటుచేసి దేశములో నీలిమందురయితుల కష్టములను గుర్తించి విచారించిన బాగుండుని వాటికేశ్వరులు దేశము ప్రభుత్వమువారికి మనవి జేసినారు. ఈ మహాసభాపు లింతవఱకును ఉరకుండి గాంధీగారుతమవిచారణములను ప్రారంభించినతరువాత ఈప్రత్యేక సిఫారసును జేయుటలో ఎవరో యొకటుండితీరవలయును. ఈసిఫారసును గాంధీగారు ఆప్రదేశములకు వెళ్లికపూర్వమే చేసియుండినవో ఎంతో బాగుండెడిదిగాదా? ఈక్రొత్తమిషమీద గాంధీగారి లోకోపకారదీక్షను అపజాపుట కేవలము స్వాగత్యవర్తమాలోచన మనవలసి వచ్చుచున్నది. వ్యవహారమంత దూరము ముదిరిన తరువాత లోకహితైషి గాంధీగారి వలనగాని న్యాయము బయటికి రాదు. ప్లాంటులు ఉపపాదించిన కమిటీలన లాభము కలుగదు. ఆకమిటీ కప్పిపుచ్చుమాయుగాని అసలు పుండేదియో బయటపెట్టెడు. గాంధీగారివంటి సద్గత్యచారితుడు నీలిమందుతోటల అధిపతుల కన్యాయము చేయునని భయపడవలసిన పనియు లేదు. ఇరుకక్షలవారి మంచి చెడలను ఆయనవెలిబుచ్చిలోకమునకున్యాయాన్యాయములను పరిశీలింపవలసిందని చెప్పగలడు. వాటికేశ్వరులు లేనిపోని భయములను పెట్టుకొనటచే లాభము లేదు. ఫిజీ ద్వీపములలో స్థితి గతులను కనుగొని వచ్చిన చివరలో ప్రభుత్వము వ్రాసిన రిపోర్టు వాటికేశ్వరులకు చాలభాగ జనుకూలముగ నుండెను. ఆంధ్రాసు, పితృస్వముగారలు వ్రాసినది మొరటిదానికి చాల వోటుల బద్ధవిరుద్ధముగానుండెను. హిందీప్రభువు ఆంధ్రాసు, గారి రిపోర్టు నధికముగా నాదరించి దాని పయిన కొంత చర్చ జటి వెను. చివర లాలుగారి రిపోర్టులనే వాటికేశ్వరులు కావలయునను కమిటీ వారి రిపోర్టులుండునని చెప్పటకు విశేష తెలివిలేట లవసరము లేదు. గాంధీగారి రిపోర్టు ఆంధ్రాసుగారి రిపోర్టుల నుండగలదు. వాటికేశ్వరుల యభీప్రములను దొరతనమువారి దేర్చిదలచినవో మా, కేయధ్యంతరమును లేదు. ఆయన విచారణలు పూర్తియగు సంతవఱకును గాంధీగారి కేయంతరాయమును నికముందు దేశము ప్రభుత్వమువారు కల్పింపరని మాత్రము నమ్ముచున్నాము.

సామ్రాజ్య శాసనసభ్యుడగు ఏ. కే. గుబ్బారీగారు

బదులిచ్చుకొన్న 5 లక్షల రూప్యముల రాబట్టుకొనుటకు అలవాదు బ్యాంకివారు కలకత్తా ప్రాక్టెర్లలో చాచాచేయగా న్యాయమూర్తి వైచరుగారు బ్యాంకువారి కనుకూలముగ తీర్పు జెప్పిరి. ప్రతివాది నిండుదెంచి న్యాయాధిపతులకు అప్పిలుచేయగ పునర్విచారణకు ఉత్తరువు జేసిరి. ఇది కాస్త్రువిరుద్ధమని బ్యాంకు వారాక్షేపింప నుండుదెంచి వారు వారి వాదమును అంగీకరించలేదు. రహితులయొక్కయు వాటికేశ్వరుల యొక్కయు తగవులకు పరిష్కరించుటకు ప్రత్యేకపు పంచాయితీ నొక దానిని ఏర్పరపవలెనని గతవారము తోటలవారు దొరతనమువారికి కోరుటచే దొరతనమువారి గొప్పానిక శాసనసభ్యుడగు మాడుగారిని గంధీగారిని నియమించిని తెలియుచున్నది. వర్తమానమును జరుగుచున్న విచారణ సభయందు వాటుకేశ్వరుల ప్రతినిధులను నియమించవలయుననియు లేనివో నిలుపుచేయవలయుననియు వాటికేశ్వరు ప్రతినిధులు దొరతనము వారికి విన్నవించిరి. ముజఫరుపూరు యూరజితును వాటికేశ్వరుల రక్షకసంఘమువారు కూడ ఇదేప్రకారము దొరతనము వారికి విన్నవించిరి. ఈలోపుగ ఒలా నాలోనున్న నీలిమందు కర్మలయ మొకటి తగులబెట్టుబడినదని మోటిహోరినుండి సమాచారము వచ్చినది. నేలకొలది రూప్యముల నష్టము సంభవించినది. వాటికేశ్వరులిది ఎవరో కావలెనని చేసిన పనియని సంజేహించుచున్నారు. మాడుగారికిని గాంధీగారికిని ఉత్తరప్రభుత్వతరము లేమియు జరుగలేదు. కాని గాంధీగారు తమ దరియాపును పూర్తిచేయ నుద్దేశించుచున్నారని తెలియుచున్నది.

విరోధామహాసంగమము

రహస్య సమావేశము - విమర్శకులకు సమాధానము.

ఆంగ్ల కల - కష్టము ప్రభువు ప్రసంగము

అంతర్గాములు - జర్మనులకు కడపటి విజయసాధనము.

(రైటరు ఏజన్సీ)

ఇంగ్లండు

విమర్శకులకు ప్రధానమంత్రిగారి క్రత్యుత్తరము

లండన్, మే 11: - వార్తాపత్రికలు వారికి ప్రకటించుచున్నాయి: - కామన్సు సభ సమావేశమగు సాధారణ వాతావరణ భూభక్తి స్థితిగతులను గురించియు, ముఖ్యముగ సమీక్షా సంగతిని గురించియు పదవటికొంగువలె సంగ్రామాభ్యర్థిని గురించియు ఆమె కావారి బలమును అంతర్గాముల సమర్థుల గురించియు చర్చించుచు ప్రస్తావించిరి. వాతావరణములను గురించియు ఆహార సరఫరా విషయములను గురించియు దరచుచున్నది. 'వేజి', 'క్రాఫ్' వార్తలుగారు కూడ ఉపసన్నిహితు. చర్చించుచు ప్రవేశపెట్టిన విషయములన్నీటిని లాయరు బార్లిగారు సుప్రకృష్టముగ పరిష్కరించిరి. ఆస్ట్రియా వారి అంతఃకలహముల గురించియు, జర్మనీ వారి యుద్ధ మూల బలముల గురించియు విమర్శించి వారి స్థితిగతులన్నియు వారికే ప్రతికూలముగ నున్నవనియు తమ కంతయు అనుకూలముగ నున్నవనియు వ్యక్తపరచిరి. ఇటీవల పదవటి రంగమందు ఆంగ్ల పరామర్శలు బడసిన జయములను గురించి సంతోషముతో ప్రస్తావించి ఇక ముందు కావలసిన మూలబలములను గురించి యుద్ధ కార్యాలయముల వారిని తృప్తిపరచు సదుపాయముల విషయమై ప్రతిపాదించిరి. ఆగస్టు మాసమునండి వేజిగారు తర్కములచే ముందభివేదిక ఓడల బరువును తెలియజేసిరి.

కష్టముల నివారించుటకు తగిన సదుపాయములు చేయవలెనని ప్రోత్సాహముతో నడిచిరి. ముందు సమర్థుల మందు తగిన నాకల నిర్మించెదమనియు వివేకముతో మిత్రముగ ఆహారపదార్థముల వాడుకొనుట కలసన, మనకు కావలసిన ఆహారపదార్థములను ఇంగ్లాండునందు విరివిగ ఉత్పత్తిచేయుట కలసన మన కెట్టి కష్టపును రాజాలదనియు మన మొంతమాత్రము భయపడ నవసరములేదనియు నుడిచిరి. 1918 సంవత్సరములో మన కేరళిసామర్యమునకు లేదు. మనమే స్వయముగ జీవించగలుగుదుము. మిత్ర మండలి వారి యుద్ధాభిప్రాయములను గురించి చూడవలెననియు నుడువటము తప్పక ప్రయత్నించవలెననియు ప్రధానమంత్రిగారి యభిప్రాయములతో ఆస్పిర్తుగారు పూర్తిగ కేంద్రపంచిరి. కాని ఇట్టి సంగతులను రహస్యముగ చర్చించుట మంచిది కాదని ఆక్షేపించిరి. ప్రజలకు తెలిసిన ప్రమాదము కలుగునట్టి విషయము లెవ్వియు ఇవల ప్రస్తావించబడలేదు. ఆస్ట్రియానుగ రహస్యముగా వేళియునకు గతంబెద్ది? లాయరు బార్లిగారి ఉపన్యాసమును చాల నరకు ప్రచురించువని ఆస్పిర్తుగారు కోరిరి.

వర్తకము - సౌకానిర్మాణము.

లండన్, మే 8: - వర్తకమువారి కాకానిర్మాణము గురించి ప్రభువుల సభలో ప్రవచించు సంవత్సరమున కష్టము ప్రభువుగారిట్లు నడిచిరి: - దేశమునకు జరుగుచు, సామగ్రి నలను సౌకానిర్మాణసాధనములను దోచుకొను వారికి మూలసాధారములు. రైటును వారి కాకానిర్మాణమున కలక అన్ని దేశముల వారికంటె బ్రటిష్ వారికే ఎక్కువ కాకలు కలవని స్పష్టపరచుచున్నది. 1914 సం. జూన్ మాసాంతమున బ్రటిష్ దోరతమువారికిని అధినివేశముల వారికిని కలసి 100 టన్నులకంటె హెచ్చుబరువుగల వర్తకనాకలు 10,124 ముండునెను. మొత్తము 295 టన్నుల టన్నుల బరువుగల నాకలుండెను. 1915 సం. డిసెంబరు నెలాఖరున మన దేశమునందు సభ్యులు 9757 టన్నులను 1916 టన్నుల టన్నులు. 1916 సం. డిసెంబరు నెలాఖరున ఇతర దేశముల కంటెకి గలవారి ఓడలసంఖ్య 18749. వీని బరువు 240 టన్నుల టన్నులు గాన మన నాకలు

మొత్తమున 100 టికి 45 వంతున తేలివది. 1914 సం. జూన్ నెలాఖరున బ్రటిష్ వారికి 1600 టన్నుల బరువుగల నాకలు 2900. వీని బరువు 17 టన్నుల టన్నులు. ప్రపంచమందు అన్ని దేశముల వారి ఓడల మొత్తమునకు మన ఓడలు ప్రత్యేకము సగ భాగమున నుండెనని కష్టము ప్రభువుగారు నడిచిరి. 1917 సం. మార్చి మాసాంతమున మనకు 160 టన్నుల టన్నుల బరువుగల 5500 నాకలుండెను. తటస్థ దేశములవారికి నాకానష్టము చాల ఎక్కువకలిగినది. వారు పోయిన నాకలను కష్టచేయుటకు క్రొత్తనాకలను నిర్మించ బాలకపోయిరి. నాకానిర్మాణ మంత్రిగారి ఏర్పాట్లవల్ల కాకలు సాము 30 టన్నుల టన్నులబరువుగల నాకలు నియమ కాగలమును. వీనిని సమకూర్చుటకు 100 నేల కూలీలను క్రొత్తగ నియమించవలసి వచ్చినది. ఉక్కుగూడ మునుపటి కంటె రెండురెట్లు కావలసియున్నది. వలయునన్ని నాకలను నిర్మించుటకు దోరతమువారు అత్యంత శ్రద్ధతో పనిచేయుచున్నారు. కాని యుద్ధానంతరమున మన వర్తకనాకలు యితర దేశములవారి కంటెనాకల సంఖ్యకంటెను ఎక్కువగ నుండ వలెనను నూచన అసంభవము.

క్రేటుబిటనువారి మిత్రులు

లండన్, మే 10: - దక్షిణకెన్ సింగటర్ మండరమున ప్రపంచకలమున డబ్బి ప్రభువుగారిట్లు నడిచిరి. మనకు 11గురు మిత్రులు కలరని చెప్పుకొనుట తగదు. అధినివేశముల వారు ఇక వివాద క్రేటుబిటనువారివారి ఆధారపడి యుండబలరు. వారు ప్రపంచమందున్న ప్రధాన మిత్రకోటిలోనివారుగ పరిణమించుచున్నారు. వారికిని మనకును అన్యోన్యతతో గారణము రాజుగారి చాతుర్యమేగాని రాజ్యాంగ. వేతలశక్తి గాదు. కేవలము రాజభక్తులగుటచే అధినివేశములవారు పరమ మిత్రులైరి.

యుద్ధ విమర్శ.

లండన్, మే 9: - 1915 సం. మే 9 తేదీని మొక్కినకు గారి యుద్ధము దువాజీనదినద ప్రారంభమయినది. నిరుట్టి సంవత్సరము ఆస్ట్రియావారు అనగ్నందమును ప్రారంభించిరి. మే 14 వ తేదీని బ్రిటాన్లో నండి యుద్ధ మారంభమయినది. ఈ సాయుధ ఇటలీ, రషియాలుపై ఆస్ట్రియావారు సురుర మొనర్చినది సెక్కువదంతులు గలవు. కాని ఇటీవల వచ్చిన ఆంగ్ల పరామర్శవారి కమానాంములు జర్మనులు తమ మూలబలములను చాల నరకు పడ మటి రంగ మందు స్వరక్షణము వినియోగించెదరని తెలుపుచున్నది. ఇటీవల కొన్ని వార్తములనుండి బ్రిటాన్లో రంగమునుండి ఆస్ట్రియావారి వ్యయములను వెనుకకు పోవుచున్నవని ఇటలీవారు తెలియజేయుచున్నారు. ఈ మాసములోపుగ శత్రువులు అనుకొన్ని క్రొత్తయుద్ధము జేయనిచో జర్మనులకు వ్యయము ఊడించుచున్నదని విశేషము కాగలదు. మొదటిరెండు సంవత్సరములను ఈ సంవత్సరముగ చాలవ్యత్యాసము కనబడును. గానై వాడవెడలుటకు గాని పెట్టొగ్రాదుపై దండువిడియుటకు గాని జర్మనులు ఇంకను తమనాకాదభిభూత్యములను క్రొత్తకృత్యము జేయుచున్నట్లు వినుచుంటిమి కాని నేటి మార్చి 10 గుంపు సత్రి కాని విశేషము తెలిపినవానింటే స్టాకాడు యుద్ధమందు పాదబాటుచే ప్రవేశించితిమి. జర్మను లనుకొనుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. ఇకను మిత్రమండలివారి అనగ్నందనిషయము తెలియవలయును. దీనినిగురించి ఇటలీలో కొంత చుంది ఏదో స్పష్టముగ తెలియజేసిరి.

ప్రాస్తు

ప్రెస్నాయిని తిరుగ స్వాధీనము చేసికొనుట

లండన్, మే 10: - ప్రెస్నాయి విషయమై జర్మనులు చేసిన యగ్గముల ఓప్పి పంక్తి ప్రాముఖ్యతను విశేషింపించుచున్నవి. దీనిని వశపరుచుకొనుటకు అతిమొండి ధైర్యముతో జర్మనులు పోరుచున్నారు. స్కార్ప్ నదికి యిరు ప్రక్కలనున్న బ్రిటిష్ పైన్యములను సర్వవిధముల నూగులాడించిరి. జర్మను ప్రాస్నాయియొద్ద మాత్రమే జర్మనుల కొంచెము ముందున కేగగలిగిరి. ఇది బ్రిటిష్ వారి ముందుపంక్తి కావలగల స్థానము. ఈ స్థానమును సుంద్రమింతుట కనువులేదు. ఈ ప్రదేశమంతయు పల్లము. దీనికి మూడుప్రక్కలను మెట్టలు గలవు. ఇంకొక ప్రక్కనున్న మెట్ట భూమి నుండి జర్మనులు దీనిమైని అగ్నివర్షమును కురిపించిరి. ఇన్నిలాభములు కలిగియుండియు జర్మనుల ప్రయత్నములన్నియు విఫలమయినవి. ఈ యుద్ధమందు 8 జర్మను సేనలును బనేరియను పటాలములును గూడ పోరినవి. మొదటి సారి జర్మనుల యుద్ధము ప్రతిహతమయినది. రెండవసారి ప్రెస్నాయి, ఓప్పిలవధ్యనున్న పీటభూమియొద్ద జర్మనులు పరాజితులైరి. జర్మనులు తిరుగ ప్రెస్నాయిని వశపరుచుకొనినపుడు నష్టమైన జర్మనులైనవల సంఖ్య దానిని సుంద్రమింతుచున్న బ్రిటిష్ సేనల సంఖ్య కంటెను ఎక్కువగ నుండెనని ప్రధాన కార్యాలయమందున్న 'టైము' పత్రికా విశేషమును తెలియజేసెను. ప్రెస్నాయి గ్రామమునకు ఈశాన్యభాగమందును ఆగ్నేయములగల స్థలములన్నియు బ్రిటిష్ వారి స్వాధీనమండె యుండుటచే వర్తమానమందు జర్మనులకు ప్రెస్నాయియందగ కొంచెము జయము కలిగినంత మాత్రమున చమరేమియు ప్రమాదము లేదని వెజిట్ పత్రిక యందు ప్రకటించ బడినది.

మరికొన్ని శత్రువుల కందకములు మా స్వాధీనముగుట.

లండన్, మే 11: - గతరాత్రి పరామర్శవారిట్లు ప్రకటించిరి: - సోయిసన్సుకు ఈశాన్య భాగమందును, చేమెన్-డెన్-డెన్సు వద్దను ఫిరంగుల యుద్ధము జరిగినది. స్థానికయుద్ధమందు సాన్నికుత్తరముఖమందున్న కొన్ని కందకములు మావశమైనవి. 8-వ తేదీని చావ్రొక్కు వద్ద మేము వశపరుచుకొన్న కందకములను తిరుగ స్వాధీనము చేసుకొనుటకు జర్మనులు ప్రయత్నించ వారి ప్రయత్నము లన్నిటిని మాయరఫిరంగుల బాల్లలచే చల్లార్చితిమి. ప్రోసు సెనుకు వాయువ్యములనున్న కొన్ని స్థలములు మా స్వాధీనమైనవి.

మిత్రమండలివారి ఉద్దేశములు ఫలించుట.

అలహాబాదు, మే 11: - ఆంగ్ల పరామర్శ సేనలు యుక్తిచుత్కారములతో తమ ఉద్దేశములను సమకూర్చుకొనుటను గూర్చి యొక పరామర్శ సేనాని ఎక్స్ప్రెజ్ టెలిగ్రాఫు పత్రిక కిటుల తెలియజేసెను. ఒక రంగమునకు తమ సేనలనవి శత్రువులు మిత్రమండలివారితో పోరబాలైరి. ఇందుచే మూలబలములకూడ రణరంగమందు పోరవలసివచ్చినది. ఇదే ప్రకారము ఇతర రంగములందుకూడ సంభవించినచో హిందె స్పర్శగారు సీప్రిడు, వోటె, మున్నగు మన వైస్యఫంతులను వెనకకు తొంగగ మరలించవలసి వచ్చి యుండును.

ఇటలీ

ఇటలీరంగము.

లండన్, మే 10: - ఇటలీవారి ప్రధాన కార్యాలయమందున్న 'టైము' పత్రికా విశేషముడెట్లు వ్రాయుచున్నాడు: - బెంటిసో, విసాంజోలవద్ద మంచు కరగిపోయినది గాడ్ములు వీచుచున్నవి. సురుర సన్నాహములు తీవ్రముగ జరుగుచున్నవి. ఆస్ట్రియాములు స్వరక్షణార్థమే ప్రయత్నములు సలుపుచున్నారు. ఇటలీవారు బెంటిసోని సంసిద్ధముగ నున్నారు. ఇటలీవారికి ఫిరంగియందు కొంతలేదు. వారిసాయగ్రీ శత్రువుల సరుకునకు తీసిపోదు. కొన్ని సమయములందు శత్రువులకు సాయగ్రీ లోటగుచుండుటయే చాలననుకూలముగ నున్నదను నమ్మకముగూడ గలదు. ఇటలీవారు ఫిలిపీటను ఆక్రమించుకొనిరనియు, ఎవరెసుగుండా గూర్చుకు ఎదురుగనున్న కలామనునకు చొరుచుకొని పోయినదియు, కరియారు డెట్టా సేన గారు తెలుపుచున్నారు. ప్రతిపోటును ప్రజలు వీరిని ఆదరించి స్వాగత మొసంగిరి.

ఆమెరికా

బెల్జియనులకు సాయము.

వాషింగటన్, మే 10:—బెల్జియను ప్రజలకు సదుపాయములు సమకూర్చుటకు వలయు వ్యయమునంతను ఆమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములవారు వహింపబూనుకొన్నారు. ఇదంతయు ఇదివరలో 100 టికి 90 వంతులు ఆంగ్లపరాసు వారు భరించుచుండెడివారు. వీరికిపును కొంచెము భారము తగ్గినది.

సంధికొరకు సాంఘికవాదులు సమావేశమగుట.

ప్రొటెస్టాంట్లలో జరిగిన కృత్రిమసాంఘిక వాదుల సమావేశముతో ఆమెరికా, బ్రిటను, పరాసు బెల్జియను దేశములందున్న కార్మికసాంఘికకాళివారికిని ఎట్టి సంబంధములేదనియు; కైయిసిడు పక్షపాతులు ఇట్లు సమావేశమై కైసరు కనుకూలముగ సంధిపరతుల తయారుచేయుచున్నారనియు, పడమటి భాగమందున్న ప్రజా ప్రభుత్వవాదులు ప్రత్యేకసంధికొడంబడుచున్నారని రషియా సాంఘికవాదులను మోసపుచ్చుట కిట్టి ప్రయత్నములు సలుపుచున్నారనియు తటస్థ రాజ్యములందున్న కార్మిక సంఘము వారికి తెలియ జేయవలెనని ప్రొటెస్టాంట్ల తరపున పార్లమెంటు సభలో పనిచేయుచున్న కార్మికసాంఘిక సభ్యుడగు వాట్సలుగారికి ఆమెరికా కార్మిక సంఘాధ్యక్షుడగు గాంసీరు గారు తెలివార్త నందిరి.

నిరంకుశ యత్నము.

ప్రెట్రోగ్రాడులో బెల్జియను ప్రకటించిన నిరంకుశ సంధియత్నముల గురించి సాంఘికవాదులగు బ్రాలిటింగు గారు ఇట్లు తెలియజేసిరి:— అంతర్జాతీయులవారిలో కొంతమంది జర్మనుల పక్షమున పనిచేయుచున్నారన్న సంజేహములను స్థిరపడినవి.

జర్మనీ

జర్మనీదేశమందు రాజ్యాంగసంస్కరణలు

లండన్, మే 10:—ప్రధానమంత్రిగారు తమ యుద్ధాభిప్రాయములను తెలియజేయుచుండుట జూడ ఏదో గొప్ప మార్పులు గలుగ నున్నవని బెర్లినులోని రాజ్యాంగవేత్త లనుకొనుచున్నారని 'బర్లింగ్స్ కుటుబిన్' పత్రిక వ్రాయుచున్నది. ఈ సందర్భము న నే లో క లండన్ గుర పత్రికగూడ ఎట్టి రాజ్యాంగ సంస్కరణలు గూడ అల్లరిలేకుండ జరుగ నేరవని నూచించుచున్నది. గతవారము నాడు కలిగిన భిన్నాభిప్రాయములు రాజ్యాంగ సంస్కరణల కను గుణ్యముగ లేవు.

జర్మనుల కడపటి ఆశ.

ఆమ్స్టర్ డాం మే 10:—రీచిప్టాగులో నౌకావిషము ములను గురించి అంచనావేయు సంవత్సరమున జర్మనుల కడపటి ఆశ అంతగ్రాములవైసే యున్నదని అడ్మిర్ల వాక్ కావెల్లి గారు నుడివీరి. నేలకొలిది పరివాంధ్రు క్రొత్త అంతగ్రాముల నిర్మించుచున్నారు. పూర్వపు అంతగ్రాములకంటె ఇవి క్రొత్త మార్పుగలవి. అంతగ్రాములలో పనిచేయుటకు ఉద్యోగస్థులను జరలును తంహే పతంహములగు ముందుకు వచ్చుచున్నారు. నున శత్రువులు ఎక్కువగ రణరంగమందు పోరుటచేతను, నిపుణులగు వారు పోరు నల్లుటచేతను జర్మనులకు వర్తమానము చెక్కువ నష్టములు కలుగుచున్నవి. కాని అంతగ్రాములను సంహరించుటకు శత్రువులకు అమోఘసాధన మేదియు తెలియకున్నది. నౌకలవై ప్రయాణముగు వారందరును ప్రాణాపాయమునకు సిద్ధుడైయే పయనమగుచున్నారు. అంతగ్రాములు మనశ్శాంత శత్రువులకు అపారనష్టములు కలిగించుచుండుట మనము నెగ్గ గలచునుట కాధారమని ఎడ్మిర్లవాను కాపలేగారనిరి. నౌకల నిర్మించువారిలో అసంతృప్తి పెరుగునని సాంఘికవాదులగు హెక్ బ్రాండిసు గారు రిచిప్టాగు సభవారికి తెలియజేసెను. కలతలు కలుగుట నికమని హెర్ కావెల్లి గా రావ్వకొనిరి.

బాల్కను

భావిసంగతుల సూచకము.

అలహాబాదు, మే 11:—సలీనికాలోని వైద్యములు సిద్ధముగ నున్నవి. బావికాలమందు బాల్కను దేశమందు జరుగ బోవు సంగతులు ఇంతవరకును యుద్ధము జరుపకుండుట యుత్తమమని నూచింపగలవని యొకరు పొండు జర్మనుల పత్రికకు వ్రాసిరి.

ముఖ్య సమాచారములు

బెంగుళూరు, మైసూరు సెషనుకోర్టులలో జూలై 1-వ తేదీనుండి 7 గురు న్యాయసహాయులతో సేరములను విచారించవలెనని మైసూరు దొరతనమువారు ఆజ్ఞాపించిరి.

ఉదయము 8-21 గంటలకు కాంగ్రెజ్ జిల్లాలో భూకంపముకలిగినది. ప్రాణాపాయమంతగ లేకున్నను చాల యిండ్లు నష్టమయినవి. ఇద్దరు భారతీయులు మడిసిరి. భగ్మకాలలోనన్న ఆంధ్రయులందరు సురక్షితముగ నున్నారు.

సింధువురములో శ్రీల యుద్ధబుణమునకు రు 76089 లు ప్రోగుపడినవి. ఘోషాశ్రీల సమావేశము లనేకవాట్ల జరుగుచున్నవి. 15 వ తేదీలోపుగ లక్షకూపాయలు ప్రోగు పడవచ్చునని కరాచీ తంతివార్త చెల్లుచున్నది.

దేశరత్నకవైద్యమునకు ఇన్స్పెక్టరు జనరలుగారు వలంటీరుల ఇన్స్పెక్టరు నియమించుటకును అతడు సింధులో ఆక్టు పెంటుజనరలుగారితో సంబంధము గలిగియుండుటకును ఇండియాదొరతనమువారు ఉత్తరువుచేసిరి.

జేతునను హైందవ రత్నకవైనికులను వైద్యులచే పరీక్ష చేయించువరకును వారిచే కనకతు చేయించవలదనియు వైద్యులచే పరీక్షింపబడనివారు తక్షణము పరీక్షింపబడవలెననియు వైనికాధికారులకు చెల్లపబడును.

1872 వ సంవత్సరపు ప్రజావివాహశాసనము క్రింద బొంబాయిలో నౌక చిత్ర వివాహము జరిగినది. వరుడు ఎన్. వై. కమల్ కార్. బి.పి. వరువు హెరిల్బార్ కన్య బి.పి. వధూవరు లిరువురును భిన్నవర్ణములవారు. ఇదివరకెన్నడును ఇటువంటి వివాహములు వారిలో జరుగలేదు.

వ్యాసరాయమఠ స్వాములవారు రామేశ్వరము నుండి సోమవారమునాడు పునుక్కొట్టకు వచ్చి సంస్థానమువారిచే స్వగౌరవముల నంది 8-వ తేదీని శ్రీరంగమునకు వెళ్లి నట్లును అవట స్వామివారికా సభాస్థాపన కార్యము నాచరింప చున్నట్లును తెలియవచ్చినది.

పరాసు శతభిన్నదళమున స్వచ్ఛందపైనికుడుగానున్న మనోరంజనదాసు అను నతడు విషజ్వరముచే బిచ్చిలో చనిపోయెనని తంతివార్తవలన దెలియుచున్నది. అతడు పురుచ్చేరిలో మన్నపుడు దూరపువాటులో 500 మంది సిపాయిలలో ప్రథము డాయెను.

గత బుధవారమునాడు రాత్రి 2 భూకంపములు జరిగినట్లు సింధు వాతావరణజ్ఞులకు గోచరించెను. మొదటిది, రాత్రి 9 గంటల 35 నిమిషములకు 6000 మైళ్లదూరమున కలిగెను. రెండవది 3 గంటల 16 నిమిషములకు 100 మైళ్ల దూరమున కలిగెను.

రామరాయణింగా రొంగు తెలుగుగ్రంథ రచన బహుమానముకొఱకుగాని తిరువాక్కువారు మహారాజుగా రొంగు కష్టమహుమానము కొఱకు గాని గ్రంథములు వ్రాసిపంపువారు తమ గ్రంథములను ఈ బహుమానములకొఱకు మాత్రమే వ్రాయవలెను. ఆగ్రంథములే ఇంతకుముందెన్నడును ప్రకటింపబడి యుండకుండదు. గ్రంథము లిదిగఱకు ప్రకటింపబడలేదనియు, బహుమానముకొఱకే వ్రాయబడినవనియు గ్రంథకర్తలు ప్రమాణపూర్వకముగ తెలుపుచు ఒక నమ్యక పత్రమును వ్రాసి పుస్తకములతోగూడ విశ్వవిద్యాలయపు రిజిస్ట్రారుగారికి పంపవలెను.

తిరువాన్కూరు సంస్థానమునందు డాక్టరు బొక్కరు గారు సారిక్రామికకాళిద్యోగులై యున్నారు. విద్యార్థులకు నేతనముల నిప్పించి విదేశముల చదువు చెప్పింప వీరు ప్రయత్నముల సెనర్పిరి. వీరి యత్నములు సఫలమైనవి. ఒరిస్సా యందు విద్యాభ్యసనమొనర్చు తిరువాన్కూరు సంస్థానము వారు సి. ఎన్. జే. యాచము బి. ఎ. గారికి నెలకు 50 రూ॥ల చొ॥ ఒక సం॥ము నేతనము నొసంగుదురు. ఈయన ఆఱు ఏడు సం॥ల నుండి దొరతనమువారి సేవయందుండెను. ఆ యుద్యోగమునకు రాశీవామామెనగిన గాని తిరువాన్కూరు వారి దేశన మాత్రనికి చెందదు.

విశాఖపట్టణముండల సంఘసంస్కరణసభ

(ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షుని యుపన్యాసము)

నేడు భీమునిపట్టణమున జరిగిన సంఘసంస్కరణ సభ యందు చాహ్వానసంఘాధ్యక్షు లగు డాక్టర్ వేంకటపతిరాజుగారు తమన్యాగతోపన్యాసమున ప్రారంభమునందు భీమునిపట్టణ చారిత్రమును గూర్చి నడివి యుద్ధవిషయమును గూర్చి వివరించి ఇట్లు నడివీరి.

విద్యావ్యాప్తి బహుళముగ లేనంతకాలము సంఘ సంస్కరణ దుర్గటము. మంచియైనను చెడ్డయైనను తాతలనాటి ఆచారము సదాచారముగను, వేదచోదితమయినను, ధర్మశాస్త్ర విదితమయినను న్యాయమయినదైనను పూర్వాచారమునకు భిన్నమయినది నిషేధాచారముగా నూచుచున్నారు. శృతి, స్మృతి, పురాణ నిబంధన లనుకూల మయినవని యెవ్వరు చెప్పినను ఏవో ప్రక్షిప్తములు చెప్పవారలే గాని యాచరించువారు లేరు. ఇలియుగ ధర్మానుసరణముగా “వైరమున నశేషవర్జులు నన్యోన్యరీతి నేయుచును విభిన్నబుద్ధి” ప్రకర్తించుదురు.

కన్యాశుల్క వశుల్కములకు ఆధారమేమి? చేయు వారైనను సదాచారమని చెప్ప సామానము లేదే. సంఘ సంస్కరణకు మడితులు అభ్యంతరమని చెప్పదురు గాని యీ విషయములో ఆంధ్రయవిద్యా ప్రవీణులే వశుల్క భురంధరులగుచున్నారు. పశ్చిమవిద్యారంతులకు మెదియడమా యని పూర్వవిద్యారంతులు కన్యాశుల్క ప్రతిజ్ఞాపంతు లగుచున్నారు. అట్టివానికి చెప్పవలసిన దేమున్నది. అట్టివారికి దేశాభివృద్ధిమయిను, తమకు శ్రేయస్కారికాదనియు, పశువుకూడు భుజించుట పౌరుషము కాదనియు, పరస్పరత్యయ తనపుత్రునికీ మర్యాదకాదని చెప్పటకంటె ధర్మశాస్త్రవేత్తలకు తెలుపు సంగతి లేదు.

శ్రీవిద్యమగూర్చి యీ కాలమున చర్చించుట హాస్యాస్పదముగా నుండును. విద్యవేల్పు సరస్వతీదేవియై యుండ విద్య పురుషులకు ముఖ్యము, శ్రీలకు అముఖ్యమనుట అజ్ఞాన నూచకము. దేశక్షేమమునకై ఉధయలు జరుగురయిన విద్య నేర్చుకొనుట అత్యవశ్యకము. విద్య యనిన అష్టకష్టమునుపడి పరీక్షలకు నేలకొలిది వెళ్లి స్పల్కుసంఖ్య జయముపొంది యే దోషమున పొట్టపోషించుకొనుటయే చరితార్థముగా కాలము గడపుచున్నవారి విద్యనల దేశమునకు కారలసిన లాభము సొందుచుండుటలేదు. ఖనిజజ్ఞానము వ్యవసాయజ్ఞానము వర్తక వ్యాపారలక్షణము గ్రహించి దేశమునకు మేలు కలుగజేయు వలెగాని యితరులభనమును ఏకాదిభమున నేరనముగా నేమి, ఫీజుగా నేమి సంపాదించినంత మాత్రమున స్వకుటుంబలాభము తప్ప దేశమునకు మేలులేదు. ఇటులనే శ్రీలు విద్యనేర్చుట నాతాత్మ్యముకాదు. సంసారము బొంగు నెరవేర్చుటకు పురుషులకు సహకారిగానుండుటకు పిల్లలను పోషించునేర్పు లేనను, ప్రపంచజ్ఞానము కలిగియుండిన మేలు. అందుకు తగిన విద్యనేర్చుట యుక్తియు. మనగంజాము, విశాఖపట్టణముజిల్లా లలో పురుషుల విద్యయే తక్కువ శ్రీలివిద్య మిద్యమనుట అతిశయోక్తి కాదు. విద్యనేర్చిన శ్రీలసంఖ్య గంజాం జిల్లాలో ఏబిన్న గాక 10 లక్షల శ్రీలలో 5240, మనజిల్లాలో 11 లక్షలలో 6890. కావున ఏ విధమున వైనను మరవాసు పాటుపడి శ్రీవిద్యావ్యాప్తికై ప్రయత్నించిన బాగుండును.

అతిపాఠ్యవివాహము అర్హదాయకం బని చిరకాలము నుండి వైద్యశాస్త్రజ్ఞులేమి, మనలో బుద్ధిమంతు లేమి చెప్ప మకచ్చుచున్నారు. నేటికయినను అట్టి దురాచార మనలం దింపకుండ విద్యావంతులైన సెంత గౌరవముగ నుండును. ఇమ్మెరుగని యట్టివారు సెమ్మెరుగవారి సెమ్మెరు. తమ్మెమ్మెరు వారి నెనుక దగులు రన్నటుల భనాశాసితకు లయి స్వగౌరవము పోనిడిచి తమ్మెరునాదరణ చేయువారి నాశ్రయించుకొని తిరుగుచు తమకు కని నెట్టియున్న వారిని పోనాకు మహా తుల్లు మనలో లేకపోలేదు. అట్టివారు నిన్ను జాత్యుద్ధరణకు సహకారు లగుదు రనుట కల్ల.

గ్రీసుదేశపు విషమస్థితి

లండన్, మే 7:—రాజుగారి ఆనుచరులు క్రమక్రమముగ రాజుగారిని వదిలి పోవుచున్నారు. సంస్థానము చున్న ఉద్యోగులందరును సలీనికాకు పోవుచున్నారు. ఏభ్యసలో ఆచార సామగ్రిల ధరలు తగ్గించుటకు కావలసినధనము వెనిజలను గారికి బదులు పుట్టినచో అల్లులన్నియు అమృతమును. రాజ్యధర్మార్థమును గురించి రాజుకుంటుంబువారు గత వారము క్రిష్ణము వాలోచించిరని ఏభ్యసలో నున్న టైము పత్రికా నిలేఖకుడు తెలియజేసెను.

రాష్ట్రీయమహాసభ.

(మావీలేఖరియొద్దనుండి)

నిన్నటిదినము ఫలాహారాంతరము సభ సమావేశమై నవ్వును సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు భారతీయులకు ఆర్థికస్వాతంత్ర్యము నిచ్చుటను గూర్చిన తీర్మానమును సమపాదించిరి.

“హిందూదేశపు ఆర్థిక విజయమును పారిశ్రామికాభివృద్ధి చేపట్టుటకు ఎగుమతి పన్నులను మున్నగు వానిని హిందూదేశమువారే నిర్ణయించుట అత్యవసరమనియు, ఇతర దేశమువారు ఈ దేశపు వ్యాపార పారిశ్రామిక, ఆర్థిక చర్యలను తమ కిష్టముచేర్చుటకు ఏర్పాటుచేసిన మన జాతీయతయు ములకు భంగకరములనియు అందుచే హిందూదేశ ప్రభుత్వము వారు మనకు ఆర్థికస్వాతంత్ర్యము నిచ్చుట అత్యవశ్యకమనియు ఈ సభవారు తలచుచున్నారు.”

అని అయ్యగారు తమ తీర్మానమునందు చెప్పిరి. హిందూదేశమునకు సంబంధించిన ఆర్థిక చర్యలకు ఆటంకకరములగు సవరణలను పరిష్కరించు విధమును బట్టియు, వ్యాపార విషయమున మన జాతీయతయులకు అనుకూలము లేనట్లు అయిటను బట్టియు హిందూదేశ భావి అభివృద్ధియుండును. 50 లేక 100 సం॥ములు నుండియు మన వర్తక వ్యాపారములను, ఆర్థికపరిస్థితులను అన్వేషించి పరిపాలనల ఆధీనమున నుండి వారి కనుకూలించునట్లు ఏర్పాటుపరచినవి. వానిని మనకు అనుకూలములుగా నుండునట్లు ఏర్పాటుపరచెననియు, మొన్నలాయదు జార్జిగారు నుడివిన మహావాక్యములను ఆచరణమున పెట్టవలయుననియు ఈ తీర్మానములమున ప్రభుత్వము వారిని ప్రార్థించుచున్నాము. స్వదేశమున హిందూజాతీయతను పరిశ్రమలను ప్రోత్సహించి అభివృద్ధిలోనికి దెచ్చునట్లు ఎగుమతి విగుమతి పన్నుల నేర్పాటుపరచెననియు నియమమున ఇంగ్లండువారు తప్పు తక్కువ దేశముల వారందఱును విశ్వసించిరి అనిష్టంభవ వర్తక పద్ధతి అనునది యొకటి ఈ దేశమున స్థాపించబడినది. పూర్వమునుండి వెనుక బడియున్న వర్తకపరిశ్రమల నుండు ప్రోత్సహించుటయే అనిష్టంభవపద్ధతియని అనేకులు తలచిరి.

మిమ్ముల అయ్యగారు హిందూదేశ వర్తకవ్యాపారములను గూర్చిన లెక్కలను చూచింది ఇతరదేశముల వ్యాపారము హిందూదేశమున కెక్కువృద్ధిబొందెనో వివరించిరి.

గౌ. కె. ఆర్. వి. కృష్ణరావుగారు తీర్మానముననువదించిరి. ఎ. ఎస్. కె. శర్మగారు బలపఱచిరి. ఎ. రంగస్వామి అయ్యగారు అవకాశమును సమర్థించిరి. తీర్మాన ముమోదిత మయ్యెను.

మిమ్ముల గౌ. ఎ. ఎస్. కృష్ణరావుగారు పట్టిక నేర్పిరి. సుకవిమను చారి రిపోర్టును అధిక్షేపించుచు వానిని అయిట జరుపగూడదని అతి పిన్నమగు నొక తీర్మానమును సమపాదించిరి. వి. వి. నుములను ఖండించుచు సమర్థించిరి.

రావులమహారాజు కె. ఎస్. వేంకట్రామయ్యగారు తీర్మానమును సమర్థించుచు అవకాశమును సమర్థించిరి. సత్యనారాయణగారు, ఎ. కె. ఆచార్యులు, జి. పార్థసారథి మొదలయి, చార్జర్ రాజకీయాలు బలపఱచిరి.

మిమ్ముల అధ్యక్షులు హిందూదేశరక్షణ శాసనపు అక్రమనియోగమును గూర్చునదిని అట్టిశాసనమును తొలగింపవలయునని యొక తీర్మానమును సమపాదించిరి.

తీర్మానము ముమోదితమయ్యెను. అనంతరము కె. ఎస్. అయ్యగారు ప్రతికాశాసనపు దుర్మయముల నధిక్షేపించుచు ప్రతికాశాసనమును తొలగింపవలయుననియు, హైకోర్టువ్యాజ్యమార్తల తీర్పును రాజప్రతినిధిగారు విమర్శించి ఖండింపగూడుట విచారకరమనియు ఒక తీర్మానమును సమపాదించిరి కొంతకాలపువాదించిరి. చక్రవర్తి అయ్యగారు అవకాశమున తీర్మానమునను వదించుచు సమర్థించిరి.

కె. బాలసుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు మతకొందఱును బలపఱచిన వెనుక తీర్మాన ముమోదితమయ్యెను. దీనితోనిన్నటి సభమునైనను.

నిన్నటి చర్య

గూడలూరు, మే 11:— ఈదినము మహాసభ సమావేశమైనపుడు రాజకీయ విషయములందును, సభలందును, విద్యార్థులెవరూ జోక్యము తీసికొనగూడదనియు, అట్టి సభలకే పోగూడదనియు, ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించిన యుత్తరువు అన్వాయమనియు, విద్యార్థులకు రాజకీయజ్ఞాన మవసరము గాక ఇట్టిసభలకు పోకుండునట్లు నిషేధించుట వారిజ్ఞానా

భివృద్ధికి బంధక మేర్పాటుచేయు యనియు సి. పి. రామస్వామి అయ్యగారు గాఢక తీర్మానమును సమపాదించి విద్యార్థివిషయమున పూర్వముండియున్న నిబంధనలకును ప్రస్తుత మేర్పాటుపరచిన నిబంధనములకును తారతమ్యములను నిరూపించి బహుశః ఇక ముందు విద్యార్థులెవరూ రాజకీయతలచే చదువగూడదని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించుట కిది ప్రారంభచర్య యేమోయని నుడివెరి.

గౌ. నరసింహయ్యగారు తీర్మానమును సమర్థించిరి.

వి. వెంకటమ్మ తీర్మానమును బలపఱచుచు విద్యార్థులు రాజకీయ సభాకార్యక్రమములందు పాల్గొనగూడదు, కాని వారు సభలకు పోయి రాజకీయ విషయములను నేర్చుకొని మహా సమస్యలను తమలోతామే పరిష్కరింప బ్రయత్నించవచ్చునని నుడివెరి.

నుడివెరి. విద్యార్థులకు సక్రమాంతరమునకును సంక్షోభమునకును భేదము తెలియదు. విద్యార్థులలో నెవ్వరును రాజకీయమగు ఆందోళమునందైనను, కార్యభారమునందైనను పాల్గొనగూడదు. ప్రస్తుత మహాసమస్యలనుండి భారత యువకులను వేటుంచుట మంచివిషయము. అని వి. వెంకటమ్మగారు నూతన శాసనము ముమ్మాటికి అక్రమమని తెలుపుచు అత్యుత్సాహపూరితముగ సమన్వయము నిచ్చిరి.

అనంతరము గౌ. వి. ఎస్. శర్మగారు “ప్రస్తుతము చెన్నపురియందున్న పారిశ్రామిక ఉద్యోగములను సంస్కరించి పారిశ్రామికాభివృద్ధికి వీలగునట్లు ఏర్పాటుపరచెననియు కర్మాగారములకు ప్రోత్సాహమిచ్చి, మంచి పారిశ్రామిక పండితులగువారిచే జనులకు పనినేర్పి పారిశ్రామికాభివృద్ధిని గూర్చులయుననియు, చెన్నపురియందు దొకవాణిజ్య కళాశాల నేర్పాటుపరచుననియు” ఒక తీర్మానమును సమపాదించిరి.

సి. దొరస్వామి అయ్యగారు, రామచంద్రయ్యగారును తీర్మానమును బలపఱచిరి. తీర్మానము ముమోదితమయ్యెను.

మిమ్ముల కె. నారాయణరావుగారు చెన్నపురి రాష్ట్రవాసులు యుద్ధయుణమునకు సాధ్యమైనంత సహాయముచేసి సామ్రాజ్య సేవసేయవలెనని యొకతీర్మాన ముమోదితమయ్యెను.

ఎ. రంగస్వామి అయ్యగారు రనువదించిరి. శంకరశాస్త్రి నాయుగారు బలపఱచినవిమ్ముల తీర్మాన ముమోదింపబడెను. సభామందిరమునందే 14,500 రూ॥ యుద్ధయుణ సహాయార్థము చందావేయబడెను. దక్షిణరాష్ట్రము జిల్లా కలెక్టర్లుంటును గూర్చి గౌ. వి. కె. రామనాథాచారిగారు సమపాదించిరి. ఈ తీర్మానమును ఆమోదితమయ్యెను.

ఇది యొకవెనుక సభవారు ఫలాహారములకు లేచిరి.

ఫలాహారాంతరము వి. వి. శ్రీనివాసయ్యగారు విశ్వవిద్యాలయ శాసనమును భారతీయజాతీయుల కనుకూలముగ సంస్కరింపవలయునని యొక్క తీర్మానమును సమపాదించిరి. సి. ఎస్. రామనాథాచారిగారు రనువదించిరి. తీర్మాన ముమోదితమయ్యెను.

మిమ్ముల అధ్యక్షులు స్వయముగా “ప్రభుత్వమువారిచేనిర్వహించబడు పాఠశాలలందు చురపిద్యము నేర్పబడునెడల ఒకతండ్రి తనపిల్లవానిని అట్టి విద్య నేర్చుకొనకుండునట్లు చేయుటకు స్వాతంత్ర్యమునువల్లు గాంటు ఇక ఎవడు కొడుకు సంస్కరింపవలెనని తీర్మానమును సమపాదించిరి ఈ తీర్మాన ముమోదింపబడెను.

మిమ్ముల జోగయ్యగారు అవధికార సభ్యుల నెక్కువచేసియు, మరొకని ఏర్పాటుచేసియు, లోకలు బోధశాసనమును సంస్కరించుచు స్థానికస్వపరిపాలనమును వృద్ధిపఱచవలెనని యుపపాదించిరి. టి. కె. శంకరాచార్యుగారు తీర్మానమును సమర్థించిరి. తీర్మాన ముమోదితమయ్యెను.

అధ్యక్షులు స్వయముగ మతియొక తీర్మానమును సమపాదించిరి. ఇదియు జయించెను.

రాజోపు రాష్ట్రీయసభను చెంగల్పట్టుజిల్లాలో జరుపుట కావ్యము చేయుచు కంత్వరపురవాసులగు వి. వేంకటాచారిగారు ఎవ్వరించిరి. ఈ యాహ్వాన మంగీకరింపబడెను. చెంగల్పట్టుజిల్లాలో నేపురమున జరుపబడుననియు మున్నగు నిర్ణయింపబడును.

టి. ఇ. శరణ్ పాచారిగారు అధ్యక్షుల నభినందించుచు సమస్కారముల నర్పించిరి.

అధ్యక్షులు సభను సాంతముచేయుచు తమ యుపన్యాసమున నిట్లు తెలిపిరి. ప్రస్తుతము దేశము నేలుచున్న నిరంకుశాధికార వర్గమును తొలగించి ప్రజాప్రతినిధి ప్రభుత్వమును నొసగునంతవఱకు హిందూదేశాభివృద్ధి అసాధ్యము హిందూదేశమునకు ప్రజాప్రతినిధిప్రభుత్వమును దయచేయుటకే వైమము బ్రతికినవాని హిందూదేశమునకు బంపి పరిపాలనాభారము నొసంగినది.

సభ సాయంత్రము 6-30 గంటలకు ముగిసెను. అనంతరము అధ్యక్షులకు ప్రతినిధులకు వింహాసగబడెను.

చెన్నపురి బహు రిపోర్టు

మే 5-వ తేది శనివారము 1917.

	రు. ఆ.
విద్యుత్తు కొత్తవి 28½ పల్ల బస్తా	7-2-0
డిబీ పాతవి 29 ప.	7-8-0
జొన్నలు 28 ప.	8-8-0
ధనియాలు భారత 1-కి	45-0-0
నెయ్యి మణుగు 1-కి	14-12-0
మిర్చి కొత్తవి బుట్ట 1-కి గుంటూరు	70-0-0
డిబీ పాతవి పరికాయ	77-0-0
పొగాకు	210-0-0
దూదికొత్తది మార్చి, వాయిదా	215-0-0
కందులు బస్తా 58 ప.	9-0-9
నవ్వులు 11 ప	8-8-0
ఉలవలు ప- 48బ 1-కి	6-0-0
చింతపండు భారత 1-కి	40-0-0
పసుపు బా. 1 కి	90-0-0
చక్కెర మ. 1 కి	4-0-0
తెల్లము ,, 1-కి	2-0-0
కొబ్బరి మ. 1-కి	6-0-0
పొకలు మ. 1-కి	18-0-0
ఉప్పు బస్తా 46 బైటికి 3-4-0 చిల్లరకు ప1-కి	1-3-0
తోళ్లు పా 1-కి 1-8-0; 0-12-0; 0-12-0;	వెల
నీలిమందు మ. 1-కి	115 0-8
గు- సవరణలు 1-కి	15-7-6
రాణి సవరణ	18-0-0
క్రెంచికానులు	5-0-0
బంగారము	6-12-0
వెండి	98-0-0
గవ్వ మెంటు పత్రములు	88-0-0
సీమచేరు సెకా బా 1-కి	27-0-0

Oriental Govt. Security Life Assurance Co. Ltd.,

India's Premier Company BOMBAY 1874 Indifa' Institution Funds over 5 crores. Claim paid nearly 5 crores

WAR-TIME BONUS.

A Triumph of Administration.

The results of the recent valuation have proved eminently satisfactory in spite of present seriously adverse conditions, and the Directors have now declared A BONUS OF 3% on the sum assured to Whole Life Policies in force for the whole of the Triennium 1913-1915

Other important & Generous declarations.

WANTED Active and Influential Agents at:—

Anantapur, Chittoor, Cuddapah, Masulipmtam Kurnool, Vizianagaram, Rajahmundry, & Chicacole.

Liberal Terms—Personal Security required. Apply stating age, experience, & guaranteed business, to THE AG BRANCH SECRETARY,

ORIENTAL ASSURANCE BUILDINGS

POST BOX No. 8, MADRAS.

ది ఓరియంటల్ గవర్నమెంటు సెక్యూరిటీ

లైఫ్ అశ్యురెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

ఇండియాలో కెల్లా బొంబాయి. ఇండియాలో కెల్లా కెల్లాకంపెనీ 1874 శ్రేష్టమయిన కంపెనీ 5 కోట్లపైస నిధి. 5 కోట్ల చెల్లింపు

యుద్ధకాల బహుమానము.

వ్యవహార విజయత్వము.

ఇటీవలజరిగిన వ్యవహార మదింపులెక్కల ఫలమునకు ప్రస్తుతము కాలము బెట్టగనగును, చాల తృప్తికరముగ నున్నది. 1913-15 మూడుసం॥ కాలములో అమలులో నున్న గూఢజ్ఞాన భీమాలక్ష్మి, భీమచేయబడిన మొత్తముమీద 3% బోనసును, ఇంకను ఇతరముఖ్యమును సరసమును అగు ప్రకటనలను డైరెక్టరులు వెల్లడించిరి.

THE GREAT WAR.

Secret Session: Premier's Reply to Critics.

Lord Curzon on British Tonnage.

Submarinism—Germany's Last Hope of Success.

SEPARATE PEACE REPUDIATED BY THE DUMA.

[REUTER'S AGENCY.]

GREAT BRITAIN.

Secret Session.

LONDON, May 11.
The House of Commons again sat in secret to-day.

Premier Replies to Critics.

"No Fear of Starvation."

LONDON, May 11.
The Press Bureau says:—At the secret session of the House of Commons, Mr. Churchill dealt with the general naval and military situation, especially Russia's position, the development of the struggle on the West Front, America's strength, submarine problems and the Balkans and inquired as to the marine losses and food supplies. Messrs. Page, Croft, and Nardle also spoke.

Mr. Lloyd George dealt fully with Mr. Churchill's points and commented on Austria's internal situation and Germany's military position in relation to her reserves, contrasting it unfavourably with ours. He quoted the British and French military chiefs' satisfaction with the results of the recent operations on the west front and explained the proposed method of satisfying the War Office's demands for further reserves. Mr. Lloyd George gave the figures of British tonnage sunk every month since August and furnished an encouraging account of the methods adopted to meet the attack. He also stated what tonnage would be building during the next twelve months and pointed out that, with judicious economy in food and increased productivity of home supplies, there would be no fear of the starvation of Britain.

A Self-Supporting Britain.

He added: We shall be self-supporting in 1918. It is unnecessary to restate the Allies' war aims which are well-known.

Mr. Asquith expressed full agreement with the Prime Minister, but deprecated secrecy. Hardly anything had been said which could not have been said openly, and he invited Mr. Lloyd George to publish the bulk of his speech.

Shipping and Ship-building.

Lord Curzon on British Tonnage. Some Striking Figures.

LONDON, May 11.
Speaking in the House of Lords on the Government's ship-building programme, Lord Curzon said that the Government had first claim on the men, material, and resources of ship building in this country. Its naval programme would ensure that Great Britain materially outnumbered the naval tonnage of other nations. With regard to the mercantile marine in the period ended June 1914, the United Kingdom and the Dominions possessed 10,124 steamers of one hundred tons and upwards representing a tonnage of twenty-and-a-half millions. In the period ended December 1916 our steamers numbered 9757 with a tonnage of nineteen and three-quarter millions. Compared to this the ships of all other nations in the period ended December 1916 numbered 13,749 with tonnage of twenty-four millions. Ours was therefore forty-five per cent. of the total. With regard to vessels of sixteen hundred tons and upwards, Lord Curzon said that in the period ended June 1914 the United Kingdom possessed 3,900 steamers with a tonnage of nearly seventeen millions comprising more than half the world's effective tonnage. Corresponding to this in the period ended March 1917, our vessels numbered 3,500 with a tonnage of sixteen millions. Lord Curzon drew attention to the fact that neutral losses had been very heavy and they had been unable to replace much of the lost tonnage. The programme of the Minister of Shipping, which he was pressing for provided for three millions tons yearly. Its achievement, however, necessitated providing an additional hundred thousand workmen and doubling our steel supply. The Government was taking most drastic steps to secure adequate merchant tonnage but the suggestion that it should outnumber all other nations after the war, was unrealisable.

Exports and Imports.

LONDON, May 11.
Exports for April show a decrease of £10,18,373 in value and imports an increase of £88,69,014 compared with figures for April 1916.

LONDON, May 11.
Messrs. Montagu silver report says the market has been very quiet and prices had a dropping tendency owing to there being little competition for small amounts offered. Sales from New York continue very small and there is little speculation in the way of either buying or selling.

FRANCE.

Arrivals and Departures.

To and From French Ports.

LONDON, May 11.
PARIS.—During the week ending 6th, instant 940 merchantmen arrived in French ports and 930 left one vessel over sixteen hundred tons was sunk and seven under. Six merchantmen were unsuccessfully attacked. Five fishing boats were sunk.

RUSSIA

Anniversary of the Duma.

Idea of Separate Peace Repudiated.

LONDON, May 11.
PETROGRAD.—The anniversary of the first opening of the Duma was celebrated at an extraordinary sitting. Members of all Dumas attended together with members of the Government and diplomats. M. Rodzianko was loudly cheered during his speech when he repudiated the idea of a separate peace and declared Russia's loyalty to her Allies. The Assemblée rose and ovated the Allied Ambassadors.

General Russky Transferred.

LONDON, May 11.
The Provisional Government has relieved General Russky of the command of the Northern front, retaining him as a member of the Council of the Empire and of the War Council.

GERMANY

Germany's Last Hope.

Navy Minister on Submarinism. Growing Discontent in Shipyards.

LONDON, May 11.
AMSTERDAM.—That submarines are Germany's last hope was admitted by Admiral Non Capelle in a speech on the Navy Estimates in the Reichstag. He said that thousands of workers were producing new and improved submarines and new material for torpedoes and mines. Officers and men were crowding for submarine service. He admitted that losses had occurred as Germany's enemies' defences were increasing in quantity and quality, but there was not a radical remedy against submarines. Every departing crew, he said, is animated by the consciousness that everything is at stake. Submarines, which are heavily striking at the vital centre of our fiercest enemy, guarantee our holding out.

The Socialist Herr Brandes warned the Reichstag that discontent among the workmen in shipyards would increase and Von Capelle admitted that disturbances had occurred.

GREECE.

The Crisis in Greece.

Defection of King's Adherents.

LAHORE, May 11.
LONDON, May 10th.—The Athens correspondent of the "Times" says that the King is steadily losing followers and the stream of officers towards Salonika is continuous. If M. Venizelos is given a loan enabling him on arrival in Athens to reduce food prices, all position will probably crumble up.

The Royal family were last week seriously considering abdication.—("C. and M. Gazette cable.")

AMERICA.

PRO-PEACE SOCIALIST CONFERENCE.

American Labour Warns Neutrals.

Pro-German Agitation Unmasked.

LONDON, May 11.
Mr. Gompere, the President of the American Federation of Labour, has telegraphed to Mr. Wardle, Labour Member of Parliament for Stockport, asking him to impress upon Neutral Labour Organisations that the pretended Socialist Conference at Stockholm does not represent the working classes of America, Britain, France, and Belgium, but has been called by Pro-German agitators for the purpose of effecting a Kaiser-dictated Peace, or deceiving Russian Socialists into betraying western democracies into consenting to a separate Peace.

An Irresponsible Offer.

STOCKHOLM.—Tee Socialist leader, Mr. Franting, declares that the manner in which Mr. Berghjerg's irresponsible offer of Peace was made in Petrograd increases the suspicion that international organisations are serving the interests of Germany alone.

TELEGRAMS.

BRITISH FRONT.

The Recapture of Fresnoy.

THE FIGHTING DESCRIBED.

Germans Lose Heavily.

LONDON, May 11.
The German attacks on Fresnoy were significant of the importance the enemy attaches to the Oppy line and the obstinate determination with which they are fighting for its possession. They subjected every part of the British new positions on both sides of the Scarpe to severe tests, but were temporarily successful only at Fresnoy, which is a sharp salient beyond the British line of advance. Moreover, it was badly adapted for defence, as it lies in a hollow with rising ground on three sides, which is again dominated by other rising ground from which the enemy directed a concentric fire on Fresnoy. Notwithstanding these advantages, the German attacks, which were conducted by three divisions, including Guards and Bavarians, were the first time repulsed and the second time failed on the plateau between Fresnoy and Oppy.

The Present Situation.

LAHORE, May 11.
LONDON, May 10th.—The "Petit Journal" says that the set back at Fresnoy is not of great importance, since the British maintain their positions north-east and south-east of the village.

LONDON, May 11.
General Haig this afternoon says:—The Germans attacked yesterday evening eastward of Arleux and Southward of Suchz river. They were repulsed by artillery and machine-gun fire. We drove of later attempt assisted by Flammenwerfer southward of Souchez river. We made a successful night raid eastward of Ypres.

FRENCH FRONT.

Allied Aims Realised.

The Drain on Enemy Reserves.

ALLAHABAD, May 11.
A French Commandant, who writes for the Exchange Telegraph Company, after pointing out how completely the French and British have realised their tactical and strategical aims, and how the enemy is unable now to meet their offensive by transferring troops to one restricted area, has been obliged to use his reserves, concluding:—"If other fronts began in turn to put forward their demands, it cannot be doubted that Hindenburg would be compelled hastily to move backward his Siegfried, Wotan, and other Lines."—("Pioneer.")

War Situation Reviewed.

ALLAHABAD, May 11.
LONDON, May 10th.—At this date in 1915 Makenen's drive on the Dunajee river had already begun. Last year was Austria's turn and the offensive from the Trentino opened on the 14th May. There have been rumours this year of contemplated offensives against both Russia and Italy, but all recent messages from the French and British fronts have agreed as to the using up of a large proportion of Germany's reserves in defensive operations on the Western Front. It has also been reported from Italy that the number of the enemy in the Trentino has actually decreased in recent weeks. Should the month of May close without the inauguration of any great enemy attack, this will be not only in striking contrast with the two previous years but will be the first occasion on which reports of the diminution of German man-power have been confirmed by her military proceedings.

We still hear of naval and military concentrations with a view to a descent on the Riga or a landing nearer Petrograd, but, according to the "Morning Post's" Petrograd correspondent, the Germans consider that the attack of the Stokhod was a mistake. There remain the possibilities of the Allied offensives concerning which some fairly definite hints from Italy have been published:—("Pioneer.")

More Enemy Trenches Taken.

LONDON, May 11.
Last night's French communique reported cannonading northeast of Soissons and on the Chemin des Dames. By a local operation we carried a system of trenches north of Sancy. Fresh enemy attempts to expel us from trenches we captured at Chevreux on the 8th inst. were shattered by our barrages and machineguns. We made progress northwest of Prosnas.

The French communique this afternoon says:—We carried the centre of resistance in the region of Chevreux. Grenade counter-attacks broke down under our fire. We repulsed a stronger attack on the salient northeast of California Plateau after lively fighting in which the enemy suffered serious losses. There has been lively artillery duel on Cerny-Hurtelise front.

MESOPOTAMIA.

Railway Running from Baghdad to Samarra.

SIMLA, May 11.
The following telegram dated the 11th May 1917 has been received from "eye-witness" Mesopotamia:—

BAGHDAD, May 11.
The first of the locomotives captured from the enemy has been repaired. Trains are now running between Baghdad and Samarra. Reconstruction of permanent way has been very rapid. Twenty-five per cent of the bridges were destroyed by the Turks in their retreat. There were nearly all built to cross spill water from the Tigris in periods of high flood. The Tigris and the Euphrates this year have been exceptionally low.

TELEGRAMS.

This morning the river steamer "Mejidji" left with the first batch of civilian passengers 700 in all for Basrah. There were great scenes of joy and excitement on the quay as the majority of the passengers had been separated from their families.

SALONIKA FRONT.

LONDON, May 11.

The British communique from Salonika says:—Enemy attacked on Wednesday night southwestward of Doiran and obtained a momentary footing on Goldies Hill. Our counter-attack immediately drove him out. We repulsed a second attack on Thursday inflicting losses. And aeroplanes carried out four successful bombing raids dropping quantities of explosives in dugouts, dumps and transport.

Important-Events Foreshadowed.

ALLAHABAD, May 11.

A writer in the "Paris Journal" reports that the army of the Orient is ready. After referring to the depth of snow remaining at the end of April, he states that future events in the Balkans may be such as to underline the wisdom of the temporising that has taken place.—["Pioneer."]

INDIAN TELEGRAMS.

From our own Correspondent.

[BY WIRE.]

— 00 —

SIMLA.

A Fortnightly Mail Service.
Between England and India.
To Economise Tonnage.

SIMLA, May 11.

The Government of India have decided in consultation with the Secretary of State to have a fortnightly instead of a weekly English mail service to commence at the beginning of June from England and probably a month later from India. This measure has been decided upon in accordance with the general policy of economising the use of British shipping throughout the world.

Plague Deaths.

SIMLA, May 11.

During the week ending the 5th May 1917, the total plague mortality for all India stood at 5,416 against 6,508 cases. The following are the provincial figures:—

Bombay Presidency and Sind	1,087 deaths.
Madras Presidency	42
Bengal Presidency	10
Bihar and Orissa	799
The United Provinces	1,811
The Punjab	276
Burma	52
Central Provinces	214
Mysore State	38
Hyderabad Sind	687
Central India	79
Rajputana	345 and Kashmir State 5.

CALCUTTA.

The Indian War Loan.

CALCUTTA, May 11.

Applications for the War Loan now amount to Rs. 18,89,64,400. Details are as under:—

	Rs.	As.	Ps.
Bombay	7,03,49,000	0	0
Bengal	5,26,66,200	0	0
The Punjab	1,50,09,100	0	0
United Provinces	1,15,26,500	0	0
Madras	97,65,900	0	0
Burma	77,69,700	0	0
Minor Administrations	55,99,400	0	0
Central Provinces	33,33,100	0	0
Bihar and Orissa	24,42,700	0	0
Assam	6,99,900	0	0

Post Office Cash Certificates.

Post Office 5 year cash certificate issued up to 23rd April 1917, number 1,59,477 of a total nominal value of Rs. 85,15,810. Details by postal circles are as below:—

Bombay number of certificates, 49,784, nominal value Rs. 19,08,050; The Punjab 25,466, Rs. 16,47,120; Bengal and Assam 23,922, Rs. 16,11,770; the United Provinces 18,172, Rs. 10,64,520; Central 22,790, Rs. 9,01,010; Burma 12,446, Rs. 6,15,610; Behar and Orissa 9,410 Rs. 4,21,360; Madras 4,537, Rs. 3,36,370.

Allahabad Bank Case.

Judgment of Full Bench.

CALCUTTA, May 11.

A full Bench of the Calcutta High Court consisting of the Chief Justice and Justices Woodroffe, Mukerjee, Chitty and Teunon delivered judgment in the reference made in the case of the Allahabad Bank against Mr. A. K. Ghuznavi. This suit was brought by the Allahabad Bank against the defendant, then a member of the Imperial Legislative Council, to recover Rs. 5 lakhs on a note of hand. The suit was heard by Mr. Justice Fletcher who gave a decree to the Bank, and against that Mr. Ghuznavi appealed. The Chief Justice and Mr. Justice

Mukerjee, who heard the appeal remanded the case for retrial. On a motion made by the Bank questioning the order passed by the Appeal Court, reference was made to the Full Bench to decide two points, namely, whether the powers of the Appellate Court with regard to a remand under section 107 of the Code of Civil Procedure of 1908 is restricted to the case specified in the Order 41, Rule 24, and whether it is competent to the Appellate Court to remand a case in which, in the opinion of the Court, there has been no proper trial. The Chief Justice held that as regards the first question that powers of the Appellate Court as regards remand were not restricted to cases specified in Order 41 Rule 24, but the Court might order a remand in all cases if it be necessary for the ends of justice. His Lordship did not think it necessary to give a specific answer to the second part of the reference. The other four judges agreeing with the Chief Justice delivered separate but concurring judgments.

The Bengali Regiment.

Basu's Grandson Enlists.

CALCUTTA, May 11.

Sudhir Kumar Basu grandson of the Hon'ble Mr. Bhupendra Nath Basu has enlisted himself in the Bengali Regiment and left for Karachi. Seventeen other recruits including Basanta Behari Dutt, son of the Hon'ble Mr. K. S. Dutt left Calcutta for Karachi to-day.

BEHAR.

Mr. Gandhi's Inquiry in Behar.

Protest from Planters.

BANKIPUR, May 11.

The Conference between the Hon'ble Mr. Maude, member of the local Council, and Mr. Gandhi is reported to be the result of a deputation of the Planters' Association waiting on the Government at Ranchi last week. It is reported that the deputation urged before the Government that the inquiry which is being carried on now has created a great stir and agitation amongst the ryots and asked that either this inquiry should be stopped or, in the alternative, the Government should appoint a commission including representatives of planters and ryots, to hold a public inquiry. The Muzaffarpore branch of the European Defence Association have also, through their parent body in Calcutta, submitted a representation to the Government of India on the subject.

A Factory Burnt Down.

In the meantime news has been received from Motihari of a factory at Uda, an outwork of a huge indigo concern, known as the Larkalia concern, having been completely burnt down by fire, involving the loss of thousands of ryots and planters suspect it as a case of incendiarism.

What happened at the conference between Mr. Maude and Mr. Gandhi has not transpired, but it is understood Mr. Gandhi intended to continue his enquiry.

Brief Telegrams.

— 10: —

The Governor-in-Council directs the Devakottai Division of Ramnad District to be constituted a charge of the Indian Civil Service and that in lieu thereof the Kumbakonam Division of Tanjore District be transferred to the Provincial Civil Service.

According to a Gudalur, Nilgiri-Wynaad, report, a gang of armed Moplah dacoits, at about 8. P. M. a few nights ago audaciously raided a Moplah shop, situated in the Mukkatti bazaar, within the limits of the Nullakottah Police Station, roughly handled the shop servants and broke open the till, making away with notes, coin and jewels said to be worth about Rs. 3,000. Although the bazaar was fairly full of people at the time, the dacoits seem to have got away easily. The Police are investigating the case.

Latest Telegrams.

[Reuter.]

— 10: —

THE SECRET SESSION.

LONDON, May 11.

It is officially announced that the House of Commons in Secret Session considered the report on credit of five hundred millions agreed to in committee on Thursday.

Mr. Whyte urged that there should be better organization and co-ordination of high naval commands in the Mediterranean. Mr. Bellairs pressed for more vigorous naval offensive, younger personnel in command and more rapid approval of promotions and quicker response to important applications to the Admiralty.

Sir E. Dailziel demanded further appeal to the country to economise in food and put a number of questions relating to war.

Sir Edward Carson said he welcomed instructed criticism but deprecated attacks outside the House, sometimes arising from interested motives upon Officials of the Navy. Sir Edward Carson related some recent feats of gallantry and resources by our patrols which had accounted for German submarines. He wished he could publish every one of them and explained why in higher interest it was desirable to refrain. He urged that due sense of perspective should be kept in criticisms of trifling incidents considering the vast area over which operations of the navy were carried out.

Mr. Lloyd George gave statistics of food reserves and while expressing favourable view of the general situation urged the importance of most extensive cultivation of land. The Report and committee resolution were unanimously adopted.

Sir E. Carson described the Admiralty's anti-submarine activity, co-operation between naval air service and coast patrols and attention given to merchant ship building. He detailed tonnage losses of the Allies and neutrals in each of the last three months but declined to alter from the publication of weekly losses on which the allies had agreed. Sir E. Carson also emphasised the great advantages arising from America's adhesion to the allied cause. Mr. Churchill referred with satisfaction to the chief features of the debate and said that although he was not wholly convinced by Mr. Lloyd George's speech he thought that the demand for a Secret Sitting was well justified.

THE VICTORIA CROSS.

Two Posthumous Awards.

LONDON, May 11.

The following Victoria Crosses have been awarded:—The Australian Captain Percy Cherry, previously awarded the Military Cross. After all the other officers of his company had become casualties he cleared a village of the enemy and beat off very resolute and heavy counter-attacks. He was wounded in the morning, but remained at his post encouraging his men and held out till he was killed.

Second-Lieutenant George, Bates, Rifle Brigade. He placed his foot on an exploding bomb and saved the lives of his comrades, but lost his own.

Private Christopher Cox, Bedfordshire Regiment. He fearlessly rescued many wounded men on ground so swept by fire that even his battalion was forced to take cover to avoid annihilation.

— 10: —

General Haig to-night reports:—Early this morning enemy launched his third attack using Flammenwerfer southward of Souchez river. After three hours severe fighting the weight of repeated assaults compelled our posts to withdraw on a portion of the front. Our counter-attacks in the afternoon recaptured the whole of the lost trenches. Enemy's losses in these three attacks have been heavy. Our positions are unchanged. Three German aeroplanes were brought down on Thursday and three driven down. Two of ours are missing.

The Bulgarian communique gives a very lengthy account of the fighting west and north of Monastir. It stigles out the British attacks south of Doiran which it describes as being the most persistent being made between nine in the evening and two in morning. It admits that the British twice penetrated Bulgarian positions but asserts that they were ejected by counter-attacks.

The War Office announces that it is opening with a week two new groups for voluntary attestation one for married and single not over forty five and other married and single between forty five and fifty.

The French Macedonian communique says:—West of Vardar over most difficult ground we brilliantly captured Skradilegen south of Huma repulsing violent Bulgarian counter-attacks. There has been lively artillery firing in Cerna Bend and in Monster sector. In fighting on May 10th and 11th allies captured 333 prisoners and three machineguns. Enemy losses were considerable.

NEW YORK:—The Italian Mission has arrived here.

Captain Bails who has brought down forty two aeroplanes and is described by his commanding officer as a most daring and skilful pilot is missing.

హెండ్లవ యుద్ధము

కంచి కామకోటి పీఠాధిపతి, శ్రీజగద్గురు భగవత్ పాదాచార్య శ్రీ శంకరాచార్యుల వారు వారి శిష్యులకు బంపిన సంక్షేపము:—

భరతివస్త్రము మొక్కయు సామ్రాజ్యము మొక్కయు తేమముకొలుకు చక్రవర్తి, అమితధనవ్యయముతో, రణరంగమున బ్రవేశించెను. కొలదికాలములో శత్రువులను భంజించి దిగ్విజయము ను బడసె అట్ల కల్లోలము గను న్ను మన హృదయ సేమలలో శాంతిని నెలకొల్పును. తత్కార్యమునకు గాను యుద్ధమును నకు ప్రభుత్వమువారు భారతియులవైపు దిరిగిరి. స్వదేశముత్రమ పరికరాధిపతులగు రంగస్వామి అశ్వంగారు మమ్ము దర్శించి, తద్విషయమును గూర్చి, అసంఖ్యాకులగు మాశిష్యుల కొక సంక్షేపమును బంపుదని మనవిజేసి, అందుచే, సర్వకాలములందు చక్రవర్తివిజయమును గూర్చి, యాపరమాత్ముని ప్రార్థించుచున్న పే, మీ సంక్షేపమును మీ కంద జేయుచున్నాము: ప్రభుత్వము వారేర్పచిన యుద్ధమునామనకు మీ గొంగుబిత్రిము త్వరలో తిరిగి మీ కియ్యబడును. మీ శక్తిసామగ్ధ్యములకు తిగిన సాహాయ్య మందులకు చేయద డను. అందుచే మనకు రెండు ఫలితములు గల్గును. ప్రభువుఫలితము పరలోక సుఖావాప్తి. రెండవది ధనమునకు వడ్డీ లభించుట మూలమున భవాలోక సౌఖ్యము. ఇంతకన్న మంచిఫలితము మనకు లభించదు. ఇంతకు మించిన ఘనకార్య మీ ప్రపంచమున లేదు. మన విద్యుత్ కర్మములు మనకు గోచరంబగును. కాన ప్రతి వారునుభవ శక్తికొలది యుద్ధమునామనకు ధనసహాయము చేసి లాభమును పొందదగును.— నారాయణస్వామి,

హిందూ దేశమున ప్రజాసామాన్యమునకు వలయు విద్యావిధానములు.

భవానిదత్త జోషి బి. ఏ గారి వ్యాససంగ్రహము.

ఈ కాలమున ప్రపంచము దంతటను విద్యాభివృద్ధి కరము లగు ప్రభుత్వములు జరుగుచున్నవి. మనదేశమున ప్రభుత్వమువారును విద్యాధికులును అందు విషయమై శక్తివంతములైన పాటుపడుచున్నారనుట నితరము. ప్రజాహిత కార్యచరణలు, ఆర్థికసంస్థలు, మొదలయినవి, వారణాసివద్ద మొదటియై, రెండు విశ్వవిద్యాలయముల నిర్మాణ మనశ్చ కర్తవ్యమని చెప్పుచున్నారు. హైందవ మహమ్మదీయ విశ్వ విద్యాలయములు దేశమున విద్యను విరివిగా పెరుజల్లఁ గలవని గట్టి నమ్మకము మనకున్నది. ఇంక ననేకవిశ్వవిద్యాలయములే దేశమందంతట నెలకొల్పఁబడవలె నను నాందోళనము హెచ్చు గాఁ గాన నగుచున్నది. శ్రీవిద్యాభివృద్ధి యొక్క సంతృప్తికరముగా నున్నది. జలంధరులలోని కన్యా మహావిద్యాలయ మును, భోపాలు లోని గౌరీ శ్రీకళ్యాణాలయ జేయవని సంతుష్టికరముగా నున్నది. మఱియు నిన్న జాత్యుద్ధరణార్థము బరోహా వైశ్యాలయ గాన చేయవని ప్రవచనము.

కాని ఆధునిక పాఠశాలలో నెసంగఁబడు విద్య జన సామాన్యమున కెంతమాత్ర ముపయోగకారిక నుండుట లేదు. ప్రాపంచికవిషయములలో నీ విద్యవలన నే సహాయము చే కూరదు. ఒక వ్యవసాయదారుని కుమారుడు కృషి నవలంబించు నాటికి తరగతిలో నేర్చుకొనిన పాఠములకంటె చిన్నతన మున తండ్రి నేర్పిన చిన్న పనులే వేయిరెట్లెక్కువ సాహాయ్య ము నొసరును. ఇప్పటి విద్యావిధానములవలన నింక నెన్నియో అనిష్టములు సంభవమగుచున్నవి. ఈ విధానములవలన నెల్లవారును మిడిమిడిజ్ఞానమును బడసినంత నే అహంభావపూరి తులై సోమరితనమున కలవడి పనిపాటులు చేసిన ప్రవృత్తి కు లోటును దుర్భాసముతో కాలమును వ్యర్థమైయుండుట తటస్థించుచున్నది. కాన మనమట్టి యుపద్రవమును కొలగింప యత్నింప వలెను. కనుక మనము ముఖ్యముగా నిట్టి యిక్కట్లను దొల గించునట్లు విద్యావిషయసంస్కారములను జేయవలయును.

(1) విద్యార్థిహానిమునకు వ్యయ మధికముగ నుండ రాదు. (2) వేదభావల పటాభాసము గాక నిజమైన వైది కాభివృద్ధి కలుగునట్లు యత్నములు సులభమగును. (3) విద్యార్థికిని; ఉపాధ్యాయునకును గల సంబంధము పూర్తిగా మార్పు నొందవలెను. (4) పిల్లల శక్తికిమించిన పరిశ్రమల నిచ్చుటచే వారి మేధాశక్తి క్షీణకృతి నొందుచున్నది గాన యట్టి పద్ధతి యకలంబనీయము కాదు. (5) వంశపారంపర్యముగా వచ్చు వృత్తులయందు వారి కభిరుచి కలిగింపవలెను.

కాన, కేవల భాషాపాండిత్యముతో తృప్తిపొందక, మానవుని యంతశక్తుల విజృంభణమొక్కటి, క్రమక్రమముగా నాతని దైవసమానుని చేయుటకు తగిన విద్య నొసంగ యత్నింపవలయును. చదువను వ్రాసును నేర్చుట మాత్రమే విద్యయనిపించుకొనదు. సంకల్పసంధ్యముల గ్రహించుటయందును, తెలివితేటలయందును ఆరేఖయెడల విద్యగంధసహి నుండైనను జానపదుండైనను గొప్పపండితునికంటె నెన్నియో మడుగు లధికముగ దేశహిత మొనరింపగలుగును.

అందుచే నీ దేశములో కావలసిన విద్య యధారస్య భావము గలదిగాను, తక్కువ వ్యయకరముగాను నుండవలెను. కాన సరియైన విద్య యీ క్రింది విధముగా నుండవలెను:

- (1) విద్య:—గణిత పఠనలేఖనములు.
- (2) విద్య కుటుంబహితమునకు విద్యార్థికి శక్తిని సం గునట్టిదిగ నైనను లేక విద్యార్థి ధనికుడైనచో కేవల సంత్వేష దాయకమైన దైనను కావలెను.
- (3) దేశపరిశ్రమ:—దేశీయ వ్యాయామములు, గుఱ్ఱ పు సవారు, ఈత, పేట మున్నగు నానిని ముఖ్యముగ నేర్ప వలెను.
- (4) నైతికవిద్య:—మంచితోలు, సత్యము, మర్యాద, గౌరవము, సదభివ్యసములు, మహనీయుల జీవిత చరిత్రము మొదలగునవి నేర్పవలెను.
- (5) విద్యార్థిసంస్కారమునకు సంబంధించు ఆచారములను వానికి నేర్పవలయును. ఇతరదేశపు సంసారముగూడ నతనికి నేర్పవలయును.
- (6) మతవిషయకవిద్య తల్లిదండ్రుల మతమునే విద్యార్థికి నేర్పవలెను. హరికథలు, ఉత్సవములు మొదలగునవి మంచివి.
- (7) వంట:—సాధారణముగ వంటకేయు విధానము లలో నేర్పరులగువారిచే పాకవిధానము విద్యార్థికి బోధింపఁ బడవలెను.

ఈముఖ్యవిషయముల బోధనమైన తరువాత నీ క్రింది సంగతుల విద్యార్థులకు నేర్పవలెను.

- (1) వ్యవసాయము:—(ఎ) వరిపంట (బి) పశురక్షణము (సి) తోటలు, కూరగాయలు పండించుట.
- (2) వ్యాపారము:—(ఎ) వడ్డీ వ్యాపారము, ధనధాన్యములను అమ్మనిచ్చుట (బి) ధాన్యము మొదలగు నింజలను కొనుట (సి) ప్రత్తి మొదలయినవాటిలో వ్యాపారము—బట్టలు చిత్రనస్తువులు మొదలైనవి. (డి) పాత్ర సామానులలో వ్యాపారము.
- (3) వస్తు నిర్మాణము:—మంచి పనితీరు (ఎ) కమ్మరము—ఇనుపపనులు—గానిపనులు—పాత్రలు చేయుట (బి) కంసాలిపని (సి) వడ్డవానిపని (డి) కుచ్చరిపని (ఇ) ఆటకమ్మ నిర్మాణము మొదలైనవి (ఎఫ్) ప్రత్తిలో గాని పట్టులో గాని నేతకంఠు నేయుట.
- (4) వృత్తివ్యాపారములు:—(ఎ) వైద్యము (బి) యంత్రముల నడుపుట (సి) వృక్షశాస్త్రము, రసాయనశాస్త్రము మొదలైనవి (డి) కుట్టుపని (ఇ) చిత్రలేఖనము (ఎఫ్) సంగీతము (జి) అచ్చుపని (ఎచ్) వ్యాయామశాస్త్రము (సి) రాజ్యాంగ విషయములు (జె) నక్షత్రశాస్త్రము, జ్యోతిషము.
- (5) తక్కినవి:—(ఎ) వేదాంతము (బి) మోక్షశాస్త్రము (సి) వక్తృత్వము.

ఇట్టి విద్యావిధానముల సంతృప్తికరముగా నవలంబించుట దేశప్రజాక్షేమకర మునుటకు సందియము లేదు. ఆయా శాస్త్రములయందు తీర్థులగు మహామహులచే సప్త డష్టకు ఆయావిషయములలో నుపన్యాసములను విద్యార్థుల కిప్పించుట చాల మంచిది. సర్వ సాధారణముగా జనసామాన్యము వృధా మాటలతో గాలక్షేపము చేయు సవనములయందు వారివద్దకు బోయి వారికి నైతిక సాంఘికవిషయబోధక జేయుట చాలబాధకారి కగును. మంచి నడవడికయూ, సర్వకారలంబనమునూ, మహద్గుణ సంపాదనమునూ విద్యయగునే గాని, గ్రంథపఠనము మాత్రమే విద్య కానేరదు. నైన జెప్పిన పద్ధతుల ననుసరించిన విద్య యంత వ్యయకరము కాదు.

ఇక విద్య యే హానిములకు నేర్పవలసినది యనెడి సుచక్క చర్చింపవలసియున్నది. విద్య మాతృభాషలోనే మిగుల నుపాధ్యయగా నుండును. జనసామాన్యమునకు విదేశ భాషలో నేర్పిన విద్య మొంతమాత్రము లాభకారికాదు గాన మాతృభాషయే విద్యార్థిహానిసాధనముగా నుండవలయును.

(ప్రతిరాష్ట్ర) మనందును విద్యావిధానమును పరీక్షించుటకు స్థానికవిద్యాసంఘము లేర్పవలపడవలెను. ప్రతి జిల్లా యందును ఒక జిల్లా విద్యాసంఘ ముననగును. సంవత్సరమునకు రెండు, మూడు పర్యాయములు పరీక్షలు: జేయుట ముఖ్యము. పరీక్షావిధానము లన్నిటిని స్థానికవిద్యాసంఘమువారే నడపుచు, విద్యార్థివిషయకసంస్కారముల జేయుచుండవలెను. పఠనగ్రంథనిర్ణయార్థముక సరి ఏర్పరుపఁబడవలెను.

ఈపద్ధతుల ననుసరించి మనదేశమున విద్యావిధానముల సంస్కరించినచో, విద్య యెల్లవారు సులభసాధ్యమగును. (విద్యాక్షేమశో రేఖ్యా.)

హిందూ దేశవిదేశవ్యాపారము.

జపాను, సంయుక్త రాష్ట్రముల వత్త కాభివృద్ధి 1916 - 17 వ సంవత్సరపు హిందూదేశ విదేశకర్తక వ్యాపారవృత్తాంతమును జదివిన గత రెండు సంవత్సరములనుండియు జపాను సంయుక్త రాష్ట్రములు హిందూదేశమున కెంత యెక్కుడు శరతు నంపుచున్నవో తెలియగలదు. 1914 - 15 సంవత్సరములో జపానునుండి మనదేశమునకు దిగుమతియైన గాజుసామాను విలువ రూ 20 లక్షల కేమాత్రము తక్కువగా నుండెను. గతసంవత్సరమున దది సుమారు రూ 90 లక్షల కభివృద్ధి జెందెను. ఆకాలములోనే జపానుసాగాయి రూ 1 లక్ష నుండి రూ 11½ లక్షలకును, న క్కె ర రూ 2 లక్షలనుండి రూ 41 లక్షలకును, రంగు రూ 2 లక్షలు రూ 1½ లక్షలనుండి రూ 65½ లక్షలకును, అల్లికపు వస్త్రములు రూ 66½ లక్షలనుండి రూ 127 లక్షలకును అభివృద్ధి జెందెను. 1916-17 వ సంవత్సరములో దిగుమతియైన జాపాను అగ్ని సెట్టెలు 1914-15 వ సంవత్సరముకంటె రూ 20 లక్షలధికముగా నున్నప్పటికిని 1915-16 వ సంవత్సరముకంటె చాల తగ్గిపోయినది. గతరెండు సంవత్సరముల తాబాకు అమెరికాదేశపు దిగుమతుల వృత్తాంతమును తెలిసికొన నింపుగా నుండగలదు. అమెరికానుండి వచ్చినట్లెన్నుచేట్లు, 1914-15 వ సంవత్సరము రూ 1½ లక్షల నుండి 1916-17 వ సంవత్సరమునకు రూ 59½ లక్షలకు వృద్ధి జెందెను. గ్లాసుగొట్టములు మొదలగునవి రూ 2½ ల నుండి రూ 46 లక్షలకు వృద్ధిపొందెను. 1914-15 వ సంవత్సరము లో అమెరికానుండి హిందూదేశమునకు దిగుమతియైన మోటారుబండ్లు 510, వాటివిలువ 11 లక్షలు. 1916-17 వ సంవత్సరమునకు 4169 కి వృద్ధి జెందెను. వాటి విలువ రూ. 122 లక్షలు. డిశంబరులో నంతమైన తొమ్మిదిమాసములకును జాపానునుండిచ్చిన దిగుమతుల విలువ 1914 వ సంవత్సరమున రూ. 11 కోట్ల 80 లక్షలను, 1915 వ సంవత్సరమున రూ 11 కోట్ల 97 లక్షలనై యున్నది. క్రిందటి డిశంబరు మాసంతము నకు రూ 19 కోట్ల 78 లక్షల కభివృద్ధి జెందెను. ఆకాలము నకే ఆ గా సంవత్సరములందు అమెరికానుండి వచ్చిన దిగుమతులు రూ 13 కోట్ల 30 లక్షల; రూ 13 కోట్ల 86 లక్షల; రూ 21 కోట్ల 31 లక్షలగ పెరిగినవి. మొత్తముమీద 8 కోట్ల రూపాయల శరతు వృద్ధియయ్యెను.

మహమ్మదీయులను మరకొందమును మతాక్షేపణల చేతను ఇతర కారణములవలనను యుద్ధవిధికి యునియిచ్చి వడ్డీ త్రియుట కిష్టములేదని తెలుప వానికినుగూర్చుముగ 'వడ్డీలేదు' అని వర్ణింపఁబడినది. మౌనమువారు నిశ్చయించిరి. వారిపక్షముల నుచ్చించి సామ్యు వాపసుగోరునపుడు అసలుమాత్రమే ఈయగలము.

సద్గురు లక్ష్మీకాంతరాజు ఉన్నగారి అన్యక్షతిక్రింద మైసూరులో యుద్ధమునకు జరిగినది. మహారాజుగారి మూడవభార్యవారి చరమము 827000 రూప్యములను యుద్ధమున మనకు సమర్పించిరి. మహారాజుగారి యిద్దరు సోదరీమణులు ఒక్కొక్కరు 1 లక్ష, 50 వేల రూప్యముల నొసంగిరి.

The Glory of Man is his STRENGTH

NOT PHYSICAL ALONE. BUT FUNCTIONAL, SEXUAL AND NERVOUS TOO.

Hence, one and all ought to try to preserve it in the heyday of Youth, guard and insure against its loss as a precautionary measure, and obtain and regain it, at any age and at any expense, if already lost, through any cause whatsoever. How? By a timely use of the world-renowned mechanical device called "E" manufactured on Dr. Bier's Principle of Hypertonic Treatment by Messrs. Histon Brothers Co., of Chicago, U. S. A. priced at Rs. 15 only (packing postage &c, charged extra) Patented all over, highly recommended by several leading medical authorities of the East and the West and countless numbers of gratified cured patients.

Why? because if other wise, the Man who does not possess this necessary attribute of life is only a so called Man.

Absolute secrecy guaranteed, Correspondence only in English: write to-day, in all confidence if really interested

of free descriptive literature regarding this marvellous cure, especially mentioning the Andhra Patrika" to the—

ECTREUSS (A. P. DEPTT) SOLE AGENCY FOR THE EAST, BATALA

చదరంగము.

:-

చదరంగపు టాట చాలపురాతనమై నేటికిని వివిధదేశములయందు ప్రజల కత్యంత సంతోషదాయకమై యున్నది. యూరపు, ఆఫ్రిక, ఇండియా దేశములయందు దేశమగు సంఘము లీ టాటను మరంత వృద్ధిచేయ పాటుపడుచున్నవి. ఈ టాట యెటు తెలుసు ఏన్నటి, యెట్లు వృద్ధిపొందినదను విషయమున పలువురు పలు విధములగు నభిప్రాయముల కలిగి యున్నారు. పిటిలో చాలచట్టనకు కేవల మసత్యములు. మరికొన్నిటికి బలవంతముగా నాధారము కానరాదు.

1788-89 సంవత్సరములయందు ప్రకటితమైన "ఏషియాటిక్ కంపెనీ" అను గ్రంథములోని తమ వ్యాసమున హిందూస్థానము చదరంగమున కునికిపట్టనియు చతురంగ మను పేరిట నీ టాట యట వర్ణింపబడుచున్నది. ఇది విల్లియము జోన్సుగారు వాదించియున్నారు. మొత్తమునై వీరి వ్యాసము భవిష్యత్తురాజ్యమును గ్రంథమునగల చదరంగ వ్యవస్థనుకూడా సాంకేతికత మైయున్నది. ఇట్టి టాట ప్రాచీన వ్యాస ప్రకృత గ్రంథములయందు గుహాసారంబుడైనయు, శ్రీరామచంద్రుడు లంకాపై దండెత్తి విడిచియున్న సమయమున రావణునకు చిత్తికాంతిచేయు నిమిత్త మతనిభార్య యాక్రీడను గనినెట్టెననియును వాదాకాంచుడను నొకపండితుడు జోన్సుగారితో చెప్పియుండెను. కనుక చదరంగము 4,5 వేల సంవత్సరముల క్రిందట వెలసియుండవలెను గాని జోన్సుగారి సాక్ష్యముల నమ్మక పాఠకుల సాక్ష్యమునై తమ సిద్ధాంతము నాధార పరచుచున్నారు. చదరంగపు జన్మస్థానము హిందూదేశమని జోన్సుగారు పూర్వము నమ్మియున్నారు. ఇండియానుండి యాక్రీడా నిక్షేపము క్రీస్తుశకము 5,6 శతాబ్దముల యందు పాశ్చాత్యమునకు తొలియడచు చదరంగ మని వ్యవహరింపబడి యున్నట్లు వాదమునకు వచ్చిన యసంతకము న మరొకటి అను నామాంతరమును బడెను. ఆరబ్బుల ద్వారా 11-వ శతాబ్దప్రాంతమున యూరోపుఖండపు వివిధభాగములకు వ్యాప్తమయ్యెను.

పరునామ శతాబ్దమునందు స్పెయిను వాస్తవ్యుడగు యుల్కాజెజ్ అను నతడును, 17-వ శతాబ్దమునందు గయానీని (గ్రెకో ఇటలీ) అను నాతడును చదరంగపు టాటయందు ప్రముఖులని ప్రఖ్యాతిపడసియున్నారు. పరునెనిమిదవ శతాబ్దము నందు చదరంగపు టాటయందు నూతనశక మారంభమయ్యెను. ప్రాంతాంత్రవిప్లవానికి కలిగెడు అనునతడే కాలమున చదరంగపు టాటయందు దున్నత స్థానము నాక్రమించెను. పరు నొకండవ శతాబ్దమునందు ఆరబ్బులు పారశీకులను గూడ కండ్లకు గంతెకట్టుకొని చదరంగము నాడ సమర్థులై యుండిరి. పరు నెనిమిదవ శతాబ్దమునందు ఫిలిపర్ ఈ పద్ధతిన పరల వెలకొల్పెను. నవీనకాలములయందు పిరివిని 10, 12 ఆటలను గూడ నేకకాలమందాడుటకు ఇంగ్లండు వాస్తవ్యులగు చాసుబర్న్, పోల్సెస్, బ్యూట్టల్సు సమర్థులై యున్నారు.

ఆంగ్లరాష్ట్రమునందు చదరంగపు విజృంభణము 19-వ శతాబ్దప్రాంతమున కతీగినది. 1876 సం॥ ఇంగ్లాండు దేశము చదరంగపు టాటయందు జగత్తున కంతకును ప్రసిద్ధి కెక్కెను. రాజకార్యనిర్వహణమున నెపోలియను మహాశయ డెంత ప్రసిద్ధి కెక్కెనో, 19-వ శతాబ్దమున చదరంగమున పాక్ మర్షి యను తదంతరీక్షి సెందెను. ఈతడు 1897 సం॥ న్యూఆర్లెయన్సులో జనన సంది, 10 సం॥ల వయస్సుగలవాడైనపుడు తనతండ్రియొద్ద చదరంగము నేర్చుకొనెను. రెండు సంవత్సరముల యందు పిత క్రిడ యందు దనమానుడయ్యెను. కను పిన్నతమముననే నీత క్రియాట యందు అనేక ఫలముల ననేకవి నోడించి గొప్ప బహుమానముల నుడెను. ఒకసారి యాతడు కండ్లకు గుడ్డలు కట్టుకొని నిపుణులగు చదరంగపు టాటగాండ్రు కిరుతన కెదిపక్షమున నుండ, వారలనోడించెను. 1859 సం॥న నీత డెమరికాకు మరల వచ్చెనుగాని ఆటయందు దానక్రిక్షీ డించెను. ఆటయందు దానక్రిక్షీ డించినను 1886 సం॥మునకు నీతకు చదరంగపు టాటను మాత్రము మానలేదు, కుడకు 1881 సం॥న కాలధర్మము నందెను.

మర్సిసిల్లుపర్వత యనంతరమున నిప్పుడు డాక్టరు ఇమాన్యులు లాస్కరుగారు చదరంగమున లోకమున కతీయులై యున్నారు. చదరంగమున ప్రసిద్ధిగన్న ఫ్రెసిడెను 1894 సం॥నను ప్రాన్సుమాన్సు లను 1906 సం॥నను లిస్కరుగారు ఒడించిరి. ఇక హిందూదేశమున చదరంగస్థితియెట్లున్నదో విచారించుము. ఈ టాటవిషయమున అక్షిణియు స్త్రీలు, సర్ హె

నిహేరినను దొరలు చూపినయాదరము విశేషమైయున్నది. పశ్చిమరాజధానియందు ఎన్.వి. బోధన్, ఎన్.ఆర్. జోషి గాన్లు, వంగరాష్ట్రమునందు ఎన్. ఎన్. మైత్ర ద్వారా నాగ్ ముఖర్జీ గాన్లు ప్రఖ్యాతపురుషులై యున్నారు. మన దేశపు చదరంగపు టాటగాండ్రు పాశ్చాత్యదేశముల టాటగాండ్రుతో చదరంగమునాడి వారినిజయింతురాయను విషయమును నిశ్చయించుట చాల కష్టము. ప్రత్యక్షముగ నిరుతేగల యోధులను సమావేశ మొనర్చి ఎవరి కగత్యముగు స్థాత్యముల వారి కొనర్చి యాడించి చూచినగాని నీ యంతయు నిర్ధారణ కాజాలదు. ప్రస్తుతయుద్ధ మైన యనంతరమున, నిరపాయకరమగు నీ యుద్ధమును ప్రారంభింపవలయున్నది.

చదరంగమున ప్రావీణ్య లగు బుద్ధిమంతు లభ్యవత్సము నూతనమార్గముల ద్రొక్కుటయు, నూతనసిద్ధాంతముల నేర్పజుటయు గలదు. తమ్మలమున క్రిడాసిద్ధాంతము విరివి నొందినది. ఒకతరుమునందలి ఆట గాండ్రుకు వెనకటితరమువారి పద్ధతులు గమనింపి నచ్చక వాటి నాకల నుంచి కొత్త యెత్తుల నేయ నారంభింతురు. ఈసిద్ధాంతములు, ఈయెత్తుల నిచట చర్చించుటకు వీలులేక పోవుటయే గాక అందువలన ప్రస్తుతమున కుపయోగమును గూడ లేదు. ప్రముఖుల కీవిషయముల విడచి చదరంగముయొక్క లాభనష్టముల చర్చించిన సామాన్యుల కుపయుక్తముగ నుండును.

చదరంగము నాడుచుండేపుడు మనము క్రిక్ష కపించి యునేపనిగ నాలోచించుచుండవలెను. ఇందువలన మెదడునకు పరిశ్రమ మెండయి ఆ యవయవము చెడిపోవును. ఇందుకు తార్కాణముగ గొప్పగొప్ప చదరంగపు టాటగాండ్రు మర్సి, పిల్సుబర్, స్ట్రీనిజ్ అను వారలు కిచ్చియెత్తి చనిపోయిరి. కాని డాక్టరు లాస్కరు గారి సిద్ధాంతము నెకతాళిచేయుచున్నారు. కనమున కవికెంత శ్రమ గలుగునో, చదరంగమున నాటగాని కంత శ్రమ గలుగును.

చదరంగమాడిన "పుణ్యమా, పునస్థానమా" యనుప్రశ్న తరుచుగ నేయబడుచున్నది. సంగీతమును వినినగాని, చక్కని చిత్తరువును జూచినగాని లాభమేమని ప్రశ్నించిన మహానుభావులతో మైత్ర్యమునపువారు కులమాగుదురు. చదరంగపు టాటయందు ఆటగానికి ఓర్పు, దూరదృష్టి, మితవ్యము, పరిశీలన మదిగాగల సుగుణసంపత్తి యత్యవశ్యకము. ఈ గుణములు దినదిన ప్రవర్ధమానమగుచుండును. జీవయాత్రయందు వివిధ మానవున కుపకరింపవా?

లోకమున మూఢుడగు ప్రకృత జనల మొదలు సర్వ సన్యుజ సంపన్నుడగు చక్రవర్తివరకుండు ప్రజలందరు చదరంగముచే నాకర్షింపబడిన వారే. అన్ని జాతులవారను చదరంగమును గౌరవించుచున్నారు. ప్రాకృత్తుల దేశముల రెంటియందును చదరంగ మవిచ్చిన్నముగ రాజ్య మొనరించుచున్నది. ఆక్షిణి శక్తి నుం దిది నూదంటురాతిని మించియున్నది.

కొచ్చిరాజుగారు సవరివారముగ కూనారునండి తిరిగి వచ్చిరి. కీ॥ శే॥ ఆచార్యరాజుగారి తిరిపంతని దినమునకు గాను పీరు మరలి వచ్చిరి. పూర్వపురాజుగారైన హెచ్. హెచ్. సర్ రామకర్కరాజుగూడ తిరిగి వచ్చిరి. కాశ్మీర సంస్థానము వారు కీ॥ శే॥ లగు దివాను ఆచార్యులు గారి స్థానే రాజా దర్జితు సింగుగారిని ప్రధాన మంత్రిగ నియమించెదదని తోచుచున్నది.

ప్రాధనరు రామమూర్తి నాయుడు

గారి ప్రోగ్రాము.

:-

			దిగములు.
తెనాలి	11-5-17 ,, 18-5-17	3	"
ఏలూరు	14-5-17 ,, 17-5-17	4	"
రాజమండ్రి	18-5-17 ,, 21-5-17	4	"
రెంటపాడు	20-5-17 ,, 22-5-17	3	"
తణుకు	24-5-17 ,, 26-5-17	3	"
అద్దెలి	28-5-17	1	"
ఆకుపిడు	30-5-17 ,, 31-5-17	2	"
భీమవరం	2-6-17 ,, 3-6-17	2	"
నరసాపురం	5-6-17 ,, 7-6-17	3	"

బళ్ళారి నరసవినోదినీ సభ 764

ఈ సభ వారు 1917-వ సం॥ మే నెల 12-వ తేది శనివారము సాయంకాలము 5 1/2 గంటలకు

రామ దాసు

అను నాటకమును, 1917 సం॥ మే నెల 13-తేది ఆదివారము సాయంకాలము 5 1/2 గంటలకు

ప్రహ్లాదనాటకమును.

నిక్టోరియాపబ్లిక్ హాలులో

ప్రదర్శించెదరు. ధర లెప్పటివలెనే. రావుబహదూరు సీ. హెచ్. గౌడ్ } బి. మాధవ రావు, } చెసిడెంటు. } జనరల్ మేనేజరు.

శ్రీకుమానులు అవ్వకపు

నోటీసు.

అరచేతిలో విశ్వర్యము. ధన మార్జించుటకు రాజమార్గము. త్వరితపడుడు.

సెంట్రల్ ప్రొవిన్సెసులో గోదావరిజిల్లా సరిహద్దు గల శ్రీ బస్తరు. రాజ్యములో దంతివారాడివిజనులో కువ్వకొండవర్గజాలో శ్రీ సర్కారు వల్ల ప.కలుగా తయారుచేయించబడిన శ్రీకుమానులు వెయ్యిపున్నది. అవి పున్నస్థలమునుండి శబరినదిమీద పున్న చీకుపల్లిరేవుకు 40,45 మైళ్లదూరము వున్నది. సదరు చీకుపల్లినుండినది మీదుగా కూనవరంవద్ద గోదావరినదికి తీసికొని వెళ్లవచ్చును. సదరుమానులు 3 అడుగుల 6 అంగుళములు మొదలు 5 అడుగుల చిల్లరవర్కుతై వారము గలిగి వున్నవి. కొనేవారు తప్పిలు భోగటవిషయమై శ్రీ బస్తరు రాజ్యము ఫార్వెస్టు ఆఫీసరు వారికి జగదల్ పురం వ్రాసి సంపాదించవలెను.

చి. డి. జ్యోషి, ఫార్వెస్టు ఆఫీసరు.

రు. 1,30,000 లు ఋణము కావలయును.

గుంటూరు కాటన్, జ్యూటు, అండు పేపరు మిల్సు, కంపెనీ లిమిటెడ్, గుంటూరు వారికి, ఆ కంపెనీకి గల కట్టడములు, నారను నడుకునట్టియు, నేయునట్టియు, తయారుచేయునట్టియు (50లూములు) ఇంజను బాయిలరు, ఎకానమైసరు మొదలగు సుమారు రు 3,20,000 ల కిమ్మతుగల యాస్తి తాకట్టుమీద రు 1,30,000 లు ఋణము కావలయును. ఈ మిల్లు మంచినీటిలో నున్నది గడచిన మూడు సంవత్సరముల నుండి బాగుగ పనిచేయుచున్నది.

ఇందుకు తామియదలచిన సాధ్యమగునంత తక్కువ వడ్డీరేటును తెలుపుచు, 25 దినములలోపల నీ దిగువవారికి దరఖాస్తులు పంపవలెను.

Secretaries & Treasurers, Guntur Cotton Jute & Paper mills Co Ltd., Guntur.

దంత చూరము

డబ్బీ 1-కి వెల రూ 0-2-0 12-కి రూ 1-2-0. ఈ దంతమార్గములో పండ్లతోముటవలన చిగుళ్లు గట్టిపడును. చిగుళ్ళనుండి రక్తము ప్రవించుతుండును. నోటుద్గ్రంథము లేక యుండును. పండ్లుముత్యములకలె తెల్లగానుండును. సర్వ సామాన్యముగ వాడుటకు దగ్గియున్నది. అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, అండ్ మదరాసు.

ఆంధ్రమహాజనసభ

[వల్లూరి సూర్యనారాయణరావు గారు]

ఈ సంవత్సరము, స్వల్పారి ఆహ్వానసంఘమువారు, సభ రెండుదినములే జరుగునట్లును, ప్రతినిధులమాలము మాజేసి రూపాయి లిచ్చుకొననట్లును, ఏర్పరచిరి. ఈ ప్రతినిధుల వలన వచ్చు నున్నము, వచ్చే సంవత్సరపు కార్యక్రమమున కుపయోగింపవలసి యుండునని వీరికి తెలిసియేయుండవచ్చును. అక్కడికివచ్చు ప్రతినిధులకు పప్పుఅన్నము పెట్టిన చాలును. ఎక్కడ చూచినను, సప్తాహములు, యజ్ఞములు, సంతర్పణలు ముఖ్యము జరుగుచుండగా, స్వల్పారుప్రముఖులు, అక్కడికి వచ్చు ప్రతినిధులకు అన్నము పెట్టలేకపోయిరి. ఆహ్వాన సంఘమువారు, స్వల్పారులోనుండు, ఏ సామాన్య వైశ్యభావములతో ముచ్చటించినను, మనదేశములో అన్నదానమునకు కొదవ యుండదు. పాలు, కాఫీ, సోడా, ఉపమా, భక్ష్యములు మొదలగునవి కావలసిన దెలిగేట్లుకు, సమీపములో దుకాణముల సేవ్యులపలసినదేగాని, ఆహ్వానసంఘము వారు ఈ బెడద పెట్టుకొన గూడదు. వాలంటియరుల దుస్తులకు సాము, వెచ్చబట్ట నక్కఱలేదు. టౌనుహాలులో, కుర్చీలు వేయకుండ నుండిన నెంత నుండియైనను కూర్చుండ వచ్చును. ఈ రెండు పుణ్యదినములలో నైనను హాలు నాటకశాలగ మాన్వరని నమ్మచున్నాను. పిండివంటలు తినుటకును, సరస స్వల్పము లాడుటకును, నాటకములు చూచుటకును ఏర్పడిన కాన్సరెన్సు లని యితరులు మనలను గేలిచేయుట సంభవించ గూడదు.

ఆంధ్ర మహాజన సభ యీ సంవత్సరము, రెండు దినములే జరుగును గనుక, ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షునియొక్కయు, మహాజన సభాధ్యక్షుని యొక్కయు ఉపన్యాసములు మొదటిదినము ప్రార్థన ముగిసిన తరువాత మధ్యాహ్నమున విషయస్థలసభాసమావేశమున కట్టిపెట్టి మొన్న జరిగిన బంగాళాప్రావిన్సులో కాన్సరెన్సులోవలె ఒక్క స్వపరిపాలన తీర్మానమును చర్చించి, తక్కిన తీర్మానములు చర్చనీయాంశములేకావు గనుక ఆ ధ్యక్షులు వానిని చదివి సభవారి యంగీకారమును బడయవచ్చును. ప్రత్యేకాంధ్రరాష్ట్రమును గురించి తీర్మానమును స్వపరిపాలన తీర్మానములోనే పెట్టవచ్చును. తేదీ, నేలగ పెట్టవచ్చునని, మొదటిదినము మధ్యాహ్నమునంతయు, గత సంవత్సరపు మహాసభలో మన మేర్పరచిన బడ్జెటుప్రకారము ఏమిజరిగినదియు, ఏమియు జరుగనియెడల, దానికి కాగణమెద్దియనియు, ముందు జరుగవలసిన దేమనియు ఈ విషయములు నిర్ణయింపవలసి యున్నది.

ఈమహాజనసభకు, ఆంధ్రరాష్ట్ర స్థాపనమే ప్రధానోద్దేశ్యము గనుక, అది లభ్యమగువరకు దానివిషయమై రాజకీయాంక్షాశనము చేతమంతయు వ్యాపించునట్లులు ఎంత సామ్యమైనను వెచ్చింపవలెనని కొందరి యభిప్రాయము. ఈసభ మనఆంధ్రదేశమునకు ఒక రాష్ట్రీయసభ(ప్రావిన్సు యలకాన్సరెన్సు) గ భావించి యీ సంవత్సరము కడలూరులో జరుగుచున అరవసోదరుల సభవలెనే జరుగవలెనని కొందరనుచున్నారు. మరికొందరు మన ఆంధ్రదేశములో చేతిపనులను, పరిశ్రమలను వృద్ధిపరుపవలెనందురు. శిల్పము, చిత్రలేఖనము, వాఙ్మయము, సంగీతము మొదలగు కళల నభివృద్ధిపరుపవలయునని మరికొందరందురు. బంగాళాదేశములోవలె యువకులను ప్రతిసంవత్సరము, కొందరిని యంగ్లాండు, ఆ మెరి కా, జపాను మొదలగు విదేశములకు పంపి, మనదేశముయొక్క ఆర్థికస్థితిని బాగుపరచు విద్యల సేర్పడుట మంచి దని కొందరి యభిప్రాయము. ఇక్కడ చదువుకొనుచు విద్యార్థులకు ఆంధ్రనిధిని ఏర్పాటుచేసి మన ఆంధ్రరాష్ట్రములో విశ్వవిద్యాలయములో చదివించుట ప్రస్తుతముందు మనము చేయవలసిన పనియని కొందరవచ్చును. ఈయభిప్రాయములన్నిటిని ఆలోచించి మన కర్తవ్యమును విచారింపవలెను. మనము ముందుసంవత్సరము చేయవలసినదేమి? దానికిసామ్య ఏలగు వసూలు చేయవలసినది? ఎన్నిమేటు? ఎంత? ప్రతిజిల్లాలోని ప్రముఖులు ఎంతెంతవసూలుచేయుటకు జవాబుదారివలెననిచెదరు? ఈ మొదలగు విషయముల నాలోచింపక భోజనములు చేసి, మామూలు తీర్మానములను స్వీకరించేసి, ప్రతినిధులు ఎవరియింట్లకు వారుపోవుట, క్రిందటిసంవత్సరములోవలెనే తీరుస్థించినయెడల ఇకముందు ఈ ఆంధ్ర

మహాజనసభాసమావేశము జయప్రదముగా జరుగ దని గట్టి నమ్మకమున్నది. ఈసభ చేయవలసిన కార్యములను గురించి నెత్తుకొని విచారించుటకు సావకాశమే యాయనిచో దీనిప్రయోజన మేమి? ఈసంవత్సరము గాబోవు ప్రతినిధులు వైవిధ్యముల నాలోచించుకొని, తమకు తోచినయభిప్రాయములను వెల్లెబ్బుచుటకు గట్టిపట్టు పట్టవలెను.

బడ్జెటు తీర్మానము మొదట సభవారియెదుట పెట్టి గానై, తీగ కదిపిన డొంకంతయు కదలినట్లు మైరివయములన్నియు చర్చకు వచ్చును. ఆయోగ చాల తీర్మానములు మిగిలిపోయినవే, వాని నెప్పుడు పెట్టెదరు? అని వగచు పెట్టలనేకులుందురు. నేడివేడి అట్టులవలె, వెనములోనుండి వానిని వెసిడెంటు గారు తీసిబయట వేయగలరు. వాని నన్నిటిని మనము గవర్న మెంటువారు చదివి సంతోషించుటకు, అచ్చు నేసెదము. కాకినాడసోదరులు, ఎనిమిదివేల రూపాయలు ఖర్చుపెట్టి యితవరకు తీర్మానములనే అచ్చువేయించు పాపమును కట్టుకొనలేదు. స్వల్పారు ఆంధ్రమహాజనసభలో వారి రిపోర్టు బయలుపెడలునేమో! అప్పుడు వీరియచ్చురిపోరువలన లాభమేమి?

స్వల్పారి ఆహ్వానసంఘమువారు, కడలూరు కాన్సరెన్సులో, మన అరవసోదరులు, స్వల్పారువారిని కోరిన విషయములలో, మన ఆంధ్రదేశమునకు కూడ పనికివచ్చు తీర్మానములను మన సభ యెదుట పెట్టవచ్చును. మనంతట మనము చేసికొనవలసిన పనులను గురించి కాకినాడ కాన్సరెన్సు వారి తీర్మానములకే తిరిగి సభవారి యంగీకారమును బడయవచ్చును. ఈ తీర్మానముల నన్నిటిని ఖాయపరచుకొనుటకు అయిదు నిమిషములు పట్టదు. వీరిని విశేషముగ చర్చింప నక్కరలేదు. మనము సంవత్సరమంతయు కట్టించి చేసిన పని బట్టి, ప్రతినిధుల సంఖ్యయు, ఉత్సాహమును పెరుగును గాని, వట్టి తీర్మానములను బట్టి కాదు.

ఇదివరకు, ఆంధ్ర మహాజన స్థాపితోపసంఘమువారికి ఏమిపనిని నియమించిరి? ఈసంవత్సరములో వారెంతపనిచేసిరి? నియమించబడిన కార్యములు వారల చేయలేకపోయిరి? ముందు కార్యక్రమ మెట్లు? ఈ యుపసంఘములో నేనును ఒక సభ్యుడనై. ఈసంఘమువారు ఏపనియు తృప్తికరముగా చేయవలయును మనకందరకును సిగ్గుగాని, ఒకరికే కాదు. దేశోపకారమును చేయుటకు పూనుకొనువారికే గట్టిగ విమర్శింపవలెను. తక్కినవారి బోలి మన కేల? కడచినదానికి వగచిన ప్రయోజనము అంతగా లేకపోయినను మనలను మనమే పలుమాలు విమర్శించుకొనుటవలన ముందు చేయగలిగిన పనిని త్రికరణశుద్ధిగ చేసెదము. మనయందును, మనదేశ ప్రజయందును మనకే విశ్వాసము లేనియెడల, కార్యము తెల్లు జలుగును? ఈ సంవత్సరము, మన ఉపసంఘము వారును, కార్యదర్శియు, సంచార కార్యదర్శియును చేసిన కార్యక్రమమును తెలియజేయు రిపోర్టును విని నిర్భయముగ వానిని చర్చించి, సభవారు ముందేమి సలహానిచ్చెదనో యని నిశ్చీంచుచున్నాము.

—:—:—:—

చెన్నపురి సంస్కృత కళాశాల, స్వామినాథ శాస్త్రి, వేదాంతపాఠశాల:— నేర తరగతిలోను, నేనాంతి కోమటి తరగతిలోను జేరగోరు విద్యార్థులు తమదగ ఖాస్తులను కార్యదర్శి యగు రావుబహదరు పి. కృష్ణస్వామి అయ్యగారికి జూనునెల 15 వ తేదీలోపల అందునట్లు పంపవలెను. లేక ఫారమునకు ఇంగ్లీషుచదువుకొని నాటకాంతమునకు సంస్కృతమును చదువుకొనినవారి దగ ఖాస్తులకు ప్రాముఖ్యత యొగగబడును.

కల్వరూ దర్బారు:— చెన్నపురి కల్వరూ గార్ క్రింది వారికి చిరుదులను సనదులనునిచ్చుటకు ఈనెల 14వ తేదీ సోమ వారమునాడు సాయంకాలము 5-30 గంటలకు పచ్చయప్ప భవనములో దర్బారు జరిగెదరు. రావుబహదరు డి. శేనాచార్యగారు బి. ఏ. సి. ఎల్. సి. డి. ఖానుసాహేబు మహమ్మదు అసదుల్లాసాహేబు గారు ఖానుసాహేబు మహమ్మదు అజీజుల్లాసాహేబు బి. ఏ. సి. ఎం. డి. సి. ఎం. గారు ఖానుసాహేబు మహమ్మదు బకర్ మొహిద్దీను సాహేబు గారు రాయసాహేబు బి. వేంకటరంగారావుగారు ఎం. ఏ. రావు సాహేబు సి. ఎస్. రామచంద్రఅయ్యగారు బి. ఏ. గారు.

స్థానిక వార్తలు.

జరుగబోవు సంగతులు.

శనివారము, మే 12.

చెన్నపురి యుద్ధనిధికోగతు హౌస్ కి గౌరాలలో గానసభ సా॥ 6-30 గం॥

మంగళవారము మే, 15.

చెన్నపురి కాన్సరెన్సు సాధారణసభ సా॥ 5-15 గం॥

పశువువాకము యునైటెడ్ స్టేట్స్ బ్యూ:— నేర విషయగతు కోర్టుననున్న క్లబ్బువారి మండ్లిమున అదివాము సాయంకాలమున వాన్సి కోర్టునము జరుగును.

దేశీయ ప్రాగ్ధన సమాజము:— రేపు సాయంకాలము 3 గం॥ పెరంబూరులో గాఢవాచాకిగారు వీధి 15 నెం॥ భవనమున చేపూరు మునీశ్వరయ్యగారు ప్రాగ్ధన సల్పెదరు.

ధనలక్ష్మీవిలాస సమాజము:— రేపటిదినమున సమాజభవనముల సాయంకాలము 5 1/2 గంటలకు సభజరుగును సభయందు వాఙ్మయపరచనము అను విషయమును గూర్చి టి ఎస్. శేనాచలముగా రుపన్యసింతురు.

మొరిషసు తిహాలు:— 19 వ తేదీ సాయంకాలము 5 గం॥ 25 నిలతో మొరిషసు తిహాలు అంతరుగును. ఆనైని ఉత్తరములు గ్రహింపబడవు.

ఆదాయము:— ఏప్రిల్ కడపటివారము వరకు హిందూదేశ ప్రభుత్వము వారి కోశాగారములో నిలువయున్న సాము. 1915-ను 19,61,41,000లు 1916-ను 15,77,63,000లు 1917-ను 24,69,86,000 లు.

కాళహస్తి ఆర్. పి. బి. జి పాఠశాల ప్రారంభ విద్యార్థి సంఘము:— ఈసంఘమువారి వాన్సి కోర్టునము ఈనెల 15 వ తేదీని జరుగును. తత్సమయమున కె. కృష్ణమచార్యగారు బి. ఏ. ఎల్. టి గాఢ్యక్షులతో వహింతురు.

దక్షిణ హిందూ బ్రహ్మసమాజము:— ఇంగ్లాండు బహువర్ణము అన్నాపిట్టే వీధిలో 97-వ నెంబరు ఉపాసన మందిరములో 13వ తేదీ ఆదివారము సాయంకాలము 6 గంటలకు శ్రీ. వి. నారాయణగారు ఆంగ్లములో నుపన్యసింతురు.

యాదనకులపరిపాలనధర్మము:— ఈసంఘము వారి సభ తిరువక్కోణి నాగోజీరావువీధి 5-వ నెంబరు గృహములో ఈనెల 13-వ తేదీ ఆదివారము మధ్యాహ్నము 12 గంటలకు జరుగును. తిరువక్కోణి శ్రీ పాఠశాస్థాని గరుడోత్సవ యాదనకులపరిపాలనధర్మముగూర్చి చర్చజరుగును.

కృష్ణస్వామి మొదల్యారు పతనమందరము:— ఈ పందెరమువారి ఏర్పాటు నమనించి ఆరురావతి సం బ్రలో హిందూవైద్యాలయమునంద ఈనెల 13 వ తేదీ ఆది వారము సాయంకాలము 4-30 గంటలకు ఆర్. జనస్వామియ్య ఎస్. టి. ఎస్ గారు సత్సవనర్తనము నలనరుచుకొనుటకు గూర్చి యుపన్యసింతురు.

సరస్వతీ విద్యా సంఘము:— ఈసంఘము యొక్క బహిరంగసభ, ఆలయాలులో బి. నానకగారు ముని ల్యారుగారి గృహమున ఈనెల 13 వ తేదీ ఆదివారము సాయంకాలము 4-30 గంటలకు ఏ. నానకగారు ముదల్యారుగా యధ్యక్షులక్రింద జరుగును. తత్సమయమున టి. ముద్రాహ్యయ్య గారు “స్వామిదయానంద సరస్వతి జీవితము, నారి హితోపదేశములు” అను విషయమును గూర్చి యుపన్యసింతురు.

కార్యగవిషయకర్త భక్తిజనసభ:— ఈసంఘమువారు చిత్రాస్వామి యత్నమును ఈనెల 13-వ తేదీ మొదలు 10-వ తేదీవరకు చూడబోవు స్వామియ్య వీధిలో 55-వ నెంబరు గృహములో జరిగెను. తత్సమయమున పండిత మాదవ ముదల్యారు గారు “మన నీతికథలు” గూర్చి ఎస్. నారాయణస్వామి ముదల్యారుగారి బసలో నుపన్యసింపిరి. చాలామంది బీదల కన్నదాన మొనర్చి, తుదిదినమున భజన జరిగెను.

శారదాంబ

ఇది శ్రీధర్మబోధిని యను నాటకము.
వెల 0-4-0 మూత్రమే పోస్ట్జి ప్రత్యేకము.
ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రెస్, 7, తంబుకెట్టిపీడి, మద్రాసు

శిరస్సిన తైలము.

బుడ్డి 1-కి 1-0-0, వి. పి. చాన్డ ప్రత్యేకము.
ఈ తైలముతో తలంటుకొని స్నానముచేయుచు వచ్చినయెడల
దీర్ఘకాలమునందు శిశువున విలిచియుండు చెడ్డవీరు, కంటిలో
కారుమండు మేహసంబంధమైనవీరు వెలిబుచ్చి, కండ్లు మం
టలు, నెలలవపు, చుండు మొత్తములను మాయమగును. ఒకబుడ్డి
నూనె 6 తలంటులకు వాడవచ్చును. సాధారణముగా ఒకరు
రెబుడ్డిల తైలమును విశువక వాడిన సకలమైనవ్యాధులు తొల
గును. ఒకేసారి రెబుడ్డిలను కొనువారిలకు వి.పి. ఖర్చులు ఉచితం.

ఎల్.ఎస్. యశోదానందకౌకంపెన్,
7, గోమానాహాయిసండు, బ్యాంక్, మద్రాసు

పాతావరణస్థితి

1917 సం॥ మే 12-వ తేది శనివారము.

(ప్రదేశములు.	కడచి-24 గంటలు		వర్ష పాతము.		
	లభ్య, నిదను	కష్టగ్రత	కష్టగ్రత	నిదను	
ప్రదేశములు.	కష్టగ్రత	నిదను	కష్టగ్రత	నిదను	
గోపాలపురము	29.688	87.977.7	0.02	1.85	1.46
వాల్తేరు	29.741	87.671.7	0.70	2.54	1.38
కాకనాడ	29.764	88.778.6	0.15	5.44	0.96
మండలము	29.710	89.179.0	...	3.50	0.86
గుంటూరు	...	10.4482.0	...	0.36	1.13
నల్లూరు
మద్రాసు	29.747	9.8279.4	...	0.44	0.81
కడపూరు	29.767	97.180.2	0.38	0.36	0.90
నాగపట్టణము	29.792	96.078.8	...	0.40	1.25
కొలంబూ	29.834	87.580.2	...	7.79	14.16
తిరువనంతపురము
కొచ్చిక్	29.842	90.576.9	...	3.77	7.49
కర్నూలు	29.849	88.576.6	...	0.62	6.03
మంగళూరు	29.860	90.976.4	...	0.05	2.15
బొంబాయి
మైసూరు	29.744	95.479.0	...	2.17	1.29
అనంతపురము	...	94.579.1	...	2.07	1.14
బళ్లారి	29.816	99.172.7	...	0.67	1.45
కర్నూలు	29.795	100.079.3	...	0.55	1.12
కడప	29.795	103.482.6	...	0.46	0.78
గుంటూరు	29.816	89.068.0	...	3.42	2.71
కొడవకూరు	22.763	72.453.0	...	3.28	6.36
ఉదకమండలము	22.988	70.446.2	...	1.94	5.65
కోయంబత్తూరు	29.828	96.372.0	...	0.73	2.64
నెల్లూరు	29.760	100.279.2	...	0.38	2.22
కలము	29.808	102.077.8	...	0.61	3.84
తిరువనాపల్లి	29.784	100.679.4	...	0.90	2.86
కర్నూలు	29.801	102.277.9	...	0.80	2.18
బళ్లారి	29.792	100.278.8	...	2.88	2.45
తిరువనాపల్లి	0.84	3.67

రాజధాని పట్టణమునందు వాయవ్యమున మారుపు
తగు. కాని మారుపుతీరమునందు అభాతమునందు తగ్గినది.
రాజధానియందు వాయువులు పట్టణములమునను, వాయవ్య
ముఖమున నీచుచున్నది. పశ్చిమమున ఉత్తర గ్రామ
ములకు చుట్టవగా నున్నది. కాని ఇతర ప్రదేశములందు తక్కువ
వగ నె గలదు. కర్నూలుకమునందు తక్కువ ఇతర ప్రదేశములందు
పోతీ యున్నదనుచు చాల తక్కువగా నున్నది. రాజధాని
దక్షిణపు కొనమునందు తక్కువ ఇతర ప్రదేశములందు రాత్రి
యొప్పుమున చాల తక్కువగా నున్నది. మారుపుతీరమునందు
కొంతవత్తు ము కుడినది.

ఆర్. ఎల్. బోస్సు,
పాతావరణశాస్త్రజ్ఞుడు.

మార్కాపురోత్పత్తి

మార్కా యొక గొల్లవారి పడుచు. అయినను అందకత్తె;
గుణవతి; సత్వవతి; విశేషవతి. తల్లిదండ్రు లామె నొక మొర
కున కిచ్చి పెండ్లిచేసిరి. ఇందుల కాయవతి విచారపడలేదు.
అత్తవారియింట మార్కా విశ్రాంతియన్న మాటయే యెఱుంగ
దు. కాని యామె కదియుం బరచునపుడు మే. సోమరితనము
గా నుండెడు స్వభావ మామెకు లేనేలేదు. చేతినిండ పని
యందుటయే యామె కానందము. ఉత్తమాంగనల స్వభావ
మిదియగుట నిందు విశేషము లేదు. పెండ్లకడలేదుట-చుగని
చరణముల కెరగుట-కనపు చిమ్మట-కలయంపి చల్లట-అంట్లు
లోముట-వంటవార్పుట-ఇన్నియు ముగిసినవెనుక గూడ నా
మెకు పనియే యుండును. ఇంటిపని కంటపని పూర్తియైన వె
టనే మార్కా చల్లచిలికి అయ్యుటవై దానిని గ్రామాంతరముల
కుఁ దీసికొని పోవలయును. ఇది వియామకవిధి. మిట్టనుధ్యా
హ్నమున నులవలమాను ఎండనేడిమి నొప్పుచు నామె
యవృత్తభాండము కిరమున నిడికొని చాల ద వేగవలసి యుం
డును. ఈ సందర్భమున నొక వైచిత్ర్యము పొడమావినది.
సామె యమామకురాలి ప్రాణమున కదియే గండయ్యెను.
అమె చల్లకడనఁ దలవై నుం చు కొని పోవుతఱి నింకను
గర్భస్థానమున జేరక మున్నే యా భాండము నందలి
యవృత్తి మింకి పోవుటయు, అత్త గోల వెట్టుటయు, మాను
గడ్డియటయు, నిగడు దండించుటయు, సంభంఁచుచుం
డును. అత్తింటివారికి మార్కాయం దీమజ్ఞాతమైన విశ్వాస
ములేకుండుటవఁ గారణమాన్య మగుట సరియే. జరగుచుండెడి
చిత్ర మేమిటో కనుగొనుమని తండ్రి కుమారున కాజ్ఞాపిం
చెను. పితృవాసతిఁ బుత్రుడు భార్య చల్లఁగొంపోయెను సం
దర్భమునఁ దెలియని రీతిగ నామె వెన్నెంటునే చాల మాన్
మేయెను. కొంకొకయెడ నెదుట నిలిచి “ఓసీ! చట్టి చూ
పుము” అని యడిగెను. శరీరమును నిలుపుక దహించెను ప్ర
చందతాపమునకు మనకెక్కినపులవై చెమ్మట జాటుచుండ,
నేల గాలుచుండ, నాలుకవై రడి యారుచుండ, నావీనురాలు
నివ్వెఱుపాటున నిలిచి నిండాదు భక్తితో భాండము దిగుననుం
చి “చూచాత్మా! చూచుండిదె వట్టివై నది.” అని సవినయముగ
చునవిచేసెను. నిశ్చయము; ఆ భాండమున నవృత్తలేక మైనను
లేదు. మార్కాంబ నిజమే చెప్పుచుండెను. ఇప్పుడును జెప్పినది.
గుండెప్పడు సందలి యాథార్థ మెఱుంగజాలక పోయెను.
ఆనెట్టివాని కది యొంద్రజాలకమునలఁ గాన్పించినది మితి
మీటిసక్రొద్ధమతనినావేదించినది. “బావ! మాయమాపుచున్న
ది ఈమామలమారి” అని వెంటనే యతడు చేతనున్న దుడ్డు
కట్టినైత్తి కత్తికొలది నామెను నెఱచెను. “ఓయి పాపాణివృద్ధ
యూడా! పాపండుడా! అయ్యో! ఎట్టి పని చేసితివి?” అని
యా మూర్ఖుని యంతగాత్మ క్రమ్మట మందలించినక నుండ
లింఁచుఁగాక! పాపమా యవల యొక్క కేటునకే పల్లెయొక్క
కలె విరిగి చుగనిచరణములవైఁ బడి యనువులఁ దగ్గజించెను
ఇట్లా పల్లెనతాతిలకము కాలధర్మము నొందిన యంతర
మాటోట నిర్బంధబడిన పురమే యా పూజనీయురాలి స్వ
కాథముగా మార్కాపుర యని పేర్కొనఁబడెను. అదియ
భాషాప్రవాహావేగమున మార్కాపుర యనఁబడి యుండును.
కలదనూలు మండలమున నేటికిని వైభవసమృద్ధులఁ దనగా
రెడు పట్టణ మిదియ-ఒక పాఠశాల.

అటుమానులముండి ప్రజలునిటి కిబ్బందిపడుచున్నాడు.
ఉద్యోగము లీ విషయమేల యున్నేఁచియుండిరో తెలియ
కున్నది. భార్య కాబోర్ల వెసిడెంటుగారు త్వరలో శ్రద్ధపెసి
కొందునని తెలంచుచున్నాను. మండలసభ యాపట్టణమున
ఆగష్టు నెలలో జరుగవలసియున్నది. కాని నీటియిబ్బంది
మూలమున క్రొత్తయేర్పాటులు చేసికొనవలయునని నెను
గొండలోని విశేషపుడు న్యాయుండియూప తికకు వ్రాయు
చున్నాడు.

ఇండ్లందు వేల్పులలో పాతశాలలలో చదువుచున్న
14 వరకు పోషింపబడెను. దీనివలన 5000 మంది యువా
ధ్యాయులు క్రొత్తగా ఏర్పరపబడుదురు. అందుకు వ్యయము
1,000,000 పానులనుండి 1,250,000 పానులవరకునగును. నిర్బంధ
తరగతులకు 2,600,000 మంది విద్యార్థులుండును. 32,000 మంది
ఉపాధ్యాయులు, భూయముగ నుండవలెను. అందుకు కనీసము
7,000,000 పానులు మొదలు 9,000,000 పానులవరకు పాలు
నకు కట్టడముల కగు వ్యయ మిందు చేరలేదు.

మా|| భూపేంద్రనాథ బాసుగారి మనుచుడగు సుధీర
కుమాన బాసుగారు బెంగాలు సేనలో చేరిరి. ఆయనయు మా||
కే. బి. దత్తుగారి పుత్రుడగు వసంత విహారదత్తుగారును మరి
16 గురును ఈనెల 11 వ తేదీని కలకత్తానుండి క రాచీకి వెళ్లిరి

నల్లకోట పోలీసు స్టేషను క్రిందనున్న యొక పట్టణమున
కొన్ని దినములక్రిత మొక నాడు రాత్రి 8 గంటలకు ప్రజలు
బజారులో పనిపాటలు చేయుచుండగ నే ఆయుధమాస్తులగు
మోషిల్లవొంగ లొక మాషిల్ల దుకాణమున చొరబడి నౌకరులను
కొట్టి సుమారు రు 3000 లను హరించి పారిపోయిరి.

నౌకలు చాలకుండుటచే ఇంతటినుండి సీపటపాలు
వారిమున కొకసారిగాక 15 దినముల కొకసారి వచ్చును.
ఇండియా చొరతనమువారును ఇండియా మంత్రిగారు నాలో
చించి ఇటుల నిర్ధారణ చేసిరి. ఇండ్లందుండి జూను నెల
ప్రాసంగ్యమునండియు ఇండియానుండి ఆగష్టు నెల ప్రారంభ
మునండియు ఈ ఏర్పాటు ప్రకారము తపాలను పంపెదరు.

తైయోరా అను నొక జపాను విద్యార్థి సంస్కృత
మును, బౌద్ధవాద్యయములను నేర్చుకొనుటకు, జపాను ప్రభు
త్వమువారిచే విద్యార్థి వేతనమును బడసి కలకత్తాకు వచ్చెను.
బౌద్ధప్రతిభ యను 30 సంపుటములు గల గ్రంథము నితడు
గొనివచ్చెను. ఇందిలి కథ చీనావారి సిద్ధాంతమునకు నను
నరంచి యున్నది. దీనిని బొకినో విశ్వవిద్యాలయమువారు
కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయమునకు బహుమతిగ నితనిచేత
పంపిరి.

బాద్వాడు సమాగ్నా యినుపదారి.

బాద్వాడు, మే 11.—శ్రీశ్రీపుల యొద్దనుండి మొదట
పట్టుకొనిన రైలుబండిని మరాయుతు చేసిరి. ఇప్పుడు బాద్వాడు
నండి సమారాకు రాకపోకలు జరుగుచున్నవి రైలుమార్గము
ను చురుకుగా చక్కజేయుచున్నాడు. తురుష్కులు పారిపో
వురు 100 కి 25 వంతున వం తెనలను చూచుచేసిరి. మరల వీని
నన్నిటిని బాగుచేసిరి. నేను మైగ్రిను యూప్రటికునదులలో
సేరు చాల తక్కువగా నున్నది. నేనుదయమున 700 మంది
ప్రజల నెక్కించుకొని మెజిడిసి అనునదిలోని పొగయోడ
చాప్రాకు వెళ్లినది. వీరిలో చాలమంది చాల కాలమునుండి
కుటుంబములను విడచియుండుటచే నుత్సాహము మొందెనది.

జనరలు రిస్కీగారు

లండన్, మే 11:—రష్యాచొరతనమువారు జనరలు
రిస్కీగారిని ఉత్తరరంగమున నేనా నాయకత్వమునుండి
తప్పించి యవధసంఘమున సభ్యునిగా నుంచిరి. ద్యౌమాసభ
వాన్ కోత్సవము తెప్పగా జరుపబడినది. సభ్యులందరును ప్రభు
త్వ వ్యవహారము రాజనీతిజ్ఞులనుగూడ పచ్చిరి. రష్యావారు
ప్రత్యేకముగ సంధి చేసుకొనరు. మిత్రద్రోహము చేయదని
బోడ్డెమానోగారు మడువక కరతాశక్త్యములు చెలగినవి.
రాయబారులను సభవారు గౌరవించిరి.

పరాసుదేశపు నౌకా వ్యాపారము

లండన్, మే 11:—ఈనెల 6 తేది సంతకుగు వార
మున 940 వ గ్రకవాకలు ప్రాస్సుదేశమునకు వచ్చినవి. 930 నౌ
క లటచండి వెళ్లినవి. 1500 టన్నులుగల యొక నౌకయు
అంతర్వృత్తిని 7 ను 5 చేపల పడవులును ముంచబడెను. 6
తప్పించుకొనెను.

రహస్య సభ

లండన్, మే 12:—నేడు మగల కామన్సు ంభ వారి
రహస్య సభాసమావేశము జరిగినది.

ఎగుమతులు దిగుమతులు

లండన్, మే 12:—ఏప్రిలు నెలలో ఎగుమతులలో
10,18,373, పానులు తగ్గినవి. దిగుమతుల వెలలో 88,69,014
పానులు పోయినవి.

ఆంధ్రనర్వకళాశాల

విద్యాప్రవృత్తి.

ఇది శ్రీయుత కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి

గారిచే ప్రాయబడినది వెల 0-4-0.

ఆంధ్రప్రదేశ్ కార్యాలయము,

7, తంబుకెట్టి పీడి, మద్రాసు.

పింగళ సంవత్సరాదిసంచిక

తయారై సిద్ధముగ నున్నది

నల సంవత్సరమున జరిగిన ఐరోపా ఘోరసంగ్రామ సంగ్రహచరిత్రములు, ఆధ్యాత్మిక, నైతిక, సాంఘిక, రాజకీయ, వ్యావహారిక విశేషవిషయముల విజ్ఞానదాయకములగు వ్యాసరాజములును, దర్శనీయములగు రంగులదేశపటములును మహాజనుల పటములును ఇతరములైన చిత్రపటములును గలిగి మంచికాకితములపై చక్కగ ముద్రింపబడినది.

కాగితముల కట్టవనం జేసి కావలసి నన్ని ప్రతులు మాత్రమే సిద్ధము చేయించుచుంటున్న పటమువారు

కెంటనే వ్రాసికొను టుచితము:	వెల రూ 2-0-0
ఆంధ్రదినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు	" " 0-8-0
" ఆర్థసంవత్సర " "	" " 0-12-0
ఆంధ్రవారపత్రిక సంవత్సర, లేక దినపత్రిక 3 మాసముల చందాదారులకు	" " 1-0-0

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212 రు, మదరాసు.

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు సిద్ధమృతము.

తామర తైలము.

డబ్బీ 1-కి 0-4-0

పండ్లపాడి.

డబ్బీ 1-కి 0-2-0.

మోసానీ తైలము.

సీసా 1-కి 0-12-0.

అమృతాంజనము డిపో 6, తంబుకెట్టిపేటి మదరాసు.

లోక ప్రసిద్ధమైన సాలామిసిరిమురబ్బ

1000 రూపాయలు బహుమాన మియ్యబడును.

ఈమురబ్బను సాలామిసిరి కాదని రుజువుపరచువారికి 1000 రూపాయలు బహుమానముగా ఇయ్యబడును. అట్లు నిరాకరించినచో కోర్టుమూలముగా పొందవచ్చును. దురభ్యాసమునట్ల బాల్కములోనే ధాతునట్లము కలిగినవారికి వ్యాధయకోశము బలహీనమై మరణకాలమువరకు దుఃఖము ననుభవించును. ఈసాలామిసిరి మురబ్బ సేవించినయెడల అట్టి దుఃఖము తొలగి విశేష బల వీర్యసంపన్నులయై ప్రకాశించుచు చిర కాలము సుఖముగ జీవింతురు.

ఈ సాలామిసిరి మురబ్బవల్ల ధాతుఫుట్టికలుగును, స్వప్నస్థితికము మానును, ధాతువు మూత్రముతో కలసిపోవుట మానును, నీరుచురుకు మానును, బహుమూత్రవ్యాధి మానును, విశేషబలము కలుగును. రక్తము వృద్ధియగును, ఆకలి యెక్కువ యగును, చక్కగ మలవిసర్జన మగును. సాలామిసిరిఅనునది ఒకజాతిపండు. ఇదికాలూలో, కాందహార్ జేశములలో వైరగుచున్నది. అక్కడి జనులు ఈపండును విశేషముగా తినుటవలన మనదేశపు 4 గురు మనుష్యుల బలము అదేశమున ఒకమనిషికి గలదు. వై మురబ్బను సేవించి మంచి బలము పొందుటకై గొప్ప మందులతో చేర్చి తయారుచేయబడియున్నది. 1 డబ్బాను 15 రోజులు ఉపయోగించిన దానివల్ల పూర్తిగ గుణముకలుగును. 2-3 డబ్బాలు ఉపయోగించినచో జ్వరంతరము వరకు గుణమిచ్చును.

అనుపానపత్రిక పార్కులలో పంపబడును.

15 తులాలు డబ్బీవెల రూ. 2-0-0.

తపాలఖర్చు 1-3 డబ్బాలకు 6 అణాలు.

డి. మన్నాలాల్, ఢిల్లీవైద్యులు, నెం 5, అవన్యూరోడ్లు, బెంగుళూరు సిటీ.

మోసపోకుడు

తుప్పుపట్టినయిండ్లచేయరంగులను తక్కువధరలకు కొని మాసపోకుడు. అట్లు తుప్పుపట్టకుండ చేయునది యొక్కటియే.

వెయిలెన్ డవ్ అండు కంపెనీవారి "బిటు మాస్టిక్ సాల్యూషన్."

Wales Dove & Company's "Bitumastic Solution."

దీనిని వంతెనలకు కప్పులకును నువయోగించుటకు ప్రపంచమందంతట చాల మంచిది. దీనిని సాధారణముగా రైలువే కంపెనీలును మ్యునిసిపలువారు పల్లికు వర్షువారు బొగ్గుగనులవారు లోహగనులవారు ప్రపంచమందంతట ఎక్కడ చూచినను నాడుచుందురు. రాలిపోవుటగాని పగిలిపోవుటగాని యుడదు.

వెల రూ. 56-0-0

సోల్ ఏంజల్లు:—ది సోల్ ఇండియా ఇండస్ట్రియల్సు, లిమిటెడ్.

ది రిలయన్సు ఫౌండ్రీ అండు ఇంజనీరింగు వర్క్సు.

తపాలపెట్టె నెం. 553 రు,

389

మదరాసు

(వై కామ్రోజువ్ గోరునవ్వును ఈపత్రిక పేరుకూడ నుదాహరింప గోరుచున్నాము.

త్వరపడు!

714

కొద్దిప్రతులు మాత్రమే!!

1. విద్యావిశ్వప్రకాశిని వెల రూ 0-10-0 లు. దీనియందు శృతిప్రస్థారమున్న కల్పనాస్వరమునకు ఉపయోగపడునట్లు ఖండప్రస్తావనమున్న సంపూర్ణముగా భక్తి, హతయోగభేదముల కభేదమున్న తెలియబడును.

2. కృతివాస్తవతము- వెల రూ 0-6-0 లు. దీనియందు కాళీ శతనామస్తోత్రాదికమున్న, స్వరాలంకార, గీత, వర్ణ కృతులకు శబ్దమున్న కొలిపించుకొనుటకు తెలియబడును. ఉదాహరణ- పాంసధ్వనిరాగము! రూపకంతాళము.

తెలియబడును. ఉపద్రవ్య నృసింహకావ్య సంగీతి లక్షణవిద్యాన్ మనసుక రుగ్గ అమలాపురము.

ప్రాణము గల బొమ్మలు

బయస్కోపులు - ఫిలుములు - డేరాయి - గ్యానుడిట ములు - బొమ్మలకాట్టలు - గారడీ పుస్తకములు విక్రయించుట. క్యాటలాగు కావలెనా? (592)

1. ఈవ్వరప్ప అండు సర్దు, విశాఖపట్టణము.

హెచ్. టి. మహమ్మద్ అండు కో,

[723]

మదన్ పురా, బెనారస్ సిటీ.

కాశీలోనుండు అనేక విచిత్రమైన జరిపట్టు వస్తువులు నీరు బహుచవుకగ సప్లయిచేతురు. ఒక నాణెపురుయిచ్చుచూచినచో తమకే తెలియగలదు.

సీతారామాంజనేయ సంవాదము.

టీకాతాత్పర్య విశేషార్థ ఇతిహాస సహితము.

తెనుగున ఇది యొక్కటియే వేదాంత గ్రంథ మని వాడుక. దీనికి సరైన టీకాతాత్పర్యము లను బ్రహ్మశ్రీ చింతామణివర్మల నారాయణ శాస్త్రిలవారిచేతను శ్రీమాన్ తో. దేవరాజ సుధీ గారిచేతను వ్రాయించి చక్కని అక్షరములతో మేలైన కాగితములపై మా ఆనందముద్రాలయ మున అచ్చివ్రించి ప్రకటించినారము. మేలయిన క్కాలికో బైండు చేయబడియున్నది. వెల 2-8-0.

శ్రీ వెంకటాద్రిస్వామి కీర్తనలు. రాగతాళము లతో చేర్చబడియున్నవి. శ్రీ వెంకటాద్రి స్వాముల వారి చరిత్రముకూడ చేర్చబడియున్నది.

కాలికోబైండు 0-8-0. తపాలా ఖర్చులుప్రత్యేకం.

ఆర్. వేంకటేశ్వర్ అన్ డు కో,

(285)

ఆనంద ముద్రాలయము, మదరాసు.

180 పుటల పుస్తకముఉచితము

ఆరోగ్యమును కాల్వేరీశుభమునుపొందుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుసరించుట వలననే కల్గవచ్చును. ఈ పుస్తకమైన పుస్తకము ఆరోగ్యహర్షమును కలుగజేసి శరీరసౌఖ్యమును దృఢపరచును ఆయుర్వృద్ధిని ఇప్పించును. ఈపుస్తకము ఇనాముగా నీయబడును పోస్టుచార్జి మామూలు భరించబడదు. వెంటనే వ్రాయును.

219 వైద్యశాస్త్ర మణిశేఖర్ గోవిందజీ, ఆలంకర్మగూ కొవ్వరాయిం 155, బ్రాడ్వే, మదరాసు.

ఆత్మజ్ఞానా.

శరీరమును విడచినతరువాత ఆత్మస్థితి. వస్తువుల సద్భావమును గురించిన శాస్త్రీయవర్ణ గ్రంథకర్త:- పా. జగన్నాథస్వామిగారు, బి. ఏ. విన్నవైజా చక్కని గ్రంథము. వెల రూ. 0-8-0 మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము పోస్టుబాక్సు 212, మదరాసు

శారదాంబ

ఇది శ్రీకృష్ణభోగినియను నాటకము సంఘమురాచారసంస్కరణమునకు మార్గ మిందు కావలసింది. అందరు జదివి తీరవలయును. వెల 0-4-0 పోస్ట్జీ కేటు. ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, 7 తంబుకెట్టిపేటి, మదరాసు.

మలబద్ధమునకు మంచిమందు.
కరోలా.

నాసనలేదు, ఏరుచితేదు,
నివహదాధము, పులితేపురాదు,
భేదము గావు, దినము కాతగిన
కాల ప్రవృత్తి సునాయాసము
గ అయ్యేలాగున గర్భ శోధన
గావించును.

½ పాను, 1 పాను సీసాలు
సీసా 1-కి వెల
రు. 2.8-0, 4.0-0.

ప్రే జరు గా రి
లీవరు టానిక్.

వైద్యమనకు మంచిమందు.
రోగులకు సంభవించు తల
నొప్పికి, అజీర్తికి, చెడిన కార్య
మువలన గలుగు బాధలకును,
అలసతికును, ఆకిలిబాధకును,
వికాసవిహీనతకును అరోచిత
కును, తల తీరుగులకును, విసు
గునకును, అజీర్ణ భేదికినిమంచిది.
సీసా వెల రు. 1-8-0.

కుల్ హట్టి.

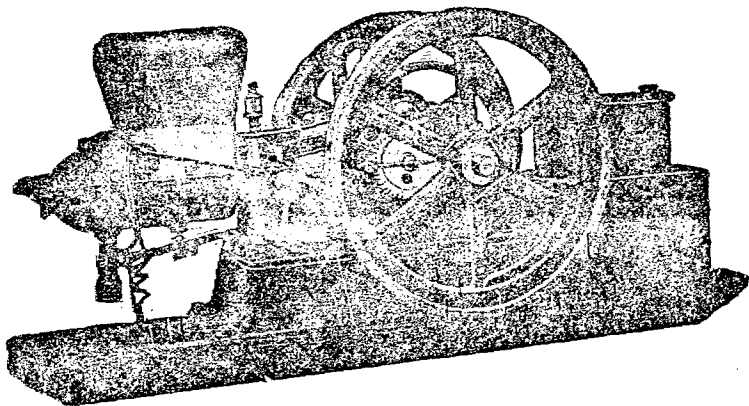
ఎరుపుగా నున్నను నెరసి
నను వెంట్రుకలను తక్షణమే
మినమినలాడు నలుపుగా గాని
గోధుమరంగుగా గాని మార్చు
గలదు. స దో ష లి త ము
శాశ్వతము.
ఈ సాల్వాషన్ పై పెట్టె 1-కి
రు. 2-0-0.

W. E. SMITH & Co., Ltd డబ్లియు. ఇ. స్మిత్ అండుకో.,
Pharmaceutical Chemists &
Druggists, Mount Road,
MADRAS. మందులవ్యాపారులు, మాంటు రోడ్డు
మదరాసు

మందులు గోరునప్పుడు యీవత్రిక జేరును దాహరించ గోరెద

368

“అమెక్ కో” యంత్రములు క్రూడ్ పెట్రోల్ లో నడుపబడును.

ఈ యంత్రము నడపుటను నీపిల్లవాడు లయినవిముసములలో నేర్చుకొనగలడు. చిన్న యంత్ర
సహాయము గావలసినవాడికొరకు ప్రత్యేకముగా తయారుచేయింపబడినది. పంపులను, రంపపు
యంత్రములను, బియ్యపుమరలను సోడా ఫ్యాక్రీలను, అన్నయంత్రములను మొదలగు నానావిధ
యంత్రములను అద్భుతముగ నడపగలడు.

నెల అతిసులభము, కనిచేయించుట కగు న్యయములును చాల తక్కువ. 1½ మొదలు 6
బి. హెచ్. పి. వరకు రకమువాడిగా మా వర్గ ప్లాకులో నున్నవి. వెంటనే డెలివరీ చేయబడును.
వెలు, ఇతరవిషయములు తెలిసికొనగోరువారు దయచేసి మా క్లు వ్రాయును.

బెన్ట్ అండు కంపెనీ లిమిటెడ్డు, ఇంజనీరింగు డిపార్టుమెంటు,
పోస్టుబాకు నెం. 63 మదరాసు

327

అమృతాంజనము

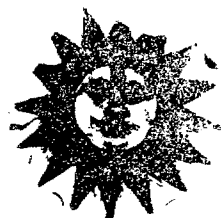
అన్ని నొప్పులకు పరమామృతము.
చక్కని డబ్బితో సహా సీసా 1-కి 0-8-0

తలనొప్పుల మాన్పును. పార్శ్వపు నొప్పుల
బారదోలును. వాయువుపోట్ల పోగొట్టును
వనమూలికలచే హిందూ దేశమందు
తయారుచేయబడు మంచిమందు.
అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు, బొంబాయి.

కుంకుమపువ్వు

కుంకుమపువ్వు

కుంకుమపువ్వు

స్వచ్ఛమును నిర్మలము నగు కుంకుమపువ్వు
మావద్దదొరకును. కొనువారు సూర్యమార్కును
గమనింపుడు. కరస్పాక డెన్సు మొదలగునవి
ఇంగ్లీషున వ్రాయవలయును:—

ఎస్. నారాయణ అండు కంపెనీ.
(53) 21. హనుమంపేడి, బొంబాయి.

కీర్తిశులైన గోపాలకృష్ణ గోకలేగారి చక్కని
రంగుల చిత్రవటము

ప్రతి 1-కి 0-1-0 12 ప్రతులకు 0-9-0

వి. పి. ఖర్చులు ప్రత్యేకము.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము

పోస్టు బాక్సు 212, మద్రాసు.

పోర్టు ట్యూరింగు మోటారు బండి.

(572)

రీ గురు కూర్పుడుటకు తగినబండి. రు. 3500

హెక్టార్లను, ముందు ఎలక్ట్రిక్ కరెంట్ ముఖ్య, గ్లిడర్ కోమ్ము, గాలితెర, స్టీక్స్ చక్రము, మైరును ఇతర పనిముట్లు అన్నియు గలవు.

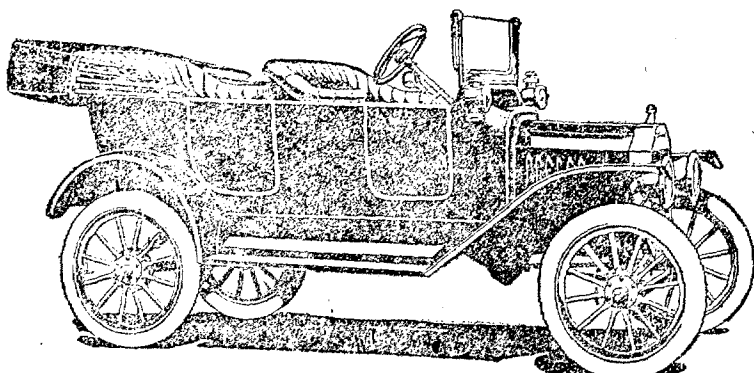
పోర్టుకారుల కొరడు, ఏలనన, ఎవరికై
ఈ ఎచ్చట నున్నన, స్టీలియం నున్నన
చక్కగ పనిచేయును. ప్రశస్తములగు సామా
నాలలో మోటారు కారుల తయారు చేయుట
లో శ్రేయోగిన పనిచాడచే తయారుచేయ
బడినది. అది మిక్కిలి దిట్టమయినది. తేలిక
అగుట దానివలన వ్యయములు తక్కువలో
రిక్కువయగును.

అయ్యది మిక్కిలి ప్రశస్తములయిన సా
మానాలలో చేయబడినది. వెనాడియం ఉక్కు
ఉత్పాదనము, పోర్టుకారులు, మిగుల

ప్రపంచమునంతటను పనిచేయుచు న్యంతరాయంలేకుండ ముగిసిగింపు మోటారుకారు ఇదియే. ఏదేశమున ప్రయాణము చేసినను చేయుదురుగాక పోర్టును కొనుడు.
ఇప్పుడే కొనుడు. స్టీక్స్ చక్రము మైరుతో సహా. రు. 3500 పెద్ద స్టీక్సు మోటారు కారులలో ఇప్పుడే వచ్చినది. మీకు వలయుకారులకు ఇప్పుడే ఆర్డరు వ్రాయం
చుడు. పోర్టు అకాడెమీ కలగగలదు. వ్రాయనప్పుడు ఈ పత్రిక జేరు నడపారించుడు.

Oakes & Co., Ltd, Madras.

ఓక్స్ అండు కంపెనీ లిమిటెడ్, మదరాసు.

దిట్టమయినది. అయినను బహుదనంబు దొరు
కగల ఉక్కులో మిక్కిలి తేలికయిన ఉక్కు
కావున అధిక వ్యయచయనది.

ప్రపంచములో వాడుకలోనున్న మో
టారుకారులలో పోర్టుకారులు సగమున్నవి.
ప్రపంచములోని మహాజనులు యీబండిని ఉప
యోగించి చూచి ప్రశస్తమయినదని రుజువు
చేసిరి. ఇతర మోటారుకారులవలె గాక దీని
నై వ్యయపరచబడ్డ ధనమునందలి ప్రతిరూ
పాయికని తగిన మోటారుపనిని చేయించు
కొననగును.